

บทที่ 4

ข้อค้นพบจากการวิจัย

ในการสร้างองค์ความรู้นั้น คนเราอาจจะต้องใช้เวลาสำหรับการคิดและค้นหาหนทางในการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง อย่างไรก็ตามเพื่อที่จะส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ แนวคิดและการแก้ปัญหาที่ได้มาจะต้องมีการแบ่งปันให้กับผู้อื่น ทั้งนี้ความคิดในเรื่องต่าง ๆ นั้น ไม่ได้มาจากความว่างเปล่าแต่อย่างใด หากแต่เป็นผลมาจากการสังสมประสบการณ์และจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนที่อยู่ล้อมรอบตัวเรานั้นเอง

(Thayer - Bacon, 2000, p. 7)

กรอบงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์เชิงลึกสถานการณ์ที่แท้จริงในการออกแบบและสร้างรายวิชา e-learning ตลอดจนค้นหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน e-learning ดังกล่าวของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กรอบทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยเพื่อการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ constructivism learning theory โดยอยู่บนหลักการที่ว่าคนเราสร้างความหมายของการเรียนรู้ผ่านเรื่องราวและประสบการณ์ที่ตนได้สังสมและปรับเปลี่ยนมา ซึ่งในที่นี้ก็คือประสบการณ์การทำงานของกลุ่มอาจารย์ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน e-learning นั่นเอง ผู้วิจัยเชื่อว่าประสบการณ์การทำงานหรือเรื่องราวที่ได้บอกผ่านจากผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัย (participants) ดังกล่าวก็คือความจริง หรือสิ่งที่เป็นจริง (ontology) ซึ่งผู้วิจัยได้มีการเข้าถึงหรือมีวิถี การ ได้มา (epistemology) ซึ่งสิ่งที่เป็นจริงจากผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวนี้ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกภายใต้หลักการของ Seidman (2006) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้ journal logs ซึ่งเป็นบันทึกทางวิชาการของผู้วิจัยที่อยู่บนพื้นฐานกรอบทฤษฎีและหลักในการออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์ รวมถึง หลักฐานทางวิชาการ (artifacts) ต่างๆ มาเป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์เชิงลึกนี้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วนและครอบคลุมประเด็นปัญหาและอยู่บนพื้นฐานหลักวิชาการการเรียนการสอนออนไลน์หรือ e-learning ที่ทำการวิจัย โดยกระบวนการวิจัยจะครอบคลุมถึงองค์ประกอบต่อไปนี้

กำหนดแผนการในการเก็บข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย หรือกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการเจาะจง โดยได้มีการทาบทามขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ผ่านประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน e-learning และมีความเต็มใจที่จะบอกเล่าเรื่องราวหรือข้อมูลจากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน e-learning ดังกล่าว โดยการให้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ภายใต้วีธีการสัมภาษณ์เชิงลึกของ Seidman (2006) ซึ่งผู้วิจัย ได้กำหนดและออกแบบวิธีการวิจัยไว้แล้ว

การเตรียมการเพื่อเก็บข้อมูล

เมื่อหัวข้อในการทำวิจัยได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัย ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ ได้มีการติดต่อเพื่อนัด วันเวลาที่จะทำการสัมภาษณ์จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที โดยมีระยะห่างในการสัมภาษณ์อย่างน้อย หนึ่งอาทิตย์ก่อนที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป กลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวเป็นอาจารย์จากสาขาวิชาและสำนักที่ไม่ซ้ำกัน จำนวน 9 คน และทั้งหมดจะได้รับนามแฝงในการบอกเล่าประสบการณ์ผ่านการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ดังนั้นการสัมภาษณ์จะดำเนินการทั้งหมด 27 รอบ รวมทั้งขณะเดียวกันมีการรวบรวมหลักฐานทางวิชาการ (artifacts) ต่างๆอย่างต่อเนื่อง เช่น เอกสารเกี่ยวกับแผนและนโยบายในการใช้กระบวนการเรียนการสอน e-learning คู่มือการออกแบบและพัฒนารายวิชา และเอกสารการแจ้งการเปิดสอน ดังกล่าว เป็นต้น

การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลจะครอบคลุมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก ภายใต้อำนาจการของ Seidman โดยการสัมภาษณ์ เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีประสบการณ์และพื้นฐานเกี่ยวกับระบบการศึกษาทางไกลต่างกันเรื่องระยะเวลาในการเข้าทำงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องมีการถามซ้ำและวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนที่จะถามคำถามต่อไป ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลไปในขณะเดียวกันกับการสัมภาษณ์จะเป็นจุดแข็งของการวิจัยเชิงคุณภาพที่ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถตีความจาก มุมมองทัศนคติและข้อมูลที่แท้จริงของผู้ให้สัมภาษณ์ในขณะที่กำลังทำการสัมภาษณ์อยู่ได้เป็นอย่างดีมากกว่าการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์แล้ว (Ezzy, 2002) นอกจากนั้นผู้วิจัยได้เตรียมบันทึกทางวิชาการของผู้วิจัย (journal logs) หลักฐานทางวิชาการ (artifacts) ประกอบการวิเคราะห์ ขณะทำการเก็บข้อมูลไปด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ทั้ง 9 คน ทั้งหมดสามรอบ รอบละ 90 นาที โดยเครื่องบันทึกเสียง จะถูกถอดความและพิมพ์ทุกคำพูดเพื่อนำไปวิเคราะห์ พร้อมกันกับ Journal logs และหลักฐานทางวิชาการ (artifacts) ในมิติต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยอ่าน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ทั้งหมดหลายครั้งอย่าง วิเคราะห์ ใคร่ครวญ ใต้ตรง เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและเข้าใจรายละเอียดอย่างลึกซึ้ง โดยอ่านซ้ำ เพื่อตีความ และเพื่อให้เกิดความเข้าใจหลายรอบ (iterative analysis)
2. วิเคราะห์และสรุปประเด็นสำคัญ (themes) ที่ได้จากข้อมูลทั้งหมดจากผู้ให้ข้อมูล พร้อมทั้งใส่ codes ในแต่ละประเด็น ที่สรุปออกมาได้
3. จากนั้นทำการวิเคราะห์ และตีความประเด็น ที่ปรากฏออกมาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in- depth interviews) นั้นว่า บอกหรือให้ข้อมูลสำคัญอย่างไรบ้าง บอกกล่าวรายละเอียดอะไรเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการสร้างรายวิชา e-learning และคำตอบจากการสัมภาษณ์บอกอะไรและให้เหตุผลอย่างไรกับเรื่องที่กำลังศึกษานี้ ผู้วิจัยต้อง ทำความเข้าใจข้อมูลทั้งหมด ประเมินตีความ และสรุปประเด็น พร้อมทั้งให้คำอธิบายควบคู่ไปกับ journal logs และ artifacts เป็นลำดับ จากนั้นจึงทำการสรุปประเด็นสำคัญที่ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยมีประเด็นที่เป็นความเห็นพ้องกัน หรือ เหมือนกัน (common themes) พร้อมทั้งเลือกคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ที่สะท้อนถึง ความจริง และความรู้ลึกที่แท้จริง (ontology) ของพวกเขาเหล่านั้น

จากการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญจากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกภายใต้หลักการของ Seidman (Seidman, 2006) artifacts และ Journal logs สามารถสรุปประเด็นร่วมที่สำคัญได้ ดังต่อไปนี้คือ

1. นโยบายและแผนเกี่ยวกับการเรียนการสอน e-learning
2. อาจารย์ผู้สอนหรือนักเนื้อหา
3. อาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษา
4. กระบวนการออกแบบและสร้างรายวิชา e-learning
5. กระบวนการสอน e-learning
6. การประเมินผลกิจกรรมการสอน e-learning
7. นักศึกษา
8. จุดอ่อนและจุดแข็งของการเรียนการสอน e-learningและการเรียนแบบเผชิญหน้า

ประเด็นที่ 1: นโยบายและแผนเกี่ยวกับการเรียนการสอน e-learning

ประเด็นในเรื่องนโยบายผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยได้สะท้อนมุมมองและความคิดเห็นไว้ในหลายลักษณะ (1) การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ที่ต้องการความชัดเจน ต่อเนื่องและสามารถปรับเปลี่ยนเพื่อนำไปปฏิบัติได้ (2) ค่าตอบแทนที่ควรทบทวน (3) การใช้ e-learning เพื่อทดแทนการสัมมนาเสริมตามนโยบาย และผู้สอนได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว

ทำให้เป็นรูปธรรม ที่พูดคือมองว่ายังไม่เป็นรูปธรรม ตอนนี้อยู่ยังไม่เป็นการนำไปสู่การปฏิบัติ ยังไม่เห็นใครพูดถึงระบบ e-learning ใน มสธ. เลยทุกวันนี้ เวลาออกไปนอกมหาวิทยาลัยหรือคุยกับนักศึกษา ไม่มีใครพูดถึงว่าเรียนระบบ e-learning ไม่เคยได้ยินเลย (กรรม)

ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีวิจรรย์ญาณ และใจกว้างจะส่งผลต่อการให้ขวัญและกำลังใจบุคลากรในการสร้างประโยชน์ให้กับประเทศชาติ (ศรัณ)

1.1 การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายจะเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยส่วนใหญ่ได้มีการกล่าวถึง ด้วยความไม่เข้าใจว่านโยบายเกี่ยวกับ e-learning ในอนาคตจะเป็นอย่างไร จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ส่วนใหญ่จะทราบถึงนโยบายในการนำ e-learning มาใช้พร้อมกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติดังนี้

1. ไม่ทราบความชัดเจนสำหรับที่มาของนโยบาย ตลอดจนรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุผลในการนำการเรียนการสอน e-learning มาใช้ แนวทางการปฏิบัตินั้นเป็นไปตามอาจารย์ผู้สอนที่เป็นประชนหุวิชาที่ได้ปฏิบัติมาก่อน
2. ก่อนที่จะกำหนดนโยบายควรมีการศึกษาและมีการวิเคราะห์อย่างละเอียดหรือทำ SWOT เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน e-learning ที่มีอยู่ในประเทศไทย ศึกษาจุดแข็งและ จุดอ่อน เพื่อที่ มสธ. จะได้กำหนดแผนและแนวทางปฏิบัติ สำหรับระยะสั้นและระยะยาวได้ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันการแข่งขันในการนำวิธีการศึกษาทางไกลมาใช้มีมากขึ้น ซึ่งแน่นอนว่า มสธ. จะต้องเผชิญกับสภาพการแข่งขันสูง โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยปิดหรือมหาวิทยาลัยแบบเผชิญหน้าที่ได้มีการนำกระบวนการเรียนการสอนออนไลน์มาใช้
3. ขั้นตอนที่จะนำนโยบายนั้นมาปฏิบัติ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเห็นว่าควรจะมีการกำหนดกรอบในการทำงาน กำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง ให้ชัดเจน มีความต้องการรายละเอียดมากกว่านี้ในการออกแบบและสร้างรายวิชา

4. ระบบหรือกระบวนการทำงานที่เป็นผลมาจากการกำหนดนโยบายนั้น ผู้บริหารควรเป็นกลุ่มที่สำคัญในการขับเคลื่อนและผลักดันกระบวนการเรียนการสอน e-learning กรอบในการทำงาน จะต้องทำให้นุคลากรที่ปฏิบัติงานและเกี่ยวข้องมีความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้ตรงกัน ความเข้าใจในขั้นตอนการเตรียมการ การออกแบบและสร้างรายวิชา และการจัดการเรียนการสอน จะต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันไม่ว่าจะเป็นบุคคลภายในหรือภายนอกมหาวิทยาลัย นั่นคือนุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน e-learning และกลุ่มนักศึกษาที่อยู่ในประเทศ กลุ่มนักศึกษาที่มีข้อจำกัดในบางลักษณะ หรือต่างประเทศ มีความจำเป็น ต้องเข้าใจเกี่ยวกับ ข้อตกลงเบื้องต้น หลักการ และความชัดเจนของแนวทางปฏิบัติ ในการจัดการเรียนการสอน e-learning

5. มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องส่งเสริมสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอน e-learning มีการระดมสมองเพื่อหาแนวทางปฏิบัติ ตลอดจนต้องทุ่มเทเวลาในการนำ e-learning มาใช้อย่างจริงจังตามศาสตร์ของตนเอง

6. การใช้ e-learning เพื่อทดแทนการสัมมนาเสริมตามนโยบายมหาวิทยาลัย

อย่างแรกต้องให้ชัดก่อนว่า นโยบายจะไปทางไหน นโยบาย ทิศทางของมหาวิทยาลัยต้องการจะเป็นมหาวิทยาลัยแบบไหน แบบที่มีการเรียนทางไกล โดยการใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามาช่วยใช่ไหมในอนาคต ถ้าเป็นแบบนั้นก็ต้องช่วยผลักดัน อย่างแรกที่ควรทำคือ attitude มากกว่า เพราะ attitude ทั้งนักศึกษาด้วย ทั้งตัวอาจารย์ด้วย ถ้าจะผลักดันให้เป็นในแนว e-learning (โอบอล)

เรายังไม่มีการทุ่มเทให้กับระบบ e-learning อย่างจริงจัง เห็นมีอาจารย์บางท่านที่ทุ่มเทแต่คิดว่าคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของอาจารย์ทั้งหมด 1, 2, 3 เปอร์เซ็นต์ ที่ทุ่มเทไม่เกิน 3% เคยถามสำนักคอมฯ ว่ามีชุดวิชา e-learning ก็ชุด มีอาจารย์คนนี้ กฎหมาย อาจารย์คนนี้วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ที่เป็น e-learning ก็สนใจอยู่สัก 3% ของอาจารย์ มสธ. ทั้งหมด แล้วตรงนี้จะเห็นได้ว่า ทำอย่างไรให้ตัวอาจารย์หรือมหาวิทยาลัยออกนโยบาย หรือตัวอาจารย์ให้ความสนใจกับระบบ e-learning อย่างจริงจังมากขึ้น (กรรณ)

ก็คือกิจกรรมที่ทำตลอดเทอม กิจกรรมเหล่านี้ก็แทน เหมือนกับเป็นการทดแทน ถ้าไม่มี e-learning เราก็มีสัมมนาเสริมชุดแกน 3 ครั้ง แต่ชุดที่ว่าไปแค่ 2 ครั้ง จริงๆ สาขาทำตามนโยบายนะ ให้มี e-learning 1 ครั้ง (ไทยรัฐ)

แต่ว่านโยบาย 50 50 จากอะไรก็ยังไม่สงสัยอยู่ทุกวันนี้ จากหลักสูตร หรือจากสาขา และตอนนี้ในอนาคตทุกวันนี้ก็ยังถามเวลาพูด e-Learning ตกกลางและอนาคตนี้ เค้ายังจะดันเรื่องนี้ต่อไหม เพราะอาจารย์บางท่านตอนนี้ในหลักสูตรในสาขาเค้าก็เริ่มถอน คือจากเดิมที่ทำ e-Learning เค้าก็ไม่ทำ เค้าบอกว่ามันไม่ค่อย work แต่เค้าก็ไม่ได้พูดชัด ทำไมไม่ work ก็ไม่ได้อยู่ในทีมนั้น ไม่ได้สอนวิชานั้น ก็ไม่รู้ว่าทำไม มีนะคะบางวิชาเคยทำตอนเข้ามาแรก ๆ ตอนนี้อย่างไรแล้วคะ จริง ๆ ต้องทำน้อยลงด้วยซ้ำ ก็ไม่เคยเห็นแบบที่ชัด ๆ เป็นการพูดถึงหลักการทำไมต้องใช้นโยบายในปัจจุบันและอนาคตจะเป็นอย่างไร โดยเฉพาะอนาคตก็ยังหันไปถามพี่เค้า ตกกลางเราต้อง e-Learning แค่ไหน (โอบอล)

ต้องเป็นมุมมองมาจากทางผู้บริหารว่า เราจะเปลี่ยนหรือเราจะให้ความสำคัญระบบ on line ระบบ e-learning ต้องให้เป็นคำพูด เป็นนโยบาย หรือเสียงมาจากทางผู้บริหารเลยว่า มสธ. เราให้ความสำคัญกับระบบ e-learning ถ้าใครทำได้ให้ทำอะไรสิ่งโน้นสิ่งนี้ก็ว่าไป จะช่วย promote จะช่วยอะไรก็ว่าไป หรือจะมีเทคนิคนโยบายอย่างไรที่จะให้อาจารย์ 97% หันมาสนใจ หรือรวมทั้งการชี้แจงให้เห็นความสำคัญของระบบ e-learning ให้อาจารย์ 97% เห็นความสำคัญของระบบ e-learning อย่างง่ายๆ โลกเปลี่ยนไปแล้วทุกคนก็ใช้มือถือ สมัยก่อนเราก็ใช้มือถือแบบจัมๆ เหมือนกัน คุยกันได้อย่างเดียวเห็นหน้าไม่ได้เลย ทุกวันนี้เห็นหน้าได้ทำอะไรก็ได้หมดยังเปลี่ยนได้ อาจารย์อายุ 60 ก็ใช้ได้ ใช้มือถือที่เป็น smart phone ได้ ระบบ e-learning นักศึกษาก็ใช้ได้เหมือนกัน คิดว่าถ้าจะให้ 97 เห็นความสำคัญจะต้องลงมาจากระดับบริหาร ถ้าอยากให้เกิดขึ้นมาเอง โดยธรรมชาติคิดว่าไม่ทันการ (กรรณ)

ต้องทำให้อาจารย์มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน e-learning แค่นั้นแหละ ทุกวันนี้มันไม่เคลียร์ ทุกคนก็ข้องใจว่า ถูกบังคับๆ เป็นนโยบายๆ เป็นตัวชี้วัดๆ (ทยา)

เอกสารการสอน รู้สึกว่าเราจะเปลี่ยนมาตั้งนานแล้ว คือกำหนดการทุกอย่างไม่ค่อยเป็นไปตามแผน เลยไม่แน่ใจว่าเราทุกคน สมมติ 1000 คนทั้ง ม. เรามองไปที่จุดเดียวกันหรือเปล่า มสธ. ควรจะกำหนดนโยบายและแผนให้ชัดเจน ซึ่งควรเป็นแผนในระยะสั้นและระยะยาว ระยะสั้น เช่น การหาจุดยืน การสอบถามความคิดเห็น การสอบถามความต้องการขอทุกฝ่าย ทั้งภายใน ม. ตั้งแต่คณาจารย์ ผู้บริหาร ระบบจะต้องซัพพอร์ต ไปถามภายนอกอย่างเช่น นศ. แม้กระทั่งหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อยหน่วยงานที่จะต้องรับ นักศึกษาต่อไป เราควรจะต้องแสดงความคิดเห็นยี่สิบ น่าจะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเรามีจุดยืนจริงควรจะต้องสื่อสารให้พวกเราชัดเจน และแจ้งจุดยืนให้ภายนอกทราบ (รัชชา)

เพราะว่าปัญหาที่เกิดขึ้น คือ 1) การเรียนรู้เทคโนโลยีด้วย ต้องปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีใหม่ 2) เรียนรู้เสร็จก็ต้องทำงาน ถ้าสัมมนาเสริมอาจารย์ก็เตรียมตัวการสอนมาแล้วก็มาสอน ซึ่งเขาจะชอบตัวนี้มากกว่า 3) ค่าใช้จ่ายซึ่งเมื่อเทียบแล้วก็เทียบไม่ได้กับสัมมนาเสริม 1 ครั้ง ในแต่ละครั้งเพราะ e-learning จะมี 1 ครั้ง แล้วก็เสริมด้วย ถ้าเทียบกับครั้งต่อครั้ง ค่าตอบแทนของอาจารย์ไม่เท่ากัน 4) กังวลว่านักศึกษาจะตามไม่ทันเทคโนโลยี แล้วอุปกรณ์อะไรก็ไม่พร้อม บางคน e-mail ยังไม่เคยใช้เลย ไม่มี computer ที่บ้าน ก็มี 4 ประเด็นนี้ที่ทำไม่ e-learning เข้ามาแล้วถึงทำให้อาจารย์รู้สึกว่าจะมีแนวโน้มที่จะ reject ด้วยซ้ำมหาวิทยาลัยพอประกาศออกไปพยายามโน้มน้าวให้สาขาต่างๆ ทำ โดยมีนโยบายว่าทุกชุดต้องทำ ก็เกิด re-action ก็คือปฏิกิริยาจากสาขาต่างๆ (ศรัณู)

ในส่วนของความเข้าใจทุกวันนี้อาจารย์ที่สอน e-learning ก็ได้พยายามบอกอยู่ว่าทำไมต้องใช้ ถ้ามหาวิทยาลัยมีนโยบายชัดเจน ทิศทางเดียวกัน อาจารย์ไปพูดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทุกวันนี้อาจารย์ยังพูดไม่ค่อยชัดอธิบายไม่ชัด แต่ว่าก็พยายามบอกถึงความสำคัญ ตัวเองบอกทั้งสองด้าน ทั้งสัมมนาและตรงนี้ คุณต้องเข้าสัมมนานะ ทำไมคุณต้องทำ e-learning (โอบอล)

คือในใจก็คิดอยู่แล้วว่าการเรียนทางไกล หนีไม่พ้นมีความรู้สึกกับตัวเองหนีไม่พ้นที่ต้องมีเครื่องมือ IT เข้ามาช่วยอยู่แล้วเลยไม่รู้รู้สึก surprise หรือแปลกอะไร

แปลกใจ หรือเป็นเรื่องที่ต้องทำไม่ถึงต้องทำ เพียงแต่ว่ามีประเด็นแค่ว่าสงสัยว่านโยบายจริง ๆ ของเค้าต้องการที่จะทำแบบไหน หรือต้องทำแค่ half half ที่ได้ยินมาแค่ 50% ค่ะ หรือเค้าต้องการแบบ full option คือผลักดันเรื่องนี้เต็มที่ตรงนี้คือข้อสงสัยก็ถามพี่เค้าพี่เค้าก็เหมือนตอบไม่ค่อยได้กัน (โอบอล)

นโยบายก็โอเค แต่ให้ชัดเจนสักนิด รูปแบบ e-learning ทำอย่างไรให้ชัดเจนแล้วได้ผลจริงๆ แต่ที่เราทำมา รู้สึกว่าไม่ได้ผล ได้คะแนนเยอะจริง ถ้าไม่เยอะเด็กก็สอบตก ตกก็ออกอีก มีหลายอย่างมาก (ไทยรัฐ)

จากแผนพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2556-2570) มหาวิทยาลัยได้กำหนดยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการให้สามารถแข่งขันได้และยกระดับมาตรฐานการศึกษาสู่ระดับสากลตามอัตลักษณ์ของสถาบัน โดยพัฒนาพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยเปิดทางไกลชั้นนำ ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ (บทที่ 3-5) (artifacts)

ข้อมูลจากแผนพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2556-2570) ดังกล่าวระบุชัดเจนถึงการให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอน e-learning อย่างไรก็ตามการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติยังไม่ได้กำหนดแนวทางไว้อย่างชัดเจน เป็นหลักการซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าการนำนโยบายไปสู่แนวทางปฏิบัตินั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการนำทฤษฎีและวิธีการของการศึกษาทางไกลมาใช้เป็นกรอบในการออกแบบระบบการเรียนการสอน ตลอดจน การออกแบบและสร้างรายวิชา เพราะแนวทางปฏิบัติดังกล่าวย่อมนำไปสู่ความเชื่อมั่นว่า ระบบการศึกษาทางไกลนั้นจะส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิด การเรียนรู้ และการสร้างความรู้ได้ (how people learn) เกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อสนับสนุนแนวทางดังกล่าว การยึดหลักการของทฤษฎีการศึกษาทางไกลจะเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยแนะแนวทางการพัฒนาระบบและกระบวนการเรียนทางไกลที่พึงประสงค์ได้เป็นอย่างดี

หลักการของการศึกษาทางไกลได้มีวิวัฒนาการมาตลอดจากอดีตถึงปัจจุบัน ดังเช่น “a theory of industrialization” ที่เป็นทฤษฎีการศึกษาทางไกลในยุคเริ่มต้น ที่กล่าวถึงวิธีการเรียนทางไกลที่เปรียบได้กับสายการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม โดยการใช้กลุ่มคน ทำในลักษณะ course teams นั่นเอง ผลิตเอกสารการสอน เหมือนคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนั้นแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีนี้ยัง มีการกำหนดมาตรฐานการเรียน โดยผ่านคลังข้อสอบ ทั้งนี้เพื่อใช้กับ

นักศึกษาจำนวนมาก และเพื่อให้ได้คุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน การศึกษาทางไกลภายใต้กรอบทฤษฎีนี้ จะมีหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการงานหลัก และอาจจะมีการขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่จากหน่วยงานอื่นเพื่อดำเนินกิจกรรมบางประเภท เช่นการจัดสอบ และการฝึกอบรม เป็นต้น (Saba, 2003) หากพิจารณาจากแนวคิดและหลักการดังกล่าวของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ก็ถือได้ว่ามหาวิทยาลัยดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอนทางไกลภายใต้หลักการของ theory of industrialization ในความเป็นจริงแล้วทฤษฎีการศึกษาทางไกลได้มีวิวัฒนาการเปลี่ยนไปเป็นอย่างมาก เช่น a theory of transactional distance and learner autonomy, a theory of teaching in distance education, a theory of reintegration of teaching and learning acts, a theory of communication and learner control, and a three-dimensional theory of distance education (Amunsen, 1993) และนอกจากนี้นักการศึกษาทางไกลในโลกใหม่ยังได้เสนอแนะให้มีการจัดการเรียนการสอนทางไกลเพื่อพัฒนาและสนับสนุนกระบวนการสร้างความรู้และกระบวนการคิดของผู้เรียน โดยเน้นให้มีการจัดระบบการศึกษาทางไกลไม่ยึดติดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (behavior learning theory) “a sort of correspondence study with bells and whistles” (Garrison & Shale, 1990, p.333, as cited in Amunsen, 1993, p.73)

การที่ มสธ. ได้ยึดหลักการปรัชญาของมหาวิทยาลัยเปิด เพื่อจัดการเรียนการสอนทางไกลที่สนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิตนั้นเป็นเรื่องที่จำเป็นและสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมไทย เป็นภารกิจที่สถาบันการศึกษาจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมโดยตรงอย่างไร้ข้อจำกัด นักศึกษาในระบบทางไกล จะสามารถเก็บเกี่ยวและใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ทั่วไป (ubiquitous learning) ในยุคเทคโนโลยีข่าวสารข้อมูลได้อย่างดีที่สุด ดังนั้นแน่นอนว่าวิธีการศึกษาทางไกลย่อมมีความจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับวิวัฒนาการของวิธีการศึกษาทางไกลซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก Taylor (2001) นักการศึกษาทางไกลชาวออสเตรเลียได้จัดแบ่งยุคของวิธีการศึกษาทางไกลไว้เป็นหลายยุค ดังต่อไปนี้ คือ (1) ยุคแรกได้แก่ยุค The Correspondence Model ที่ใช้การติดต่อสื่อสารโดยทางไปรษณีย์ และใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลัก (2) ยุค The Multi-media Model ที่ใช้สื่อประสมสำหรับวิธีการเรียนการสอนทางไกลได้แก่สื่อสิ่งพิมพ์ เทปเสียง วิดีโอเทป วิดีโอปฏิสัมพันธ์ และการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (3) ยุค The Telelearning Model เป็นยุคที่เรียนรู้โดยการประชุมทางไกลด้วยเสียง และภาพ รวมทั้งการใช้สื่อวิทยุและโทรทัศน์ (4) ยุค The Flexible Learning Model เป็นยุคที่เรียนรู้โดย multimedia แบบปฏิสัมพันธ์ มีการใช้อินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์สื่อสาร (5) ยุค The Intelligent Flexible Learning Model เป็นยุคที่สถาบันการศึกษาได้จัดช่องทางการเข้าถึงข้อมูลที่จัดระบบไว้เป็นอย่างดี เพื่อกระบวนการเรียนการสอนและการเข้าถึงแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ มีการ

เรียนแบบยืดหยุ่นผ่านคอมพิวเตอร์ที่สามารถปรับกระบวนการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี มีการใช้ปฏิสัมพันธ์ออนไลน์ มีการใช้อินเทอร์เน็ต และการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์

Journal logs ของผู้วิจัย

1.2 คำตอบแทน

ในประเด็นของคำตอบแทนนั้นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คิดว่าจำนวนคำตอบแทนที่ได้รับจากการสัมมนาเสริมและ กระบวนการเรียนการสอน e-learning นั้นไม่ต่างกันมาก หากแต่เวลาที่จะต้องใช้สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นต่างกันอย่างมากมาย นอกจากนั้นชุดวิชาบางชุดเช่น วิทยานิพนธ์ และชุดวิชาการค้นคว้าอิสระไม่มีคำตอบแทนให้อาจารย์ในกิจกรรมการเรียนการสอน e-learning ใดๆ ที่ต้องใช้เวลาในการสอนและการมีปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาตลอดภาคการศึกษาเหมือนเกณฑ์การให้คำตอบแทนการสอน e-learning ที่ปฏิบัติกันอยู่ เกณฑ์การให้คำตอบแทนควรจะมีการทบทวน ควรมีการเพิ่มคำตอบแทนให้เหมาะสมกับความเป็นจริงสำหรับการบวนการเรียนการสอน e-learning เพราะคำตอบแทนสามารถจูงใจผู้รับผิดชอบได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้คำตอบแทนดังกล่าวควรครอบคลุม คำสอน และ คำเนื้อหา นอกจากนั้นยังมีเสียงสะท้อนว่าหากมีการเรียนการสอน e-learning เต็มรูปแบบแล้ว จะสามารถลดค่าใช้จ่ายจากการผลิตชุดวิชาในรูปแบบเดิมได้เป็นอย่างมาก แต่การรับผิดชอบในกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนจะเพิ่มมากขึ้น การบริหารจัดการในเรื่องคำตอบแทนควรได้รับการทบทวน ใดๆก็ตามผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยบางท่านได้เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบแทนเปรียบเทียบกับการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแบบเผชิญหน้า

เพราะการจ่ายกิจกรรมการเรียนการสอน e-learning ก็เปรียบสัมมนาเสริม 1 ครั้ง หรือน้อยกว่า ผู้ที่ได้ อาจจะเป็นประชาชนชุด แต่ต้องทำอะไรเพิ่มเติม เช่น ทำปฐมนิเทศการสอน e-learning ทำอะไรเพิ่มเติม ทำสรุปเนื้อหาถ้าเผื่ออาจารย์ได้ทำกันก็จะ ได้ตรงนั้นเพิ่ม แต่ถ้าในเชิงของคำตอบแทนที่ได้ตรงนี้ยังไม่ค่อยจูงใจอาจารย์เท่าไร อาจารย์ก็พยายามจะวกหันกลับไปใช้สัมมนาเสริมแบบเผชิญหน้า (ศรัณ)

คำตอบแทน ตอนนี้เป็นหัวละ 700 ก็คิดว่ามาก แต่อาจจะยังไม่จูงใจคนอื่นๆ เพราะเทียบกับสัมมนาเสริมก็จะ ได้ประมาณนี้ เวลาอาจารย์ลงสอนกลุ่มนี้ก็ประมาณ 10 กว่าคน ดีชะว่า 7 คนอาจารย์ก็ได้ 7000 ถ้าไปสัมมนาเสริมก็ทำนี้ถ้าสอนอยู่ที่นี้ได้ 7400 ถ้าไปต่างจังหวัดก็จะได้ค่า เบี้ยเลี้ยง ที่พักมากกว่านี้ แต่

มันจบแค่ 2 วัน มันไม่มีภาระผูกพันที่เราจะต้องเช็ค คิดว่าคนชอบสัมมนาเสริมมากกว่าที่ไม่ยึดเชื้อ (กานดา)

รู้ว่ามีการตอบแทน แต่เราเป็น *course team* บางส่วนตรงนั้นคงอยู่ในส่วนผู้ดูแลรับผิดชอบ เพราะไม่รู้ว่าจะได้เท่าไร ได้อย่างไร แต่ตัวเองคิดว่าค่าตอบแทนไม่ใช่ประเด็นสำคัญ อยู่ที่วิธีการมากกว่า อีกประเด็นหนึ่งการมี *e-learning* เป็นภาระผูกพันของอาจารย์ที่จะต้องดูแลตลอดทั้งเทอม เมื่อมีการเทียบกันไปสัมมนาเสริม หนึ่งครั้ง จบเลย เขาสัมมนาเสริมครั้งหนึ่งเสาร์ อาทิตย์ สองวันเขาได้ค่าตอบแทนแล้ว เขามาทำ *e-learning* ตลอดเทอม คิดว่าค่าตอบแทนอาจจะน้อยกว่าการไปสัมมนาเสริมครั้งหนึ่งด้วยซ้ำ (ไทยรัฐ)

ปรับค่าตอบแทนให้กับผู้สอน คือถ้าอย่างนั้นน่าจะมีการปรับอยู่แล้ว ถ้าวิชาไหนทำ 100% ถ้าคิดแบบมหาวิทยาลัยจ่าย คือเขาคิดค่าทำชุดวิชาใช้ใหม่จะชุดวิชาละล้านหรือสองล้านอะไรอย่างนี้ เหมือนที่เขาพูดคุยกันมา คิดว่าต้องมีการแบ่งส่วน คิดว่ามหาวิทยาลัยน่าจะสนับสนุน เพราะทำให้มหาวิทยาลัยลด *cost* ลงตั้งเยอะ แทนที่จะจ่ายค่าประชุมชุดวิชาอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ ที่เข้ามาทำเล่มหนังสือ หรือว่ามาจ่ายเฉพาะอาจารย์ผู้สอนหรือทีม *e-learning* สำหรับ *e-learning* ต่างๆ ไม่ต้องจ่ายเพราะเราไปเอาอะไรของเขามา มหาวิทยาลัยน่าจะสนับสนุน ไม่น่าจะมีปัญหา เพราะคือเขาลดค่าใช้จ่ายมหาวิทยาลัยด้วยซ้ำ เขาก็น่าจะจ่ายให้กับอาจารย์ที่ทำ *e-learning* 100% ผู้วิจัย อาจารย์พอจะมีแนวคิดใหม่กว่าเราควรจะให้ค่าตอบแทนในลักษณะไหน คืออาจารย์แต่ละคนก็จะไม่เหมือนกัน ในวิธีการสอน มันควรจะมีหลักเกณฑ์อะไรไหม ถ้าเผื่อว่าจะเพิ่มค่าตอบแทน พัชร ตอนนี้อยาก เพราะเรายังมองไม่เห็น 100% ณ ที่นี้มันต้องเข้มข้นขนาดไหน เพราะตอนนี้เท่าที่ทราบ ค่าตอบแทนก็คือ ครั้งแรกจะได้ในเรื่องค่าสอน ที่ทำเนื้อหาสอน แล้วครั้งต่อไปจะมีในเรื่องของการตรวจงานต่างๆ ตรงนั้น ซึ่ง ถ้าเป็น *e-learning* 100% ก็น่าจะมีในลักษณะนั้น แต่ว่าสัปดาห์มันก็ยังเท่าเดิมใช้ใหม่แค่ 15 สัปดาห์ ตามที่เราเรียน แต่ว่าความเข้มข้นของเนื้อหา มันน่าจะมากขึ้น อันนี้มองภาพไม่ออกเหมือนกันค่ะ ว่าเขาจะให้ค่าตอบแทนยังไง ผู้วิจัย อาจารย์คิดว่ามันควรจะเพิ่มขึ้นจากระบบปกติใหม่จะถ้าทำ 100% พัชร น่าจะเพิ่มขึ้น เพราะว่าทดแทนชุดวิชาในจะ ซึ่งบางทีอาจารย์

อาจจะไม่ชอบก็ได้ เพราะว่าอยากผลิตชุดวิชา อยากจะทำเล่ม เพราะว่าจะนำไป
ขอผลงาน ผศ. รศ. อะไรอย่างนี้

แต่ละสถาบันเราเรียกอาจารย์มาคุยกันว่า ถ้าเราจะทำระบบ e-learning จะคิดค่า
อะไรบ้าง เท่าไหร่ คิดว่าคุยกันให้สบายใจกันทุกฝ่าย ตัวอาจารย์ก็จะบอกว่า
ต้องการเท่าไร สำหรับค่าอะไรบ้าง ผู้บริหารก็จะมองว่าคุ้มทุนหรือไม่อย่างไร
ก็ต่อรองกัน ทางนิติกร ทางกฎหมายก็อาจจะเอาระเบียบมาพูดกันว่าสามารถ
เบิกค่าอะไรได้ ทุกฝ่ายต้องคุยกันเพื่อให้มีความพึงพอใจ ผู้บริหารก็คุยกัน
ตรงๆ แบบเปิดอกว่ามีรายได้เข้ามาเท่าไรจากตรงไหนบ้าง ตัวอาจารย์ก็มี
ความเป็นครูก็มองเห็น ทั้งบริหาร ทั้งตัวเลข ถ้าเรียกค่าสอนเท่านี้ ขาดทุน แล้ว
มหาวิทยาลัยจะอยู่ได้อย่างไร สุดท้ายจะได้ถ้าพูดกันอย่างเปิดอก สุดท้ายจะได้
จุดของความพึงพอใจของทุกฝ่าย ไม่มีใครไม่พอใจหรอก (กรรม)

1.3 การใช้ e-learning เพื่อทดแทนการสัมมนาเสริมตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

แนวทางการใช้กระบวนการเรียนการสอน e-learning นั้นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยได้
ปฏิบัติตามแนวทางหรือนโยบายที่มหาวิทยาลัยกำหนดให้โดยใช้เพื่อทดแทนการสัมมนาเสริม
1 ครั้ง แนวทางการใช้ กระบวนการเรียนการสอน e-learning ดังกล่าว สอดคล้องกับข้อกำหนดใน
“คู่มือการจัดการเรียนการสอนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2553” ที่มี
ระบุถึงการใช้ e-learning เป็นสื่อเสริมบังคับ (artifacts)

ดังนั้นการใช้ e-learning ในลักษณะสื่อเสริมดังกล่าวยังเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ให้
ข้อมูลในการวิจัย นอกจากนั้น สัดส่วนของการจัดการเรียนการสอน e-learning และสัมมนาเสริม
ของแต่ละสาขาก็จะมีความแตกต่างกันไป เสียงของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยบอกถึงประสบการณ์จริง
เกี่ยวกับประเด็นนี้

ก็คือกิจกรรมที่ทำตลอดเทอม กิจกรรมเหล่านี้ก็แทน เหมือนกับเป็นการทดแทน ถ้าไม่มี
e-learning เราก็มีสัมมนาเสริมชุดแกน 3 ครั้ง แต่ชุดต่างๆ ไปแค่ 2 ครั้ง จริงๆ สาขาที่ทำ
ตามนโยบายนะ ให้มี e-learning 1 ครั้ง (ไทยรัฐ)

คือเราเขามีทดแทนการสัมมนาเสริม ตั้งเกณฑ์เข้ามาของปริญญาโทเขาทำอย่างนั้น นะ
ของปริญญาโทถ้าของ คือเราทำตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยกำหนด (นัท)

ค่ะ คือมหาวิทยาลัยจะมีนโยบายลงมา 50% ระยะเวลา 75% ที่สาขาหนูก็รับนโยบายมาแล้วก็ *discuss* กันค่ะ หมายถึงบางสาขา *discuss* กันว่าสาขาไหนควรจะทำแบบเต็มรูปแบบ หรือแบบเป็นสื่อเสริม ถ้าเต็มรูปแบบต้องลดสัมมนาเสริม แต่อาจารย์เบิกได้นักศึกษา 1 คน ได้ 700 บาท สำหรับวิชาหนูไม่ได้พูดถึงเรื่องเงินค่าตอบแทนแต่พูดถึงว่าเอานักศึกษาเป็นหลัก ของหนูเป็นสาขาแรกนักศึกษาเพิ่งเข้ามาต้องปรับตัวเรื่องการเรียนทางไกล แล้วเราเห็นความสำคัญของการที่เค้ารวมกลุ่มกัน ช่วยเหลือกันในกลุ่ม เพราะฉะนั้นของหนูก็เลยเลือกเป็นสื่อเสริม และสัมมนาเสริมไว้ 2 ครั้ง นักศึกษาก็มีโอกาสได้เจอกันตั้ง 2 ครั้ง แต่บางวิชาที่ว่าเป็นวิชาหลัง ๆ แล้ว นักศึกษาเค้ารู้จักคุ้นเคยกันแล้วก็ใช้เป็นสื่อเสริมได้ หนูตอบตรงไหม หมายความว่า การเลือก คือการทำ *e-learning* สาขาหนูไม่ได้ต่อต้าน แต่ว่าเราจะมาคุยกันว่าวิชาไหนจะทำเพื่อจะนับให้มันครบ 50% 75% ตามที่เค้าบอก (กานดา)

การสอนนักศึกษาด้วยตนเองจากประมวลสาระ ป.โท เราเรียกประมวลสาระไม่ใช่สาขาวิชา แล้วศึกษาจากสื่อที่กำหนดให้ถ้าจะมีสื่อเพิ่มเติม และสิ่งที่จะเป็นกิจกรรมบังคับที่ต้องทำในวิชาหลักสูตรปริญญาโทก็มี สัมมนาเสริม 1 ครั้ง แล้วก็ *e-learning* 1 ครั้ง นี่คือชุด *basic* แต่ถ้าเป็นชุดที่มีการเผชิญหน้าด้วยก็จะมี สัมมนาเสริม 1 ครั้ง *e-learning* 1 ครั้ง แล้วก็อาจจะมีสัมมนาเข้มเพิ่มเติม แต่ถ้าชุดไหนที่ไม่สามารถทำ *e-learning* ได้ อย่างชุดทางด้านวิชาแกนที่ต้องการการเผชิญหน้าอธิบายมาก จะให้มีสัมมนาเสริมได้ 2 ครั้ง เลย บวกกับสัมมนาเข้ม คือ โดยไม่มี *e-learning* (สรัญ)

ค่อนข้างถามบ่อยเวลาไปสัมมนาทุกครั้ง หรือพูดด้วยเวลาสอบ *Oral* อย่างที่เคยบอกอาจารย์ที่สอบด้วยกันเค้าก็ถามเรื่องนี้กัน ยังมีความรู้สึกที่นักศึกษายังพลาด ยังมองว่าเรื่องการเรียนการสอนเค้าน่าจะยังมีการเรียนการสอนรูปแบบของ *face to face* อยู่อย่างน้อยครั้งหนึ่ง อย่างที่เคยให้เหตุผลข้อดีไปบวกกับ *background* (โอปอล์)

มี *comment* ว่าอยากให้สัมมนาเสริม 2 ครั้ง และควบคู่ไปกับ *e-learning* ช่วงนั้นหรือช่วงนี้ด้วยมหาวิทยาลัยเป็นรูปแบบที่ว่าอาจารย์สามารถเบิกค่าตอบแทนรายหัวได้ก็จะต้องไปตัดสัมมนาเสริมออกครั้งหนึ่ง พอในภาคการศึกษาถัดมา คุณ

ในที่ประชุม ที่ประชุมเห็นว่าหนูเนื่องจากเป็นวิชาแรกให้สัมมนาเสริม 2 ครั้ง แล้วให้ e-learning เป็นสื่อเสริมแทน นักศึกษาก็พอใจ (กานดา)

ต้องบอกนิดหนึ่งว่าสัมมนาเสริมเป็นสัมมนาที่เผชิญหน้า ขณะเดียวกันก็มีเผชิญหน้าที่ส่วนกลางและไปที่ศูนย์วิทยฯ ด้วย จะไป block ที่ศูนย์วิทยฯ ก็คงยากอยู่เพราะสาขาที่จะอ้างว่า ไปตามจำนวนนักศึกษา เช่น นักศึกษาอีสานก็ต้องไปศูนย์ฯ อุบล ถ้าอีสานได้เยอะ ถ้าอีสานเหนือก็ไปอุดรฯ การที่ส่งวิทยากรไปสัมมนาเสริมที่ไปศูนย์ฯ ต่างจังหวัด ค่าใช้จ่ายจะมากกว่าคนที่สอนในส่วนกลาง ดังนั้นจึงมี 2 มุม คือ บางสาขาที่จัดส่วนกลางหมดสบายดี ไม่ต้องควบคุมยาก แต่ขณะเดียวกัน facilities ของมหาวิทยาลัยก็ไม่เพียงพอ ห้องพักก็ไม่มี ห้องประชุมก็ไม่เพียงพอ พอใครจัดส่วนกลางก็เต็มหมดไม่ได้ห้อง จะมีปัญหาเรื่องห้อง เรื่องตึก สัมมนาเสริมจะรู้ห้องกันเมื่อวันมาสัมมนา บางทีจะไม่รู้ก่อน อาจจะรู้แค่วันศุกร์ วันเสาร์ก็มาแล้วจะนั่นจึงเป็นประเด็น ขณะเดียวกันเราจัดไปต่างจังหวัด ก็จะเกิดปัญหามหาวิทยาลัยจะมองว่าเป็น cost จัดกลุ่มมาให้ นักศึกษาเท่าไร ถึงจะให้จัดกี่วัน เช่น นักศึกษาต่ำกว่า 6 คน 7 คน ก็จะทำให้เหลือเพียงวันเดียว แต่ถ้าหากเกินจาก 7 คนขึ้นไป ถึงจะให้ 2 วัน แล้วต้องมาดูแลแล้วนักศึกษาต่อกลุ่มเท่าไร คือเขาจะอิงกับ cost หมด ก็เป็นเหมือน 2 ทาง ทางหนึ่งถ้าจะจัดส่วนกลางก็มีปัญหาการสนับสนุน facilities ถ้าจะออกต่างจังหวัดก็จะมีปัญหาเรื่องของ cost ที่มหาวิทยาลัยจะมองว่าเป็นเรื่องที่มา (ศรีณ)

ถ้าพูดตรงๆ ก็ได้ผลไม่ได้พูดแบบเข้าข้างตัวเอง เพราะงานที่กำหนดให้สัมมนาเสริมจะเป็นงานที่นักศึกษาต้องอ่านประมวลสาระเอง และคล้ายๆ กับมีการบูรณาการรวบยอดในการอ่าน อ่านเสร็จแล้วต้องมาทำกิจกรรมที่อาจารย์กำหนด แล้วต้องเอากิจกรรมนั้นมา present ที่สัมมนาเสริม นั่นก็หมายความว่า ต้องผ่านการดูของเนื้อหามาแล้วเอาเนื้อหานั้นมาประยุกต์เข้ากับงานกิจกรรมที่อาจารย์มอบหมายให้ แล้วมานำเสนอ นักศึกษาก็จะได้ทักษะในเรื่องของการอ่าน การคิดวิเคราะห์ แล้วก็มาสู่การประยุกต์นำเสนอ และมีทักษะในเรื่องของการ present ด้วย ขณะเดียวกันก็มีทักษะในเรื่องของการอ่าน สอบถาม feed back

ตอบโต้ปัญหาที่คือสัมมนาเสริม ก็ถือว่าได้ในระดับหนึ่งเลย แต่พอ e-learning ถ้าจะทำให้ได้เท่ากับสัมมนาเสริม ก็จะต้องให้เด็กได้ทักษะ (ศรัณู)

บางคนก็ เนื่องจากว่ารับผิดชอบคนละ article คนละ paper อย่าง paper ที่ตัวเอง รับผิดชอบก็มันก็ comment ก็คือใช้ได้แต่ว่ามันยังไม่ลึกพอ เราก็เลยต้องอาศัย วันที่มาสัมมนาเข้ามาพูดคุยกันอีกทีหนึ่งว่าจาก paper เหล่านี้สิ่งที่เราเหมือน เผลยสิ่งที่เราวิเคราะห์ได้จากเปเปอร์นี่เป็นอะไรยังไงบ้าง (พัชร)

ประเด็นที่ 2: อาจารย์ผู้สอนหรือนักเนื้อหา

อาจารย์ผู้สอนหรือนักเนื้อหาที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการที่จะนำกระบวนการ เรียนการสอน e-learning มาใช้กับระบบการเรียนการสอนทางไกลให้บรรลุผล ทั้งนี้คน กลุ่มนี้จำเป็นต้องรับผิดชอบบทบาทใน 2 ลักษณะคือ

1. เป็นคณะทำงาน (course teams) ใน คณะกรรมการกลุ่มออกแบบและสร้างรายวิชา โดย บทบาทนี้อาจารย์นักเนื้อหาจะมีส่วนร่วมในการ กำหนดโครงสร้างประเด็นเนื้อหาสาระที่จะสอน ผลิตเนื้อหา หรือแต่งตำราที่จำเป็นต้องใช้ สืบหาแหล่งข้อมูล และวัสดุการเรียนรู้ ที่มีอยู่ทั่วไป และ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาซึ่งทั้งหมดจะอยู่ในลักษณะกิจกรรมที่อาจจะได้จากแหล่งข้อมูล การเรียนรู้ที่มีอยู่ทั่วไปรวมทั้ง internet รวมทั้งมีการผลิตขึ้นมาใหม่ และจำเป็นต้องใช้ใน กระบวนการเรียนการสอน e-learning

2. เป็นผู้สอนและประเมินผลผู้เรียนจากกิจกรรมที่ course team ได้ร่วมกันออกแบบ ผลิต และกำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ล่วงหน้าก่อนเปิดการเรียนการสอนรายวิชา e-learning ดังกล่าว อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียนการสอน e-learning ดังกล่าว อาจารย์ ยังจำเป็นต้องรับผิดชอบในการผลิตสื่อหลักหรือเอกสารการสอนสำหรับการเรียนการสอนทางไกล แบบดั้งเดิมในเวลาเดียวกัน จากบทบาทที่ต้องรับผิดชอบดังกล่าวย่อมทำให้ อาจารย์ต้องรับผิดชอบ ทั้งในวิธีการศึกษาทางไกลในสองลักษณะ และนั่นอาจจะทำให้เกิดความสับสนในวิธีการเก่าและ ใหม่ได้ (Saba, 2003) อาจารย์ผู้สอนหรือนักเนื้อหาจำเป็นต้องมีการปรับความเข้าใจ ทักษะและ บทบาทต่อกระบวนการเรียนการสอนทางไกลที่มีวิวัฒนาการมาโดยตลอด การเปิดรับอาจารย์รุ่นใหม่ ควรกำหนดเกณฑ์ใหม่ที่สอดคล้องกับบทบาทที่จะต้องทำ ที่จะต้องปฏิบัติในฐานะอาจารย์ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งวิธีการศึกษาทางไกลไม่ได้ยึดติดกับสิ่งพิมพ์ดังเช่นระบบการศึกษา ทางไกลในยุคดั้งเดิม (ผู้วิจัย Journal logs)

ประเด็นที่ปรากฏออกมาเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนหรือนักเนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์สามารถแยกเป็นประเด็นย่อยได้ดังต่อไปนี้ (1) ภาระงานที่รับผิดชอบ (2) ทักษะที่มีต่อการเรียนการสอน e-learning (3) ความเข้าใจเกี่ยวกับ e-learning (4) ความคิดเห็นต่อผู้เรียน (5) ผลงานทางวิชาการ (6) โอกาสในการเปิด e-learning เต็มรูปแบบ (7) ประสบการณ์การเรียนของอาจารย์ในอดีต

2.1 ภาระงานที่รับผิดชอบ

ภารกิจและงานที่ได้รับมอบหมายเป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งในเชิงบริหาร ที่ผู้บริหารจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางปฏิบัติหากจะให้การเรียนการสอน e-learning บรรลุผล ซึ่งสรุปได้ว่าควรมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับภารกิจและความรับผิดชอบบทบาทอาจารย์ เนื่องจากภารกิจที่ได้รับมอบหมายนั้นมีมาก อันสืบเนื่องมาจากระบบการเรียนการสอนทางไกลในระบบเดิมได้แก่ การรับผิดชอบชุดวิชาที่เปิดใหม่ และชุดวิชาเก่าที่จะต้องปรับปรุง ภาระงานดังกล่าวเป็น วัฏจักรที่ไม่มีวันจบสิ้น โดยเฉพาะการเขียนหน่วยซึ่งเป็นการผูกพันกับบทบาทของความเป็นอาจารย์ในระบบมหาวิทยาลัยเปิดแต่ดั้งเดิม นอกจากนี้อาจารย์บางท่านยังต้องรับผิดชอบภาระงานบริหารในลักษณะต่างๆ ภายในสาขาวิชา นั้นหมายความว่าภาระงานดังกล่าวส่งผลและเกี่ยวพันโดยตรงกับภาระงานที่จะต้องรับผิดชอบการออกแบบและสร้างรายวิชา และกระบวนการเรียนการสอน e-learning ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนแบบใหม่ที่จะต้องใช้เวลามากในการออกแบบและสร้างรายวิชา พร้อมทั้งรับผิดชอบกระบวนการเรียนการสอนที่ต้องดำเนินการตลอดทั้งภาคการศึกษา ดังนั้นการที่จะต้องรับผิดชอบภาระงานจากระบบการศึกษาทางไกลแบบดั้งเดิมและ e-learning ในเวลาเดียวกันเป็นเรื่องที่ยากแก่การปฏิบัติ เป็นการรับภาระงานการสอนสองด้านกล่าวคือการเขียนเอกสารการสอนในระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งเปรียบได้กับการ lecture สำหรับการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า และต้องมารับผิดชอบการจัดการเรียนการสอน e-learning ควบคู่กันไปในนั่นเอง

ประเด็นเกี่ยวกับงานที่เป็นภาระรับผิดชอบในฐานะที่มีบทบาทอาจารย์จะปรากฏออกมาจากข้อมูลการสัมภาษณ์อย่างชัดเจน ทั้งนี้ภาระงานของอาจารย์ผู้สอนที่ต้องรับผิดชอบภารกิจการผลิตชุดวิชาในลักษณะที่ประสมแบบดั้งเดิมกับการรับผิดชอบการสอน e-learning เป็นแนวทางที่ผู้บริหารต้องทำการตัดสินใจและหาทางออกเพื่อให้ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยที่กำหนดไว้บรรลุผลสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากเสียงของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยดังต่อไปนี้

ถ้าตามสไตล์ มสธ. ใช้ไหมคะ ก็ว่าแต่ละชุดวิชา ประชุมชุดก็ยังอยู่ การเรียนการสอน ประชุมบริหารหลักสูตรก็ยังเกี่ยวกับการเรียนการสอน เข้าไปเกี่ยวกับ

กิจกรรม *e-learning* ตรวจสอบ และกึ่งงานวิจัย อันนี้ก็คือภาระปกติที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน แต่ว่าที่บอกว่ามันเกี่ยวกับภาระด้านอื่นๆ มันไม่ใช่ภาระการเรียนการสอนอย่างเดียว ยิ่งสมมุติว่าเราทำเป็น 100% มันก็เป็นเหมือนมหาวิทยาลัยปิด เหมือนกับเราก็มี *class* ของเรายู้อะไรๆ เพราะ *e-learning* ปกติเราก็ต้องเข้าไปดูอยู่แล้วค่ะ คุณคิดดูหน่อยว่าใครถามอะไรใหม่ ส่งการบ้านอะไรมาบ้าง แต่พอเป็น *e-learning* 100% มันต้องเข้มข้นมากกว่านี้ (พัชร)

บางที่ต้องดูเวลาของอาจารย์ไม่ได้มีชุดนี้ชุดเดียว ถ้ามีหลายชุดไม่มีเวลาหรอก ไลน์จะไปสอนหนังสือ ไลน์จะเขียนตำรา แล้วจะต้องมาเข้า *e-learning* ทุกอาทิตย์ ส่วนใหญ่ก็ต้องทำตามนั้น แต่เราไม่รู้เป็นอย่างไร เราเองไม่มีเวลามากพอจะทำสิ่งนี้ ทำอย่างนี้ トラバใดที่งานยังรุมหัวอะอย่างนี้ *e-learning* คิดว่าตัวอาจารย์เองสามารถที่จะมีเวลามากพอที่จะไปติดต่อปฏิสัมพันธ์เพราะไม่ใช่อาทิตย์เดียว เพราะทั้งเทอม (ไทยรัฐ)

นักศึกษารัฐศาสตร์มีไม่น้อย บางสาขาอาจารย์ 20-30 คน บางสาขานักศึกษาแค่ไม่กี่ร้อย เขาไม่ต้องดูนักศึกษาเป็นพันคนเหมือนพวกผม อาจารย์ผมมี 12 คน ดูแลนักศึกษาปี 1 ที่เข้ามาใหม่ทุกภาคต่างๆ อยู่ในคณะรัฐศาสตร์ไม่ต่ำกว่าสองสามหมื่นคน (ทยา)

เราเริ่มกันประมาณสมมติว่าซัก 2 เดือนก่อนเปิดเทอม ก็คือชุดวิชาเริ่มนิ่งแล้วเราก็จะมาประชุมคุยกันเรื่องจัดทำ *e-learning* ในปีการศึกษาแรกจะยุ่งๆ นิดหนึ่งค่ะ ก็คือว่าอาจจะตอนหน่วยแรกๆ สี่ห้าหน่วยแรกก่อนเราทำเป็น 4 โมดูลแรก ส่วนโมดูลที่เหลือๆ คือหน่วยที่เหลือๆ ที่ยังไม่เรียบร้อยก็คือในปีการศึกษาแรกๆ จะทยอยอัปเดตประมาณว่าอาทิตย์ต่ออาทิตย์เลยด้วยซ้ำไม่ได้อัปเดตกิจกรรมล่วงหน้าเพราะเนื่องจากว่ามันมีปัญหาเรื่องภาระทำหน่วยนี้ละค่ะที่มันเสร็จไม่ทันเนื้อหาไม่มีพอ (พัชร)

ถ้าเป็นอย่างนั้นจริงก็เหมือนมหาวิทยาลัยปิด สัปดาห์หนึ่งเราจะสอนก็ชั่วโมง เรา *set* ได้ แต่ปัจจุบันเรา *set* อย่างนั้นได้ เพราะจะมีงานอีกหลากหลายที่จะเข้ามาที่อาจารย์จะต้องทำ ถ้าไม่ทำตรงนั้นก็ไม่ได้เพราะเวลาประเมินไม่ได้

ประเมินแค่การเรียนการสอน มีทั้งวิชาการ สนับสนุนวิชาการ แล้วตอนนี้พอทำ PA ไม่ใช่แล้ว ทั้งการเรียนการสอน ทั้งวิจัย ทั้งสนับสนุนวิชาการ บริการสังคม มีหลายๆ อย่างที่เข้ามา ยิ่งยากใหญ่ อาจารย์รู้ไหมตอนนี้ PA เน้นวิจัยมากขึ้น เอาวิจัยสูงสุดถึง 50% หมายถึงเวลาเขาจะทำสัญญาผูกพันระหว่างอาจารย์แต่ละคนที่ต้องทำงานในแต่ละรอบการประเมิน จาก 100% สูงสุดถึง 50% งานวิจัยจริงๆ ถ้าทำอย่างอื่นด้วยมันจะยากมาก 1 รอบการประเมินที่เขากำหนดยากมาก หรือแม้แต่เขียนหน่วย เขียนหน่วยมันไม่จบใน 1 รอบการประเมิน ถึงบอกว่าต่อไปอาจารย์ต้องทำงานลำบากมากขึ้น เขาเป็นมหาวิทยาลัยปิดเขา set ได้ (ไทยรัฐ)

2.2 ทศนคติที่มีต่อการเรียนการสอน e-learning

ทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยนั้นมีหลายแนวทาง เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ประชาสัมพันธมหาวิทยาลัย มีความเข้าใจว่า มีความจำเป็นที่ระบบการศึกษาทางไกลจะต้องพิจารณาถึงการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับวัยของกลุ่มผู้เรียนและรูปแบบการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปอันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เห็นประโยชน์ในการสร้างสายสัมพันธ์กับนักศึกษาผ่านการเรียนการสอนนี้ และสามารถทำได้ต่อเนื่อง นอกจากนั้นผู้ให้ข้อมูลคิดว่าการที่จะให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนการสอน e-learning ผู้สอนควรมีทักษะและความคล่องตัวทางเทคโนโลยี มีความกังวลในภาระงานจำนวนมากที่ทำให้ไม่สามารถรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอน e-learning ได้เต็มที่ อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลการวิจัยบางท่านคิดว่าโอกาสการนำ e-learning มาใช้เต็มรูปแบบนั้นยาก ไม่มีการวิจัยที่บ่งบอกถึงสถานภาพที่เป็นอยู่ของ e-learning และขาดแนวทางสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้อย่างจริงจัง และต้องการให้จัดการเรียนการสอน ทั้งแบบดั้งเดิมและ e-learning นอกจากนั้นยังรู้สึกว่าจะไม่ต้องการที่จะทำ e-learning แต่ถูกบังคับให้ทำ

คือจริงๆ แล้วบอกได้เลยว่า ณ วันนี้มีอาจารย์ที่พร้อมจะ e-learning ร้อยเปอร์เซ็นต์ก็มีนะ และนักศึกษาที่พร้อมจะ e-learning ร้อยเปอร์เซ็นต์ก็มีนะ ไม่ต้องสำรวจหรอกเราต้องให้ choices ก่อน แต่มหาวิทยาลัยมีปัญหาอะไรมั๊ย ไม่ได้ ต้องเหมือนกันนี่คือ มสธ. ไอ้โฮ ความพร้อมของอาจารย์ก็ไม่เหมือนกัน ความพร้อมของนักศึกษาก็ไม่เหมือนกัน (นัก)

ก็ถ้าอย่างง่าย ๆ สุด ให้อาจารย์รุ่นคนปัจจุบันหรือว่าคนใหม่ๆ หรือว่ารุ่นปัจจุบัน ประมาณ 10 ปียังไม่เกษียณ หรือ 20 ปียังไม่เกษียณก็มาฝึกใช้ e-learning ก็คือ

พยายามฝึกให้ศุภวิชาที่รับผิดชอบของแต่ละคนมีบทเรียนออนไลน์ อย่างตอนนี้
เขาเริ่มที่ ปรินญา โทก่อน (พัชร)

คิดว่าถ้าไม่บังคับหนูก็ยังทำ อาจารย์บางคนอาจารย์รุ่นใหม่ๆ ก็ยังทำ แต่ว่า
อาจารย์บางคนก็จะไม่ทำ อาจารย์จะชอบเจอนักศึกษา *face to face* มากกว่า
(กานดา)

น่าจะดี คืออย่างน้อย *e-learning* เป็นสื่อทางไกลแต่ว่าจะทำอะไรให้ตัวนักศึกษาเอง
มีตัวประกอบหลายอย่าง ตัวนักศึกษาเอง ตัวอาจารย์เองต้องมีเวลามากพอที่จะทุ่ม
e-learning ตัวนักศึกษาเองก็ต้องด้วยนักศึกษาไม่สนใจ อ่านหนังสือก็ไม่ได้อ่าน
(ไทยรัฐ)

หลักสูตรที่ผมทำ *e-learning* อยู่เนี่ย ประสบความสำเร็จต้องใช้ภาษาเนี่ยโดยนะ อาจารย์
ทุกคนแฮปปี้เพราะว่าเรามีตรงนี้เข้ามาเสริมไง เพราะมันทำให้อาจารย์เขาไม่เสียเวลา
มาก แล้วมันทำให้ *discuss* กันแล้วแบบมันจุกใจดี มันก็จบมันเหมือนเขาไปสอนมัน
เหมือนกับเป็นการทดแทนการสัมมนาเสริมที่แท้จริง เพราะมันสัมมนาเสริมจริงๆ แต่
เพียงแต่เราผ่านระบบนี้เท่านั้นเอง (นัท)

คือถ้าทำหลักคั้นเรื่องนี้ที่สนใจโดยคนที่เกี่ยวข้องว่าเป็นเจ้าหน้าที่ อาจารย์ เกี่ยวกับ
e-learning มันมีส่วนเหมือนกัน (โอบอล)

ถ้าเป็นวิชาการจริงๆ จะเอาสื่ออิเล็กทรอนิกส์นำไม่ได้ ต้องมีสื่อหลัก คือตำรา
เป็นหลัก (ทยา)

ใช่ เหมือนเป็นเพื่อเสริมเพราะสื่อก็เป็นหนังสือ ไขมันยะนักศึกษาเขาจะได้หนังสือ
บวกกับเอา *pdf file* อะไร หน่วยต่างๆ ขึ้นเพราะฉะนั้นแต่ละ โมดูลๆ ก็จะเป็นสื่อ
เสริมที่เราทำกันที่มีอาจารย์มาอัควิดีโออะไรไว้ใช้ไขมันยะแล้วก็มีกิจกรรมประจำ
โมดูล นั่นก็ถือว่ากิจกรรมประจำโมดูลหรือว่าลิงก์ ลิงก์ข้อมูลอะไรที่เราแอดเข้าไปก็
ถือว่าเป็นตัวเสริมให้เขา (พัชร)

เราพยายามจัดการให้เบ็ดเสร็จสำเร็จรูปอย่างที่เคยมักทำ ไม่ต้องรับผิดชอบมากเป็น ความคิดว่าทำตรงนี้ไปไม่ต้องรับผิดชอบต่อ จบตรงนี้ไปแล้วนักศึกษาไปทำเอง ซึ่ง เป็นแนวคิดที่ไม่ดี เพราะว่าเหมือนตัวครูเองไม่ชอบทำงานมาก อีกอย่างหนึ่งดู เหมือนว่าเห็นแก่ตัวหน่อยๆ คิดว่าเป็นครูแต่ไม่พยายามทำให้นักศึกษาได้รับความรู้ใหม่ๆ ไม่ให้นักศึกษาแสดงออกความคิดเห็น เหมือนว่าเรียน $1+1=2$ แค่นั้น พอนักศึกษาถาม $1+2=$ เท่าไหร่ไม่รู้เพราะไม่เคยสอนเขาก็ไม่ได้ แนวคิดแบบนี้ไม่เหมาะกับวิธีการอย่างนั้นแล้ว ปัจจุบันแนวคิดก็คือ เราต้องให้นักศึกษาคิด เป็นให้ได้ ด้วยปัจจุบันนี้ข้อมูลข่าวสารเข้ามาทางโลกอินเทอร์เน็ต ตลอดเวลา นักศึกษาของเราเรียนรู้ อ่านหนังสือหน้า 1 ถึง หน้า 60 อยู่ $1+1=2$ อยู่ นักศึกษา ไปเจออย่างอื่นที่มีข้อมูลข่าวสารเข้ามา นักศึกษาคิดไม่ได้ ไม่รู้จะทำอย่างไร ไม่รู้ อะไรถูก อะไรผิด เพราะฉะนั้น ตอนนี้ต้องสอนให้นักศึกษารับข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง มาคิดวิเคราะห์หว่าอันไหนน่าจะถูกต้องกันแน่ ถ้าฟังข้างเดียวก็เชื่ออย่างเดียว ก็ หลงไป ถ้าฟังทั้งคู่หรืออย่างอื่นด้วย ก็จะมาประมวลว่าตกลงอะไรจริงกันแน่ ซึ่งก็ ได้ใช้การคิดวิเคราะห์ ซึ่งควรจะสอนนักศึกษาให้เป็นอย่างนั้น วิธีการสอนอย่าง นั้นใช้ตำราไม่ได้ ตำราไม่ได้สอนให้คิดวิเคราะห์คงเหมือนกับให้นักศึกษาทำตาม (กรรม)

อาจจะไม่ต่อต้านถึงว่าไม่เอา แต่อาจเป็นลักษณะคลื่นได้นำมากกว่า เพราะบางส่วน แ่ก็ไม่มีทัศนคติยอมรับซะทีเดียว เพราะฉะนั้นก็เหมือนกับว่ารู้เป็นนัยๆ คือถ้าจะ ทำเรื่องนี้ผลักดันก็คุยได้เป็นบางคน (โปอล)

ตอนที่ e-learning เข้ามาจริงๆ สาขาที่วิตกกังวล เป็นเรื่องที่ยังจะยุ่งยากมาก ต้อง ยอมรับว่าทุกคนก็กลัวสิ่งใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้น เพราะเราไม่รู้วามวิทยาลัยกำหนด ขึ้นมาแล้วว่า ทุกชุดวิชาต้องมี e-learning ทุกคนก็รู้ว่าไม่ค่อย happy รวมทั้งตัวเอง ก็รู้สึกตอนแรก รู้สึกว่าเป็นเรื่อง ไกลตัวและยาก ต้องอาศัยการเรียนรู้เยอะซึ่งตรงนี้ พวกเราเองแค่ลำพังการทำเอกสารการสอน จัดสัมมนาเสริม สัมมนาเข้มให้กับ นักศึกษามัธยมศึกษาเราก็รู้สึกว่าเป็นภาระ จะต้องเพิ่มเรื่อง e-learning เข้ามาด้วย เราก็รู้สึกเครียดเหมือนกัน แต่เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีนโยบายว่าเราเป็น มหาวิทยาลัยทางไกลต้องทำ e-learning ทุกชุด (สร้อย)

เมื่อคุณทำ *distance education* คุณต้องทำได้เทียบเคียงกับระบบปิดทุกประการ เขาถึงจะรับรองหลักวิธีการเรียนการสอน (นัท)

ให้ระบบ *e-learning* ของ มสธ. ก้าวเป็นผู้นำให้ได้ไม่ใช่อยู่อย่างนี้ปล่อยไปเรื่อยๆ ก็จะไม่ทันคนอื่น คนอื่นเขาไปเร็ว คนอื่นเขาก้าวไปข้างหน้า เมื่อวันก่อนเข้าไปดู เว็บไซต์ มหาวิทยาลัย Western ที่กาญจนบุรี เขาเปิดสอนปริญญาโทระบบ *e-learning* มหาวิทยาลัยเอกชนเล็กๆ เปิดสอนปริญญาโทแบบเต็มรูปแบบ เต็ม 100% *on line 100%* มีโฆษณา มีอะไรด้วย ลง You Tube ด้วย (กรรม)

น่าจะดี ก็อย่างน้อย *e-learning* เป็นสื่อทางไกลแต่จะทำอย่างไรให้ตัวนักศึกษาเอง มีตัวประกอบหลายอย่าง ตัวนักศึกษาเอง ตัวอาจารย์เองต้องมีเวลามากพอที่จะทุ่ม *e-learning* ตัวนักศึกษาเองก็ต้องด้วย นักศึกษาไม่สนใจอ่านหนังสือก็ไม่ได้อ่าน (ไทยรัฐ)

ตัวเองมีความสุขในการทำงานกับมหาวิทยาลัย และทำให้เชื่อมั่นในระบบการศึกษาที่ตัวเองอยู่กับมัน พยายามที่จะใช้ให้เกิดประโยชน์ นักศึกษาได้รับการเรียนรู้มากขึ้น ถ้าตัวเองใช้เครื่องมือที่ถูก ที่ดี ก็เชื่อว่าตัวเองจะทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หมายความว่าถ้าตัวเองได้สอนหนังสือหรือบริหารจัดการเรียนการสอนด้วยระบบ *e-learning* จะทำให้ตัวเองประสบความสำเร็จที่หวังว่าจะช่วยให้นักศึกษาได้รับการเรียนรู้อย่างมากขึ้น อย่างหลากหลาย อย่างมีความคิดได้ดีมากขึ้นกว่าระบบเดิม (กรรม)

ชอบมากค่ะ หนูคิดว่ามันดีมาก นักศึกษาหนูเป็นพยาบาล บางทีเวลาเค้าว่างไม่ตรงกัน แล้วการเรียนแบบนี้มัน *flexible* ว่างตอนไหนเค้าก็เข้ามาได้ ยิ่งหลังๆ สามารถผ่านเข้ามื่อถือได้ด้วย อาจารย์เองเหมือนกันเราอยู่ข้างนอกไม่ได้อยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์เราก็สามารถเข้าได้ (กานดา)

แต่วันนี้วิสัยทัศน์เรื่องนี้เข้าไปในมหาวิทยาลัยที่เป็นระบบเปิด ซึ่งเราควรมองทุกอย่างว่าจะทำอย่างไรให้นักศึกษาทางไกล เราได้อยู่แล้วว่าเราสอนทางไกล

นักศึกษาเราไม่ได้อยู่กับเรา นักศึกษาอยู่ที่ไหนก็ได้ หลักการของการศึกษาทางไกล เรียนที่ไหน เมื่อไหร่ ใครก็ได้ เด็ก ผู้ใหญ่ คนแก่ เรียนอยู่ที่ไหน บ้านอยู่ที่ไหน ก็เรียนได้ เรียนเวลาไหนก็ได้ นั่นเป็นหลักของเราชัดเจน ใครที่ไหนเมื่อไหร่ ได้หมดทางไกล นี่เป็นเครื่องมือที่ใครก็ได้ อยู่ที่ไหนก็ได้ จะเรียน มีอะไรบ้าง *e-learning* การเรียนผ่าน *internet* เป็นช่องทางตอบสนองตรงมากที่สุดแล้ว เราไม่ให้ความสำคัญ ให้บ้างแต่ให้น้อย (กรรม)

2.3 ความเข้าใจเกี่ยวกับ *e-learning*

ความเข้าใจเกี่ยวกับ *e-learning* นั้นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยคิดว่าเป็นกระบวนการเรียนที่ช่วยให้ผู้เรียน ไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับสถานที่เรียน และถือว่าเป็นเรื่องปกติที่จะต้องนำวิธีการนี้มาใช้กับระบบการศึกษาทางไกล แต่อย่างไรก็ตามบางท่านยังไม่เข้าใจถึงวิธีการเรียนการสอนในลักษณะนี้

เข้าใจอยู่แล้วการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี อันนี้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาความรู้ความสามารถนักศึกษาได้โดยไม่มีข้อจำกัดของสถานที่เวลาน้อยลง (โอบอลด์)

ในอนาคตเข้าใจว่า *e-learning* หรือบทเรียนออนไลน์มันจะเป็นเรื่องปกติทั่วไปแล้ว คือว่าเราทำไม่ดีหรือว่าคนไม่นิยมใช้หรือว่าเด็กเราไม่สะดวกที่จะใช้หรือว่าอาจารย์ไม่ถนัดที่จะใช้มันก็อาจจะสู้เขาไม่ได้ เพราะในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยเปิดที่อื่นเขามีทั้งระบบเข้าห้องเรียน ในขณะเดียวกันเขาก็มีระบบออนไลน์อะไรอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเลยมีความรู้สึก ถ้าเป็นลูกค้ำหรือว่านักศึกษาที่เขาจะเลือกเรียนก็สามารถไปเลือกเรียนทางไกลที่อื่นก็ได้ *e-learning* ในอนาคตจะกลายเป็นเรื่องปกติไปแล้ว (พัชร)

เราก็ไม่รู้ว่ *e-learning* จริงๆ เป็นอย่างไร ทำอย่างไรก็ได้ให้เด็กมีการอ่านหนังสือเยอะๆ (ไทยรัฐ)

ในปัจจุบันมีความหมายในเชิงปัจจุบันอย่างที่บอกมองว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เราจะพัฒนาความรู้ของนักศึกษา เช่นเดียวกับการเรียนการสอนแบบ *face to face* ในห้อง (โอบอลด์)

สื่อ e-learning นะคะ ที่สาขาหนูเค้าสรุปมาแล้วว่าวิชาหนูเป็นวิชาแรก จะให้ทำ e-learning แต่เป็นลักษณะสื่อเสริม เพราะว่าอาจารย์เค้าอยากให้นักศึกษาปรับตัวเข้ากับระบบให้ได้ก่อน ของหนูก็ยังเป็นสัมมนาเสริม 2 ครั้ง และเป็นสื่อเสริม e-learning ซึ่งหนูคิดว่าต่อไปหนูคงทำได้ดีกว่าเดิม คือ เดิมที่ว่าแบ่งนักศึกษาเป็นคนละหน่วย ละหน่วย และให้นักศึกษาตั้งคำถาม คราวนี้เราอาจจะมีการบรรยาย หรือมีสื่ออะไรที่ช่วยเค้าเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้นค่ะ (กานดา)

2.4 ความคิดเห็นต่อผู้เรียน

อาจารย์ผู้สอนมีความกังวลว่านักศึกษาจะไม่สามารถปรับตัวได้กับการเรียน e-learning โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีประสบการณ์การเรียนรู้แบบเผชิญหน้ามาก่อน อีกทั้งไม่มั่นใจว่านักศึกษาผ่านเกณฑ์การประเมิน และบรรลุประสิทธิผลจากการเรียน ได้จริงจากการเรียนการสอน e-learning อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยยังคิดว่าการเรียนการสอน e-learning ช่วยนักศึกษาประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

นักศึกษาเราไม่เหมือนกับนักศึกษา คือ OK. เป็นคนทำงานจริงมีความรับผิดชอบระดับหนึ่งจริง แต่ก็ไม่ใช่ว่าทุกคนที่เข้าใจระบบที่การเรียน มสธ. ด้วย หนึ่งคือส่วนหนึ่งก็เป็นนักศึกษาที่เรียนแบบ *course work* มาหรือว่าเรียนในห้องเรียนมา ยังจำเป็นที่จะต้องเหมือนกับมีการเรียนการสอนในห้องเค้ายังไม่คุ้นเคย ต้องเรียนด้วยตัวเองเหมือนนักศึกษา มสธ. จริงแล้วนักศึกษาที่ไม่ค่อยมีปัญหาคือนักศึกษาเดิมค่ะ มสธ. เพราะเค้ารู้ว่าอยู่แล้วว่า มสธ. เรียนแบบเหมือนเค้าต้องช่วยตัวเองเยอะ ซึ่งตรงนี้พอเค้ามาเจอ e-learning ยังมองว่าเค้ายังปรับตัวได้เร็วกว่านักศึกษากลุ่มที่มาจากมหาวิทยาลัยอื่นค่ะ ในระบบปิด ซึ่งเราจะรู้สึกเหมือนกับไม่มีใครมาช่วยเค้าเต็มที่ เลยรู้สึกว่าจะต้องให้มีในห้องเรียนค่ะ นี่แหละคือการช่วยเต็มที่เหมือนกับพอไปดูเหมือนกับอาจารย์ก็ไม่ได้มาสัมผัสกับเค้าแบบเต็มที่ ต้อง 2 ทางอยู่ค่ะ (โอบอล)

นักศึกษาชอบใหม่ในความรู้สึกไม่ค่อยได้ผลเท่าไร ไม่รู้ว่าเวลาให้นักศึกษาทำกิจกรรมตอบมา ตอบมาก็จริงแต่ลักษณะคำตอบก็คล้ายๆ กัน ไม่รู้ว่าจริงๆ แล้วเด็ก copy กันมาหรือเปล่า ก็อวดไม่ได้เลยว่าที่เขาทำกิจกรรมมาทำได้ดี เขาทำด้วยตัวเองจริงหรือเปล่า หรือเขาสื่อติดต่อกัน (ไทยรัฐ)

สิ่งที่เป็นตัวชี้คือสิ่งที่เราน่าจะทำวิจัยต่อไปว่า กรณีที่เด็กที่เราประกาศผลไปแล้ว ไม่มารายงานตัวปฐมนิเทศ บางทีเข้ามาแล้วล้มมนาสเสริมวันเดียวหายไปเลย ว่ากลุ่มนี้อายุสักเท่าไร แล้วถ้าเป็นไปได้ถ้าเราสามารถรู้ได้ว่า มีเหตุผลอะไรที่เขาไม่เรียน น่าจะเป็นตัวที่จะบอกอะไรได้บางอย่าง ในขณะที่พวกที่ยังเรียนอยู่เริ่มอายุน้อยลง อย่างที่บอก 25 ขึ้นไปจนถึง 35 จะเริ่มมากขึ้น ก็อาจจะเป็นตัวที่ว่า ถ้าเราจะเจาะกลุ่มนักศึกษาที่เข้ามาได้ทั้ง 2 กลุ่ม เราควรจะทำอย่างไร เพราะจริงๆ แล้วเราก็คงอยากได้คนที่มีอายุมากมาเรียน เพราะว่าประสบการณ์เขาก็เยอะ เพราะเวลาในการเรียนการสอนเราไม่ว่าจะเป็น e-learning หรือ แบบ face to face ก็ยังต้องการการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็นระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ พัฒนาทั้งอาจารย์ด้วย พัฒนานักศึกษาคด้วย (ศรัญ)

เอากลุ่มผมกลุ่มเดียวผมจะขอร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะมีนักศึกษากลุ่มหนึ่งพอกกลุ่มด้วยนะที่จะไม่ขอเดินทางมาเขาไม่สะดวกเขาไกล โดยเฉพาะนักศึกษา 3 จังหวัดชายแดนภาคได้นี้แหละเขาต้องมาเรียนนครศรีธรรมราชเขาข้ามวัน เด็กแม่ฮ่องสอนเนี่ยเขาต้องมานอนเชียงใหม่ก่อนแล้วกลับก็ต้องไปนอนเชียงใหม่อีกแล้วเขาต้องลางานอีก 2 วันคือวันศุกร์กับวันจันทร์ มหาลัยบอกว่าไม่ได้ (นัท)

ผมว่ามีผลต่อนักศึกษามากกว่าอาจารย์ อาจารย์ส่วนเพิ่มปัญหาให้ อย่างที่ว่าน่าจะครับ ก็ไม่ได้มีความคุ้นเคย พูดถึงความรัก ความเต็มใจ ความยินยอมก็ต่างๆ ก็งั้นมันก็ทำให้เป็นอุปสรรค แต่ถ้าเป็นนักศึกษาก็จะสะดวก ลดค่าใช้จ่าย น่าจะทำให้การเรียนการสอนกว้างขวาง แผ่กระจายออกไป (ทยา)

2.5 ผลงานทางวิชาการ

ผลงานทางวิชาการ เป็นตัวแปรหลักที่สำคัญประการหนึ่งให้ผู้ให้ข้อมูลได้สะท้อนออกมา หากมีการนำการเรียนการสอนมาใช้อย่างจริงจัง ทั้งนี้การขอผลงานทางวิชาการในอดีตที่ผ่านมา นั้นอาจารย์ใช้เอกสารการสอนหรือการเขียนหน่วยเพื่อขอผลงานทางวิชาการ หากมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องใช้ระบบการเรียนการสอน e-learning ควรที่จะได้มีการกำหนดเกณฑ์การขอผลงานที่

สอดคล้องกับลักษณะและวิธีการจัดการเรียนการสอนทางไกล ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวดังนี้

ถ้าเกิดเรามีระบบ เรื่องของผลงาน หรือระบบประเมินต่างๆ ของมหาวิทยาลัย เปิดต่างหาก แยกไปจากมหาวิทยาลัยปิด มันก็จะ support ในเรื่องอะไรต่างๆ เหมือนกัน สมมุติว่าเกิด มี QA วัด มี ว่านี่คือลักษณะของมหาวิทยาลัยเปิดนะ เนื้อหาหรือรูปแบบการเรียนการสอน e-learning มันสามารถขอเป็นผลงานได้ คือ มสธ. คงคิดว่า มสธ. คงไม่มีปัญหา คงอยากจะมีมีการขอเป็นผลงานแต่คนข้างนอกเขาอาจจะไม่เห็นด้วยกับเรา เขาไม่เข้าใจว่า มสธ. ทำอะไร อย่างนี้ค่ะ มันก็เลยเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่คุณสอนต้องคิดว่าถ้าตราบใดที่คนอ่านเขายังไม่เข้าใจเรา ยังไม่เปิดใจให้กับมหาวิทยาลัยเปิด มันก็จะ ให้ช่องทางอาจารย์มีทางเลือกเหมือนเดิมคือทำตำราเป็นเล่มๆ (พัชร)

พูดยากถ้าเผื่อไม่มีตำราเราชะรอดไปแล้วแต่คนหลังๆ ก็ไม่มีผลงานอีก ถึงไม่ชัดเจนสักทีว่าจะเอาอย่างไร ผลิตชุดก็ต้องมีอยู่อย่างนั้นคือ เป็นทั้งเงินทั้งกล่อง บางทีกล่องอย่างเดียวไม่เท่าไร เงินอีกต่างหากถ้าหากไม่มีการผลิตชุดเลยก็จะ มีผลกระทบกับตัวอาจารย์โดยตรง ว่าเขาจะ ไม่มีผลงาน งานวิจัยถึงแม้ว่า มหาวิทยาลัยจะส่งเสริมให้มีเยอะๆอย่าลืมนะงานวิจัยไม่ใช่แค่เทอมเดียวเสร็จ เป็นปี 2 ปี แต่ผลิตชุดเทอมหนึ่งอาจจะได้ 1 หน่วย 2 หน่วย ถึงแม้ระยะเวลาผลิตจะ 18 เดือน แต่ว่า 18 เดือน ก็จะมีเวลาเขียนได้เยอะ เทอมหนึ่งก็ 2 หน่วย 2 หน่วย แล้วถ้าในช่วงที่มีการปรับปรุงชุดเยอะๆ ชุดผลิตไม่ทัน (ไทยรัฐ)

ก็ถ้าจะทำ ก็อยากขอ ผศ.รศ. จะเอางานวิจัยมากกว่าค่ะ ในส่วนตัวไม่ได้ขอ ผศ.ด้าน ICT ไปขอด้านอื่น ด้านโทรคมนาคม เพราะฉะนั้น บางทีคนอ่านเขาก็ รู้สึกว่าหนังสือ มสธ. มันเบาไป เพราะฉะนั้นเขาก็น่าจะเน้นวิจัย แต่ทีมสอน สมมติมหาวิทยาลัยจะทำต่อไป 100% เขาอาจจะคิดว่าผู้สอนมีความเต็มใจที่จะไม่ทำชุดวิชาแล้วรีเปลา เพราะทำชุดวิชาคือนอกจะเขาจะได้ผลงานวิชาการแล้ว เขายังได้ค่าตอบแทนชุดวิชาด้วย ค่าตอบแทนทำหน่วยอะไรของเขาด้วย (พัชร)

2.6 โอกาสในการเปิด e-learning เต็มรูปแบบ

โอกาสการเปิดสอน e-learning เต็มรูปแบบคงจะต้องใช้เวลาในการที่จะสร้างความคุ้นเคย เพื่อให้เกิดความมั่นใจ และต้องทำให้กลุ่มผู้สอนเห็นคุณค่าของกระบวนการเรียนการสอน e-learning นอกจากนั้นความต้องการอาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่อง e-learning ที่แท้จริงทำการฝึกอาจารย์นักเนื้อหาควบคู่กันไปขณะทำการสอนก็จะช่วยให้เกิดความมั่นใจได้มาก ขณะเดียวกันอาจารย์ผู้สอนเห็นว่ามีความพร้อมในการที่จะทำการเปิดสอน e-learning เต็มรูปแบบ และผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยบางท่านแสดงความคิดเห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอน จะต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมหากจะเปิดสอนเต็มรูปแบบ

มันก็มี 2 ยุทธศาสตร์ ที่ทำให้อาจารย์ให้ความร่วมมือ ยุทธศาสตร์แรกก็อาจจะใช้เวลานาน ก็คือสร้างความคุ้นเคย ให้เห็นว่าเทคโนโลยีเหล่านี้มันมีประโยชน์ มีส่วนช่วย มีข้อดีอย่างไร ข้อนี้อาจจะต้องแยก ผมเคยเสนอ ถ้าเป็น one by one หมายถึงว่า มีนักเทคโนโลยีหรือว่าใครเข้าไปช่วยอาจารย์เป็นคนๆ มันจะไปได้เร็ว ที่ผ่านมาก็เหมือนจะปูใส่กระด้ง เอาอาจารย์หลายๆคนมารวมกัน ซึ่งบางคนสนใจ บางคนก็ไม่สนใจ ผมเคยเสนอว่า ถ้าเพื่อใครสนใจ ก็จับคู่คนนั้นให้เขาเป็นผู้เชี่ยวชาญไปเลย อาจจะต้องใช้เวลาหน่อย ปีสองปี แต่มันก็น่าทำ อีกอันหนึ่งซึ่งน่าจะเร็วกว่าซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่สอง ก็คือบังคับหลายๆ แต่ว่าสำหรับอาจารย์ถ้าเพื่อเราไปพูดว่าบังคับ ก็อาจจะเจอปฏิกิริยาต่อต้านกลับมา (ทยา)

e-learning ร้อยเปอร์เซ็นต์ผมมองว่าอย่างนี้ ตัวผมเองผมไม่ได้มีปัญหาไร แต่เรามีปัญหาว่าเรา e-learning ร้อยเปอร์เซ็นต์ต้องไปดูความพร้อมของเด็กด้วย แต่ของในต่างประเทศสนใจขอโทษทีนะเขาไม่ได้บังคับถ้าเขาจะใส่ e-learning ร้อยเปอร์เซ็นต์เขาไม่ได้บังคับนะ ใครที่อยากจะ e-learning ร้อยเปอร์เซ็นต์คุณก็ไปเหมือนอย่างที่ผมบอก ینگนี้ห้องเรียนใหม่ นี่คิสแตนซ์ ینگนี้คุณอยากจะผ่านระบบนี้คุณก็มีระบบนี้ แต่ถ้าคุณอยากจะเข้าห้องเรียนคุณก็ไปสมัครเข้าห้องเรียนแจ้งไปเลย แม้แต่หลักสูตรเดียวกันเขายังข้ามกันได้เลย โอเค แต่นี่ของ เขาเพราะฉะนั้นความพร้อมของคนเขาคิดว่าความพร้อมของคนเข้าเรียนของเขา

พร้อมร้อยเปอร์เซ็นต์เพราะเขาเลือกแล้ว ใจ ถ้าเขาไม่พร้อมเขาก็ไปอีกแขนง
หนึ่ง ไซ้มี (นัท)

ถ้า *full course* ก็จะยากอยู่ เพราะ เด็กที่เรียนปริญญาโท ในความคิดตัวเองว่า
เขาชอบเผชิญหน้าเยอะ แบบเผชิญหน้าของเขาบางทีถ้าให้เขาเลือกได้เขาคงจะ
เลือกเผชิญหน้า ถึงแม้จะมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น แต่เขาคิดว่าเขามีโอกาสที่จะ
ซักถามหรือพูดคุยได้ เพราะฉะนั้นการที่เราจะทำให้ *e-learning* ประสบ
ผลสำเร็จ เราอาจจะต้องพยายาม *fill gap* ตรงนี้ให้ได้ (ศรัณู)

ถ้าอย่างนั้นก็ต้องมาคุยที่แอสซายน์ที่เราให้เขาไปแต่ละ โมดูลๆ ค่ะ แต่เนื้อหา
แอสซายน์มันที่ต้องใหญ่กว่าเดิมแล้วเพราะว่าเนื่องจากว่ามันไม่มีกิจกรรมอื่น
มาเกี่ยวข้อง ไม่มีสัมมนาเสริม จะไม่มีสัมมนาเสริมไม่มีสัมมนาเข้ม ก็ต้องให้
โปรเจกต์เขาไปโปรเจกต์หนึ่ง ก็คือแต่ละ โมดูลๆ มันก็มีกิจกรรมของมันอยู่นั้น
แหละแต่ว่าอาจจะต้องกำหนดว่าซักสมมติว่าซักครึ่งเทอมก็อาจจะให้โปรเจกต์
หนึ่งให้เขาทำ แล้วพอมีอีกครึ่งเทอมก็แอสซายน์อีก โปรเจกต์หนึ่งให้เขาทำ น่าจะ
เป็นในลักษณะนี้ (พัชร)

2.7 ประสบการณ์การเรียนของอาจารย์ในอดีต

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยทั้งหมดได้บอกเล่าประสบการณ์ จากการเรียน และประสบการณ์
ทำงานก่อนที่จะเข้ามาเป็นอาจารย์ และประเด็นสำคัญจากประสบการณ์ในอดีตสรุปได้ดังต่อไปนี้
การมีแรงจูงใจที่จะทำในสิ่งที่ตนชอบและต้องการ เรียนในสิ่งที่ตนเองชอบคุ้นเคยกับประสบการณ์
การเรียนแบบเผชิญหน้า (face to face) การเลคเชอร์ แต่ก็รู้ว่าข้อจำกัดของวิธีการเรียนการสอนแบบ
เผชิญหน้า คือวัสดุการเรียนจะน้อย การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาส
แสดงออกซึ่งความคิดเห็น ได้เท่าที่ควรจะเป็น นอกจากนั้น ระบบการเรียนการสอนของไทย ผู้เรียน
มักไม่กล้าจะตอบโต้กับผู้สอน หรือแสดงออก วัฒนธรรมการเรียนของนักเรียนไทยจะขาดผล
ย้อนกลับและไม่กล้าโต้แย้งอาจารย์ นอกจากนั้นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยคุ้นเคยกับการสอนกับ
นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ส่วนตัวและเป็นจุดแข็งในการเรียนการสอนสำหรับผู้ใหญ่เป็น
อย่างมาก ประเด็นในเรื่องประสบการณ์การเรียนดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการ *Andragogy* หรือ
การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่กำหนดโดย Malcolm Knowles นักการศึกษาที่มีชื่อเสียงและได้รับการ
ยอมรับเป็นอย่างมากในด้านการศึกษายผู้ใหญ่ (Knowles, Holton & Swanson, 2005)

นอกจากนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยยังมีความชอบการเรียนการสอนแบบ self-directed learning ที่ผู้เรียนต้องรู้จักจัดระบบและรับผิดชอบ การเรียนการสอนด้วยตัวของตัวเอง ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ที่ทำงานและเรียนไปด้วยสามารถประยุกต์ ประสบการณ์ที่ผ่านมาจากการทำงาน กับการเรียนเป็นการสร้างความรู้จากประสบการณ์ของตนเองนั่นเอง นอกจากนี้การเรียนสามารถเรียนได้จากวัสดุการเรียน หรือจากแหล่งการเรียนรู้ที่อาจารย์เตรียมไว้ให้ ซึ่งการเรียนโดยการสร้างความรู้ด้วยตนเองหมายถึงการให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากข้อมูลที่สามารถศึกษาได้เอง ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากชุมชนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องมีการคิดพิจารณา วิเคราะห์ สังเคราะห์ตัดสินว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้มีความน่าเชื่อถือเป็นเหตุเป็นผลได้สักเพียงใดจากการได้อภิปรายหรือมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อในสิ่งที่กำลังศึกษาอยู่และนำสิ่งที่เรียนรู้นั้นไปปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสังคมที่อยู่ใกล้ตัว นอกจากนี้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยคิดว่า อาจารย์ผู้สอนในอดีต มีส่วนในการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ ชอบอาจารย์ที่มีจิตวิทยาการเรียนการสอนและเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็น การมีสัมพันธภาพ interaction กับอาจารย์หรืออาจารย์ที่ปรึกษาเป็นประเด็นสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนมีความก้าวหน้ามากขึ้น สัมพันธภาพระหว่างความเป็นนักศึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นเรื่องสำคัญและส่งเสริมการบรรลุผลการเรียน นักศึกษาจะสามารถเข้าพบและพูดคุย แนวทางการสร้างปฏิสัมพันธ์ทำได้หลากหลาย การจัดการเรียนการสอนควรเน้นที่ความแตกต่างระหว่างบุคคล

ประเด็นที่ 3: อาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษา

บทบาทของอาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษาเกี่ยวกับ e-learning นั้น โดยจริงแล้วถูกกำหนดโดย คู่มือการจัดการเรียนการสอนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2553 (artifacts) ดังต่อไปนี้

1. ให้คำแนะนำกรรมการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบของสื่อ
2. เสนอแผนการผลิตบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์
3. ออกแบบบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์
4. ร่วมพิจารณาการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์
5. ประสานงานกับศูนย์ฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการผลิตสื่อและติดตามการผลิตสื่อให้
เป็นไปตามแผน ที่กำหนดไว้
6. ร่วมตรวจสอบและประเมินคุณภาพบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์
7. พัฒนาและปรับปรุงบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

หากพิจารณาจากรายละเอียดดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าอาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษาต้องทำงานในลักษณะคณะกรรมการบริหารและผลิตชุดวิชา หรือทีมงาน ร่วมกับอาจารย์นักเนื้อหา และอาจารย์นักวัดผล อย่างไรก็ตามหากวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งถึงบทบาทดังกล่าว จะเห็นได้ชัดว่าเป็นบทบาทที่ใกล้เคียงกับการผลิตสื่อเสริมในระบบการศึกษาทางไกลแบบดั้งเดิมของ มสธ. โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้คำว่า “การผลิตบทเรียน” และ “รูปแบบของสื่อ” การคงอยู่ของแนวคิดดังกล่าวในการออกแบบและพัฒนา และสอนรายวิชา e-learning ประกอบกับการที่กำหนดให้นักศึกษาจะต้องเข้าสอบปลายภาค ยืนยันทฤษฎีการเรียนรู้การสอนหลักในการจัดการเรียนการสอน e-learning ของ มสธ. นั่นคือจัดการเรียนการสอนภายใต้กรอบทฤษฎีการเรียนรู้ behavior learning theory (Alessie & Trollip, 2001; Rodchompoo, 2012) ดังนั้นเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่นักเทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัยจะต้องเผชิญและสืบสาน กับวิธีการเรียนการสอนทางไกลแบบดั้งเดิมและ e-learning ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนแบบใหม่ เช่นเดียวกับอาจารย์นักเนื้อหา และอาจารย์นักวัดผล (ผู้วิจัย **Journal logs**) ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยบอกเล่าเรื่องราวของนักเทคโนโลยีการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนความคิดเห็นต่ออาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษาในหลายลักษณะ

ในฐานะประธานชุดคือจะต้องวางแผนดีๆ คือเวลาประชุม *course teams* ท่านอาจารย์จากสำนักเทคโนโลยีฯมาร่วมประชุมด้วย เราก็ต้องถามอาจารย์เนื้อหาเป็นแบบนี้ แผนตอนแบบนี้ เนื้อหาแบบนี้อาจารย์คิดว่าเราจะทำสื่ออะไรได้บ้าง คิดว่าต้องถาม (กานดา)

อย่างเทอมแรก ๆ เนื่องจากว่าอาจารย์เทคโนโลยีฯจะอยู่กับเราใช้มัยคะเราก็จะรวบรวมฝากอาจารย์เทคโนโลยีฯไปบอก ทีนี้พอมาทอม พอมาทอง พอมาศิลปะการศึกษาคัดมา ก็คือชุดวิชาเดิมอาจารย์เทคโนโลยีฯก็อาจจะอยู่บ้าง ไม่อยู่บ้างแต่เรารู้ช่องทางการติดต่อแล้ว เราก็จะบอกว่าโทรหาคุณปู โทรหาคุณจ๊กรี อะไรอย่างนี้โทรหาพี่แขกเราก็รู้ช่องทางแล้วที่เราไม่ต้องผ่านอาจารย์เทคโนโลยีฯเราแล้วเพราะบางทีเราก็อาจจะช้า บางทีไม่ทันใจเราเราก็คุยกับคุณจ๊กรีเองเลยดีกว่าเพราะว่าเปิดหน้าจอพร้อมกันเลย เราก็บอกว่าอัปเดตตรงนี้เปลี่ยนตรงนี้ให้หน่อยทำไมตรงนี้นั้น โทลด์ไม่ขึ้นอะไรอย่างนี้ มันก็จะเร็วกว่า หลัง ๆ ก็คือพอเป็นชุดวิชาหลักๆ ซ้ำๆ ก็คือคุยกับศกอ. โดยตรงเลย (พัชร์)

ในคอร์สทีมกำหนด แล้วตอนนี้เมื่อก่อนคือเรากำหนดอย่างนี้ว่าคอร์สทีม เป็น
 เทคโนโลยีอยู่ในคอร์สทีม โอเคนะ เขาก็จะมีผู้ช่วยคนหนึ่งที่อยู่ในศูนย์ อีเลิร์นนิ่ง
 แล้วเขาก็ักเทคโนโลยีเขาก็จะรับข้อมูล โดยประสานกับผมผมก็ต้องเอาจาก คอร์
 สทีม ไซม์มัย คือปีแรกเนี่ยักเทคโนโลยีต้องนัดประชุมด้วยเพราะมันมีคอร์สทีม พอ
 ปีหลัง ๆ เนี่ยผมก็ประชุมกันเสร็จผมก็เอานักเทคโนโลยีเขาก็จะประสานกับศูนย์
 อีเลิร์นนิ่ง เราก็คจะทำตามนี้หมด โอเค ตามีอันนี้คือพอเปิดปีหลังๆ เนี่ยักเทคโนโลยี
 เทคโนโลยีก็จะถามมาว่า ปีนี้ที่มันไม่เข้าใจคืออย่างนี้พอนักเทคโนโลยีถามว่าอาจารย์
 มีโมดูลใหม่มัย ผมก็บอกว่าไม่มีหรือไม่ต้องทำแล้วใช้ของเดิมมันแหละ เขาก็
 นึกว่าเขาไม่มีบทบาทเพราะว่าทางนี้ไปบอกว่าถ้ามันเป็นของเก่าก็ไม่ต้องไปทำ
 เป็นอะไรอย่างนี้เขาก็เลยนึกว่าผมติดต่อกับเด็กได้ ปรากฏว่ามันไม่เกิดการ
 คอมมูนิเคชันตรงนี้ตกลงต่อไปนี้ระบบมหาวิทยาลัยต้องเช็คว่าคอร์สทีมต้อง
 ผ่านอาจารย์เทคโนโลยีเท่านั้น แล้วเทคโนโลยีก็ไปประสานกับศูนย์อีเลิร์นนิ่งเอา ตรงนี้
 โอเค (นัท)

ก็ต้องทำให้เห็นว่าเขาเก่ง การที่เราจะยอมรับในเทคโนโลยีเหล่านี้คือเขาต้องทำ
 ให้เราดูว่ามันดี ตัวนักเทคโนโลยีต้องเป็นแม่แบบ แม่พิมพ์ พิมพ์สิ่งเหล่านี้ออกมา
 เป็นตัวอย่าง (ทยา)

คือส่วนใหญ่ก็คือคุยกับนักเทคโนโลยีอาจารย์ประจำเทคโนโลยีจะมาช่วยออกแบบมา
 ช่วยดีไซน์ให้ อย่างมันจะมีอย่างภาคการศึกษาแรกมันจะมี 2 ชุดวิชา ภาค 2/54
 จะมีสองวิชา ซึ่งสองชุดวิชานี้เนื่องจากอาจารย์เทคโนโลยีต่างกันเราก็จะได้อารจารย์
 อีเลิร์นนิ่งที่ต่างกันด้วย อย่างวิชาแรกก็อาจารย์เทคโนโลยีก็จะให้แพทเทิร์นคล้ายๆ
 กับของ มสธ.แบบเป็นมาตรฐานต้องมีอันนี้ๆ ส่วนอีกวิชาหนึ่งเนื่องจากว่า
 อาจารย์เทคโนโลยีเหมือนจะทำรีเสิร์ชทำวิจัยอะไรไปด้วยอาจารย์เขาก็จะมีดีไซน์
 อีกแบบหนึ่งตอนนั้นสมัยนั้นยังไม่ใช้โมเดิร์นตอนสมัยนั้นเป็นอีดีวีเตอร์ใช้ๆ
 อีดีวีเตอร์ก่อน มีอีดีวีเตอร์แล้วเหมือนอาจารย์เขาก็จะดีไซน์หน้ากากอะไร
 ทั้งหลายแหละให้มาเป็นพิเศษสำหรับชุดวิชาที่ 2 นะคะ ส่วนชุดวิชาแรกก็ยังเป็น
 อีดีวีเตอร์เหมือนเดิมแหละแต่ว่าเป็นฟอร์แมทธรรมดาปกติทั่วๆ ไป
 เพราะฉะนั้นมันก็เลยเราก็จะเลยมีเปรียบเทียบกันว่าเออชุดวิชาอีเลิร์นนิ่งเป็น

แบบนี้ อีกชุดวิชาอีเลิร์นนิ่งก็จะมีลักษณะสไลด์หรือแพทเทิร์นอีกแบบหนึ่ง
(พัชร)

คิดว่า e-learning ควรจะมีการเตรียมการอย่างน้อย ก่อนสักเทอมหนึ่ง เทอม
หนึ่งดีเลยก่อนที่จะเปิดเทอมสอง ก็เตรียมเทอมหนึ่ง กิจกรรมจะได้พร้อม เมื่อ
ไม่มีการเตรียมการแล้วจะกระชั้นชิดมาก แล้วทำอะไรไม่ได้ สื่อที่ผลิตไปบางที
ผิดๆถูกๆ แก้แล้วก็ผิดอีก พอขึ้นแล้วก็เสีย นี่ก็ความกระชั้นชิดของเวลา อีก
อย่างหนึ่งวิธีการ อย่าไปฟังว่าอาจารย์รู้วิธีการ อาจารย์เองไม่รู้หรอก เขาก็หวัง
ฟังนักเทคโนโลยี ว่าควรทำอะไร สังเกตดูนะว่านักเทคโนโลยี ว่าอย่างไรเราก็ทำ
ตามนั้น ไม่เคยแย้ง บอกรูปแบบวิธีการอย่างไรมาเราก็ทำได้ทั้งนั้น แต่ใกล้ให้
เราว่าทำอะไร วิธีการอย่างไร (ไทยรัฐ)

ตอนที่ทำครั้งแรกเราก็จะไม่รู้สไลด์ว่ายังไงบ้าง ก็คือจะได้อาจารย์เทคโนโลยีใน
ชุดวิชาแรก ๆ เทอม 1/54 อาจารย์เขาก็จะมาช่วยว่าจะต้องมีฟอร์มแพทเทิร์นนี้แพ
ทเทิร์นแบบนี้แล้วก็บางชุดวิชาที่ไม่สามารถทำได้ครบเนื่องจากมันต้องคิด
เนื้อหาด้วยแต่บางชุดวิชาทำครบ แล้วพอมานปีการศึกษาถัดมาหรือภาคการศึกษา
ถัดมาเราก็ เราไม่ต้องกังวลเรื่องผลิตเนื้อหาแล้ว เราก็เลยมาพยายามดีไซน์
รูปแบบฟอร์มแพทเทิร์นของเนื้อหาแต่ละโมดูลของเราเอง แต่ก็คือยังอ้างอิง
ตามเกณฑ์ของสำนักเทคโนโลยีที่อาจารย์สำนักเทคโนโลยีได้ช่วยบอกให้ตั้งแต่ครั้งแรก
ก็คือ (พัชร)

ออกแบบกิจกรรมจริงๆ แล้วเราไม่รู้หรอก ขึ้นอยู่กับนักเทคโนโลยี นักเทคโนโลยี ที่
ประจำชุดวิชาจะมาบอกว่าจะทำอะไร ในการทำก็จะมีปฏิทินการศึกษา
ตลอดเทอมว่า สัปดาห์ที่ 1 ถึง สัปดาห์ที่ 15 แต่โดยส่วนใหญ่ให้นักเทคโนโลยี ก็จะ
ให้ จริงๆ ตัวสาขาเอง ตัวอาจารย์เอง ฟังนักเทคโนโลยี เยอะ เพราะเราไม่รู้ที่เรา
จะอย่างไร ส่วนใหญ่ก็ต้องอาศัยนักเทคโนโลยี นักเทคโนโลยี บอกให้ทำกิจกรรม
มา ทำเฉลยมา ก็จัดตารางแต่ละสัปดาห์ว่าทำอะไร ทำอะไร อย่างเช่น สัปดาห์
แรกจะเป็นการแนะนำว่านักศึกษาต้องทำอะไรบ้าง สัปดาห์ที่ 1 ก็จะบอกว่า
นักศึกษาต้องดูหนังสือบทที่เท่าไร อ่านหนังสือประกอบ แล้วมีสื่ออะไรบ้าง

สัปดาห์ที่ 2 ก็ขึ้นกิจกรรมที่ 1 นักศึกษาเขาศึกษามาแล้วก็ทำกิจกรรมที่ 1 ให้เวลาทำสัก 2 อาทิตย์ แล้วส่งกิจกรรมที่ 1 (ไทยรัฐ)

ผู้วิจัย ที่ผ่านมากการออกแบบและพัฒนารายวิชา เริ่มต้นเลย การคุยกันใน course team ใครเป็นคนขับเคลื่อนกระบวนการทั้งหมด ทया เราก็จะถาม เริ่มต้นมันก็จะเป็นการแบ่งหน่วยแบ่งตอน แรกๆ เขาก็ยังไม่มาประชุมหรอก แต่พอเริ่มมีการสร้างหนึ่งมา เขาก็จะเริ่มมาประชุม เขาก็จะดูวาระ ถ้าสมมุติวันนี้มีแค่หน่วยเดียว ผมก็ไม่เห็นนักเทคโนโลยี มา ผู้วิจัยเขาจะมาไหมคะ? ทया เขาจะมาทุกครั้ง แต่เขาจะมาตอนท้ายตอนพิจารณาหน่วยเสร็จ แล้วถามว่าอันนี้อาจารย์จะอัปเดตการเมื่อไหร่ อะไรยังไง เอาแค่นั้นหรือไม่ครั้งแรกที่มาประชุม เขาก็จะบอกว่ามหาวิทยาลัยกำหนดให้ทำสื่อประกอบอย่างนี้ รายการทีวีเท่าไร มีอะไรใหม่ อะไรอย่างนี้ เราก็ถาม เพราะเรารู้ว่าข้อจำกัด เพราะเรารู้ว่าเราจะทำตามใจตัวเอง ไม่ได้ หรือถ้าเราไม่เอา เขาก็ไม่ยอม ทया คือมันเป็นตัวกำหนด คั้งเดิม ตั้งแต่ก่อตั้งมหาวิทยาลัยมาแล้วก็ได้มีการปรับเปลี่ยน จนกระทั่งมาเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน e-Learning มันอยู่ที่การ design อาจารย์เคยรู้ไหมคะว่า course teams กันเองจะออกแบบยังไง จะเอากิจกรรมอะไร จะออกแบบอะไร ทया จะ design อะไรได้ยังไง ให้กระตือรือร้นมาแค่นี้ให้คิดสอมาสองอัน ผมก็ได้แค่เอากระตือรือร้นมาสองอัน เอาคิดสอมาใส่ คือพูดง่ายๆ ว่า เขากำหนดอุปกรณ์ เขากำหนดพื้นที่มาให้แค่นั้น ไม่ให้ออกนอกกรอบ ไม่ให้ออกนอกวิธีการของมหาวิทยาลัย หรือถ้าเพื่อเราไม่เอา เขาก็ไม่ยอมอีก เราไม่อยากจะให้เปลี่ยนแปลง แต่ผมนึกถึงอาจารย์ที่เข้ามาสอนทางมหาวิทยาลัย นั่น โอเค เขาเป็นผู้เชี่ยวชาญ แล้วผมอยากได้คนอย่างนั้น แล้วก็จะไม่เกรงใจ เหมือนที่เราเจอกันอย่างนี้ แทนที่ผมจะกล้าจู้จี้จ้ออาจารย์เทคโนโลยี ซึ่งเรารู้จักกันมานาน แต่ถ้าเกิดเป็นคนนอก เป็นพวกใหม่ หรือเป็นลูกจ้างอะไรก็แล้วแต่ อันนี้จะช่วยให้งานพวกนี้เร็ว เพราะงานพวกนี้มันต้องไม่เกรงใจกันมาก มันต้องพร้อมที่จะผลิตสื่อต่างๆ อย่างฉับไว เพราะว่าช่วงนี้เราทำอะไรเราก็ต้องเอางาน โดยเร็ว ต่างๆ แต่ถ้าเพื่อ อันนี้ระบบของมหาวิทยาลัย คือระบบความเกรงใจ ซึ่งเกิดจากนิสัยคนไทยบวกกับระบบราชการบวกกับวัฒนธรรมของ มสธ. ด้วย มันก็เลยทำให้ทุกอย่างอี้ออกล่าช้า ผมก็รู้ว่าผมต้องการจะสนับสนุนเรื่องนี้แต่ว่าอาจารย์เทคโนโลยี อาจจะเกรงใจผม เห็นผมเป็นคนใหญ่คนโต เลยไม่กล้าเร่งมาเมื่อวาน

อาจารย์เขาโทรมาก็ดีหน่อยกำลังงงๆ นึกออก โอเค ก็สบายผมครึ่งหนึ่ง อย่างนี้ ถ้าเกิดว่าสนิทกันเราก็คุยกันได้ แต่ถ้าเพื่อไม่สนิทกันมันก็จะเกรงใจกันมาก ทำให้ประสิทธิภาพงานไม่มี ใจ ผมก็บอกว่าถ้าจะให้เอาดี เอาคนที่เราไม่ค่อยเกรงใจ คือคนนอกมาให้เราใช้ ถ้าเราใช้อาจารย์เทคโนโลยี เราไม่กล้าใช้ อย่างนักเทคโนโลยี เขามาเขาก็จะให้ทำซีดีแผ่น หรือให้ทำอะไร รายการยาวเท่านั้นเท่านั้น ถ้าเพื่อจะกรุณาได้ ก็ให้มีสื่อประกอบหน่อย ทำ power point ใส่โน้ตใส่นี้ นี่คือเขามีพิมพ์เขียวให้แล้ว แต่ถ้าจะบอกว่าออกแบบ คือออกแบบมาแล้วจากบ้านเขา แล้วมาให้เราอาศัยในบ้านเขา (ทยา)

ถ้าเกิดว่าสำนักเทคโนโลยี มีระบบ เพราะอย่างที่บอกตอนนี้ทำกับนักศึกษาอยู่ ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการจำลองให้ปฏิบัติการทางไกลผ่านการเรียนการสอน e-learning หรือ module แต่ว่าจะทำเฉพาะใน IT ของเราในเรื่องเกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์เกี่ยวข้องกับห้องทดลอง หรือว่าสำนักเทคโนโลยี มีอะไรที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรองเพื่อ support สาขาเทคโนโลยี โดยเฉพาะก็จะดีมาก เพราะบางทีนักศึกษาไม่มีพื้นฐานอะไรเลย แล้วเขาต้องเข้ามาทดลองหรือเข้ามาเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ถ้าเกิดว่าสำนักเทคโนโลยีมีระบบตัวเขาจะก่อนเล็กน้อย คือมีระบบมา support ว่าให้เด็กสามารถทำปฏิบัติการได้เบื้องต้น ก่อนที่เขาจะเข้ามาสัมมนาเสริมหรือสัมมนาเข้มหรือว่าฝึกปฏิบัติจริงใน มสธ. มันก็จะดี (พัชร)

ปัจจุบันภารกิจความรับผิดชอบของอาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษาต่อกิจกรรมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยจะเป็นไปในสองลักษณะคือ

(1) รับผิดชอบการออกแบบ กำกับ และควบคุมการผลิตสื่อเสริมที่มีเอกสารการสอนเป็นสื่อหลัก ซึ่งแนวทางดังกล่าวมีมาตั้งแต่การก่อตั้งมหาวิทยาลัยจวบจนกระทั่งปัจจุบัน

(2) รับผิดชอบการออกแบบและสร้างกิจกรรมการเรียนการสอน e-learning ดังกล่าวข้างต้น ในคู่มือการจัดการเรียนการสอนในระบบ e-learning นั้นหมายความว่านักเทคโนโลยีการศึกษาจะต้องรับผิดชอบงานในสองลักษณะในเวลาเดียวกันเช่นเดียวกับอาจารย์นักเนื้อหา ด้วย ในขณะที่จำนวนอาจารย์ประจำสำนักที่มีอยู่ไม่ถึง 30 คน กับภาระงานที่ต้องรับผิดชอบด้านสื่อการเรียนการสอนของทุกสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน ภาระงานดังกล่าวมากมายไม่ต่างกับอาจารย์นักเนื้อหาที่ต้องยังรับภาระการเขียนหน่วยและปรับปรุงชุดวิชา พร้อมทั้งรับผิดชอบกิจกรรมการ

เรียนการสอน e-learning ในเวลาเดียวกัน จากประสบการณ์การเป็นอาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษาของผู้วิจัยทั้งสอง ประสบการณ์จากการมีส่วนในการออกแบบการเรียนการสอน e-learning นั้นสามารถสรุปได้ดังประเด็นต่อไปนี้

(1) การออกแบบและสร้างรายวิชาส่วนใหญ่ไม่ได้ทำเป็นคณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชา (course teams) ซึ่งเป็นหลักการทำงานที่ช่วยประกันคุณภาพของผลงานหรือรายวิชาก่อนทำการเปิดสอนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ หากแต่อาจารย์นักเนื้อหาบางท่านได้กำหนดกิจกรรมและแนวทางการประเมินด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าจะได้แจ้งการเปิดสอนชุดวิชาดังกล่าวผ่านสำนักบัณฑิตเรียนร้อยแล้ว และสำนักบัณฑิตได้แจ้งการเปิดสอนมายังสำนักเทคโนโลยีการศึกษา

(2) ลักษณะที่ปฏิบัติกันอยู่และพอจะอนุมานได้ว่าอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของกลุ่มที่ระบุว่า “ออกแบบบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และ พัฒนาและปรับปรุงบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์” นั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในลักษณะควบคุม กำกับการบันทึกภาพหรือเสียงของนักเนื้อหา เพื่อส่งศูนย์การจัดการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ ถึงแม้ว่าบางครั้งผู้วิจัยจะได้มีโอกาสนำเสนอการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นหลักการ learner-centered activities ที่เน้นกิจกรรมนำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนในรูปแบบอื่นๆ หากแต่คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาโดยเฉพาะประธานชุดมักจะไม่เห็นด้วย หากแต่ออกแบบกิจกรรมตามที่ระบุไว้ใน คู่มือการจัดการเรียนการสอนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะการบรรยายสรุปเนื้อหาประกอบ power points

(3) ภาระงานการเป็นนักเทคโนโลยีการศึกษาของชุดวิชาระดับบัณฑิตที่เปิดสอน e-learning ทุกภาค หรือวินภาคการศึกษา พอๆกัน เพิ่มปริมาณตลอดระยะเวลาที่ได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เนื่องมาจากข้อกำหนดที่ว่าอาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษาที่จะสามารถเข้ารับผิดชอบ e-learning ได้จะต้องเป็นอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการหรือจบการศึกษาระดับปริญญาเอก ข้อกำหนดดังกล่าวไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน e-learning ทั้งในด้านปริมาณ อาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษาที่จะรับผิดชอบ และการไม่เปิดโอกาสให้อาจารย์ที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ หากแต่มีความเชี่ยวชาญทางด้าน technological tools ได้เข้าไปมีส่วนในการจัดการเรียนการสอน e-learning อันเป็นกระบวนการเรียนการสอนกระแสหลักของระบบการศึกษาทางไกลในปัจจุบัน แต่ปัจจุบันอาจารย์กลุ่มใหม่ของสำนักเทคโนโลยีการศึกษาที่เป็นกลุ่ม young generation กลับต้องเสียเวลามาเริ่มเรียนรู้และรับผิดชอบการผลิตรายการวิทยุ โทรทัศน์ ที่ใช้เป็นสื่อเสริม แน่แน่นอนว่าเป็นการจัดคนเข้ารับผิดชอบภาระงานที่ไม่ตรงกับความสามารถเป็นอย่างมาก

(4) การขาดการสนับสนุนอย่างแท้จริงจากสำนักเทคโนโลยีการศึกษาในด้านอุปกรณ์ กำลังคนในการผลิตกิจกรรมการเรียนการสอน e-learning บางกิจกรรม เช่นการผลิต video clip ที่เป็นสารคดี ศูนย์การเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่ได้เตรียมทีมงานและอุปกรณ์ในการบันทึก

เทพโพรทัศน์และการตัดต่อให้มีความพร้อมและเพียงพอ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติการมีทักษะและความชำนาญจำกัดและมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะช่วยในการสร้างและพัฒนา กิจกรรมสำหรับกิจกรรมการเรียนการสอน e-learning ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนตามแนว ยุทธศาสตร์หลักที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้แล้วอย่างชัดเจน

(5) อาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษาขาดแนวทางหรือกรอบปฏิบัติที่ชัดเจนในการออกแบบ และสร้างรายวิชา e-learning จริงอยู่ว่าการออกแบบรายวิชาแต่ละชุดวิชานั้นมีความแตกต่างกัน ไม่สามารถจะใช้กรอบ (template) ได้ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชา ตลอดจนอาจารย์นักเนื้อหา และ อาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษาในการที่จะออกแบบกิจกรรม แต่การออกแบบกิจกรรมการเรียน การสอนที่จะให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงนั้น จำเป็นต้องมีองค์ประกอบหรือเกณฑ์ที่จะใช้ในการ ออกแบบด้วยเช่นกัน

(6) ขาดการกำหนดระยะเวลา (time line) ในการออกแบบและสร้างรายวิชาซึ่งส่งผลต่อการ วางแผน เตรียมการ และดำเนินการผลิตล่วงหน้า ทำให้ขาดความพร้อมไม่ว่าจะเป็นการออกแบบ และสร้างกิจกรรมที่บางกิจกรรมอาจจะต้องผลิตขึ้นมาใหม่ การทำงานที่เร่งรัดทำให้เกิดความ ลุกละหลุกในการทำงานส่งผลต่อสุขภาพจิตของผู้ปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก ปัญหาดังกล่าวส่งผล กระทบโดยตรงต่อการเรียนการสอน e-learning.

(7) การแจ้งกำหนดการเปิดสอนรายวิชา e-learning ไม่มีระบบ ค่าซ้ำ ซ้ำซ้อน มากขึ้นตอน เช่น ทางสำนักบัณฑิตขอให้ทางสาขาวิชาแจ้งความประสงค์และความต้องการที่จะเปิดสอน e-learning หากแต่การแจ้งกลับจากบางสาขาที่มีความล่าช้า หรือไม่ก็ข้ามขั้นตอนการแจ้งเปิดสอนไป ยังศูนย์การเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์เลย นอกจากนี้การแจ้งเปิดสอน e-learning ต่ออาจารย์นัก เทคโนโลยีการศึกษายังเป็นไปในหลายลักษณะเช่นกันเช่นจากสาขาวิชาผ่านตรงมายังสำนัก เทคโนโลยีการศึกษา หรือจากศูนย์การเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์มายังฝ่ายวิชาการเป็นต้น ทำให้เกิดความสับสนกับอาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษาเช่นเดียวกัน (artifacts) และ (Journal logs)

ประเด็นที่ 4: การออกแบบและสร้างรายวิชา e-learning

ประเด็น (themes) ที่ปรากฏออกมาจากคำสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยมี ดังต่อไปนี้ (1) ลักษณะการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการออกแบบและสร้างรายวิชา e-learning (2) ลักษณะวิชาหรือเนื้อหาที่ทำ e-learning (3) ลักษณะกิจกรรมที่ออกแบบ (4) ลักษณะวิชาหรือเนื้อหา ที่ทำ e-learning (5) ทางออกของการจัดการเนื้อหาสำหรับการเรียนการสอน e-learning (6) ความ ต้องการการฝึกอบรมการออกแบบและสร้างรายวิชา

4.1 ลักษณะการทำงานของผู้เกี่ยวข้องในการออกแบบและสร้างรายวิชา e-learning

การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนทางไกลผ่านเทคโนโลยีที่มีคุณภาพเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นเรื่องท้าทายอย่างยิ่งสำหรับนักการศึกษา (Agostinho, 2009) ทั้งนี้การออกแบบดังกล่าวจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั่นเอง คณะทำงานที่จะร่วมทำงานสร้างรายวิชา e-learning ก็เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาในการสร้างรายวิชา โดยปกติทีมงานหลัก (course developer) จะประกอบด้วย นักเนื้อหา และนักออกแบบและจัดระบบการเรียนการสอน (instructional designer) สำหรับทีมงานในเชิงปฏิบัติ งาน (operation session) จะประกอบไปด้วย programmer, graphic designer, editor, cameraman, multimedia designer การได้รู้ถึงขีดความสามารถและความพร้อมด้านบุคลากรที่มีอยู่ จะส่งเสริมความเป็นไปได้ในการออกแบบและพัฒนารายวิชาได้อย่างหลากหลายและทำให้อย่างไรก็ตาม นั้นน่าสนใจ และจูงใจให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และสร้างชุมชนการเรียนรู้ได้มาก (วลัยวัชร, 2558) (ผู้วิจัย Journal Logs)

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยเกี่ยวกับการออกแบบและสร้างรายวิชาสำหรับการเรียนการสอน e-learning การทำงานจะอยู่ในลักษณะทั้งที่เป็นทีมที่อยู่ใน course teams หรือทำร่วมกับประธาน ชุมชนที่รับผิดชอบชุมชนที่เปิดสอนในภาคการศึกษาเท่านั้น นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้รับแจ้งอย่างเป็นทางการให้เป็นกรรมการด้านเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับบางชุมชน หากแต่ในแนวทางปฏิบัติการออกแบบและสร้างรายวิชาในชุดดังกล่าวไม่ได้มีการประชุม หรือนัดหมายที่จะออกแบบและสร้างรายวิชาเลย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแนวปฏิบัติในการออกแบบและสร้างรายวิชานั้นมีหลากหลายรูปแบบ นอกจากนั้นการออกแบบกิจกรรมโดยการนำเนื้อหาที่มีอยู่แล้วไปสรุป และใส่ไว้ใน Moodles ในลักษณะสรุปเนื้อหาแต่ละหน่วย จากเอกสารการสอนเป็นเพียงการเปลี่ยนช่องทางการส่งเนื้อหา อยู่ภายใต้แผนหน่วยและแผนตอนของเอกสารการสอน วิธีการที่เปลี่ยนช่องทางการส่งเนื้อหา ที่ปฏิบัติกันเป็นอย่างมากในการออกแบบและสร้างรายวิชา e-learning ของมสธ. หากการเรียนการสอน e-learning เป็นไปในลักษณะดังกล่าว ย่อมเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า มสธ. ยังคงใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลักและใช้ e-learning เพื่อเป็นช่องทางส่งเนื้อหาสาระเท่านั้น (Rodchompoo, 2012) กิจกรรมการเรียนการสอน e-learning ดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักการของการเรียนการสอนออนไลน์ ที่ต้องประกอบไปด้วย การกำหนดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีชุมชนการเรียนรู้ กิจกรรมเสริมสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนในชุมชนนั้น และกิจกรรมการใช้วิธีการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้เรียนในชุมชนรับรู้โลกทัศน์ที่หลากหลายผ่านการพูดคุย ก่อนที่นำไปสู่การคิด วิเคราะห์ก่อนที่คิดสรุปและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตัวตน (transformative learning theory)

และความคิดของผู้เรียนในท้ายที่สุด (Pallouf & Pratt, 2007) แสดงว่ายังยึดติดอยู่กับเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียน อ่านและจำเพื่อใช้ในการทดสอบ ย่อมไม่สามารถส่งเสริมกระบวนการคิดภายในตัวผู้เรียนมากพอ (ผู้วิจัย Journal logs)

คิดว่าอาจารย์ทุกคนพร้อมทำงานเป็นทีม และเค้าเข้าใจระบบมหาวิทยาลัย
รูปแบบการทำงานเป็น *course teams* โดยหลักอยู่แล้วนะคะ (โอบอล)

หนูยังคิดว่า *course terms* ทำให้หนูมั่นใจมากยิ่งขึ้น แต่ถ้าอาจารย์บางคนที่เค้า
จบมาโดยตรงอย่างนี้ เค้าก็สามารถตัดสินใจได้เลยเพราะว่าเนื้อหาเค้ารู้หมดอยู่
แล้ว (กานดา)

คือ เราไม่ได้มีส่วนตั้งแต่แรก เข้าไปตอนหลัง ในแต่ละครั้งก็มีการประชุมแต่
เราไม่รู้ว่ารูปแบบควรเป็นอย่างไร รู้แค่ว่ารูปแบบที่เคยทำมาเป็นแบบนี้ แล้ว
การทำ *module* อย่างขั้นสูง ก็จะเชิญอาจารย์มาซึ่งตัวประธานจะบริหารจัดการ
เอง ตัวเราเองก็ไม่ได้เป็นวิทยากรใน *module* นั้น เราเพียงแค่เป็นส่วนหนึ่งที่
ออกแบบกิจกรรมให้สาขา แล้วก็ส่ง แล้วก็ตรวจกิจกรรม ส่วนสื่อต่างๆ ทาง
ประธานชุดจะไปบริหารจัดการเขาอาจจะอาศัยความร่วมมืออาศัยท่านนักเทค
โนฯ (ไทยรัฐ)

course teams คือตรงนี้หนูคิดว่ายังไม่ค่อยได้ สำหรับตัวหนูไม่ค่อยได้ใช้
ประโยชน์จาก *course teams* มากเท่าที่ควร คำว่า *course teams* ของอาจารย์คือ
ตอนที่เราผลิตชุด ที่มีอาจารย์จากสำนักทะเบียนกับสำนักเทคโนฯ ตั้งใจว่าจะให้
ทุกท่านมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นเลย ตั้งแต่เราวางแผนโดยแผนตอนซึ่งมันจะเป็น
ประโยชน์มาก แต่ว่าก่อนหน้านี้มันเหมือนกับว่าเราอาจจะมีภาระเยอะ ทำให้
การวางแผนไม่ค่อยดีเท่าที่ควร พอชุดเสร็จแล้วตอนที่เรจัดการเรียนการสอน
e-learning งานการประชุมจะลดลงมาเหลือแค่อาจารย์ในสาขา ซึ่งตอนนั้นหนูก็
ไม่ได้เชิญอาจารย์ที่สำนักเทคโนฯ มาช่วยด้วยซ้ำไป เพราะเราจะรู้สึกว่เราจะ
กังวลเรื่องของเทคนิค ว่าเราจะเข้าไปยังไง เราจะทำกลุ่มนักศึกษาอย่างไร (กานดา)

พอมีช่วงที่จะต้องไป *e-learning* ผมก็เปิดเครื่องเข้าไป แล้วก็กดให้คะแนน ผมมี
 ประชานชุดอย่างเขาก็จะดูแลเรื่องข้อสอบ เรื่องอะไรที่เป็นหน้าที่ของเขา เราก็
 ตอบเฉพาะนักศึกษาของกลุ่มเรา (ทยา)

4.2 ลักษณะกิจกรรมที่ออกแบบ

การออกแบบและการสร้างรายวิชาสำหรับ *e-learning* หรือ *online learning* ของผู้ให้ข้อมูล
 ในการวิจัยหรืออาจารย์เป็นไปในหลายลักษณะ และส่วนใหญ่ คณะกรรมการบริหารชุดวิชาจะ
 ออกแบบกิจกรรมเหล่านั้นด้วยตนเอง ดังจะเห็นในรูปแบบ แจนเป็นเนื้อหาไว้ในลักษณะ *power*
point สรุปเนื้อหาวิชา บรรยายสรุป กำหนดกิจกรรมที่เป็นประเด็นคำถาม กิจกรรมการทำงานกลุ่ม
 กิจกรรมที่ออกแบบเชื่อมโยงกับการสัมมนาเสริมแบบเผชิญหน้า ใช้ *social media* ส่วนตัวของ
 ผู้เรียน และการประชุมระหว่างกลุ่มผู้เรียน

เราจะมีเนื้อหาเป็น *power point* ที่เราใช้สำหรับการสัมมนาเสริม ไม่ได้บรรยาย
 จะแจนเป็นเนื้อหาไว้ และจะเป็นข้อคำถามให้นักศึกษาไปศึกษาชุดวิชา และดู
 สรุปเป็น *power point* และก็ตอบคำถาม (กานดา)

พอเราจะทำจริงก็รู้สึกว่าจะทำอย่างไรให้ *process* ของ *e-learning* ตรงนี้ ก็มา
 คิดว่าตรงนี้ควรจะทำอย่างไรให้เด็กได้ อย่างน้อยก็เทียบเคียงกับ *face to face* ได้
 ถ้าเป็น *face to face* เราก็จะบอกให้แต่ละคนไปหา *paper* มา เสร็จแล้วก็มา
 นำเสนอกันใน *class* ของ *face to face* แล้วให้แบ่งกลุ่ม พอเป็นลักษณะของ
e-learning จะคิดตอนที่ว่า ระหว่างเขา 5 คน จะต้อง *contact* กัน เขาจะต้องใช้
 วิธีการแบบไหนที่รู้สึกว่าได้ผลเทียบเคียงแล้วออกมาเป็นแผนงาน โครงการที่
 เป็นงานรวมกัน (ศรัญ)

กิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็น คบข.จะเป็นคนออกแบบเองเพียงแต่ทำให้เขาทำแพ
 ทเทิร์นเหมือนปีที่แล้วให้เท่านั้นเองแล้วเราก็แค่ถอดการบ้านเดิมออกไปแล้วก็
 เอาการบ้านใหม่ใส่เข้าไป ประมาณหรือว่าเราก็คืออัฟ โพลดลิงก์สมมติว่ามี
 เนื้อหาอะไรเพิ่มเติมเราก็อัฟ โพลดใส่เข้าไปเพิ่มเติมแค่นั้นเองเพียงแต่แต่ละ
 โมดูลๆ ให้เขาเอาขึ้นไปให้หน่อยทำเหมือนกับเขา *duplicate* เขาก็อปปี้ของภาค

การศึกษาที่แล้วมาใส่ให้เราใหม่เราก็เปลี่ยนแค่เป็น 2557 เท่านั้นเองที่เหลือเราก็ทำเอง (พัชร)

ในเนื้อหาที่จะมี ก็คือถ้าไม่เป็นในรูปวิดีโอก็คืออาจารย์ก็สรุปเนื้อหาสำคัญในหน่วยนั้น หรือไปเอา link ที่สำคัญ link ที่ sources อื่น ๆ ของ content อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเราใส่ให้กับนักศึกษาไป แล้วก็กิจกรรมประจำโมดูลที่จะให้นักศึกษาต้องทำแอสซายน์เม้นท์มาส่ง มันก็จะเป็นแพทเทิร์นอย่างนี้ทุก ๆ โมดูล (พัชร)

ชุดนี้ก็ประมาณ 80, 90 คน เป็นชุดแกน ทีมหนึ่งก็ 4-5 คน เช่น ตัวเองดูแลกิจกรรมที่ 1 เท่านั้นเองกิจกรรมที่ 2 เป็นของใครก็ดูแลไป ใช้ ต้องดูแลทั้งหมดเลยเราออกแบบกิจกรรมนี้ เจลยอันนี้ เราต้องดูแลทั้งหมด เช่น เรบอกกว่าเนื้อหา นักศึกษาต้องไปศึกษาเนื้อหาหน่วยที่ 1 หน่วยที่ 2 มีอะไรบ้าง เราก็มีประเด็นคำถาม ประเด็นคำถามเหล่านี้ นักศึกษาต้องทำตอบคืนส่ง mail มา แล้วเราก็ตรวจแค่นั้น (ไทยรัฐ)

ของ e-learning ที่เรามีกิจกรรมก็ตาม เรามีความต่างจากเขาก็คือว่า เราจะเป็นลักษณะกิจกรรมที่ต้องมาจากการที่วิเคราะห์สังเคราะห์ lecture มาแล้ว ก็คือประมวลสาระ มาอีก step หนึ่ง มาอีกขั้นหนึ่ง ซึ่งตรงนี้พูดตรงๆ ถ้าทำอย่างนี้ได้ประโยชน์มาก ไม่ว่าจะป็นสัมมนาแบบเผชิญหรือ e-learning ก็ตาม เพราะว่าเด็กต้องทำตามกฎเกณฑ์ที่เราบอก คุณจะต้องเรียนรู้เอกสารการสอนเอาประมวลสาระมาก่อน ซึ่งอันนั้นก็คือ lecture ฟังอาจารย์ค้นคว้ามาก่อนแล้วคุณก็เอาตรงนั้นมากลั่นเป็นสิ่งที่คุณทำกิจกรรม (ศรัณู)

design กิจกรรมก็มีส่วนตรง module ส่วนกิจกรรมต่างๆ ก็จะเป็นเนื้อหาสรุปที่ขึ้นจอให้นักศึกษาดู แต่บางทีก็มีหลายอย่างถ้าเป็นชุดคำนวณ เรามี rom ก็ให้นักศึกษาเข้าไปดูซึ่งก็ไม่ได้เกี่ยวกับ module (ไทยรัฐ)

มีกิจกรรมประจำชุดค่ะ เค้าจะแจกทุกท่านอยู่แล้วที่ไปสอนสัมมนาซึ่งอาจารย์ที่มาสอนสัมมนาคืออาจารย์ที่จะมาช่วยตรวจ e-learning โดยปกติจะเป็น

course teams หรือ ไม่ก็แล้วแต่ แต่ว่าเค้าจะมีรายละเอียดหรือแผนกิจกรรม e-learning มีอะไรบ้าง มี chat มีอะไรเค้าจะบอกเท่าที่จำได้คือ เหมือนกับว่าไม่ได้ให้คะแนน จำไม่ได้ว่า 2 วิชาหรือเปล่าแต่จำได้ว่าไม่ได้ให้ (โอบอล)

ใช้ให้ส่งก็อัพโหลดเป็นไฟล์หรืออัพโหลดเป็นอะไรก็ตามแล้วก็มันก็จะมีความเหมือนชาแนลให้เพื่อน ๆ ช่วยกันคอมเมนต์ช่วยกันให้คะแนนว่าคนนี้ได้วิเคราะห์ได้ดีมากน้อยแค่ไหน แล้วก็อาจารย์ก็จะเข้ามาคอมเมนต์ด้วยนี่คือผ่าน e-learning แล้วพอในวันที่มีสัมมนาเข้าวิทยานิพนธ์ก็มาตามกันอีกทีหนึ่งวันที่นักศึกษาต้องเข้ามาที่ มสธ. ก็มาตามเรื่องหัวข้อวิทยานิพนธ์กันอีกทีหนึ่ง (พัชร)

จำนวนนักศึกษา มสธ. มีจำนวนเยอะ การใช้ระบบ e-learning อาจจะเพิ่มภาระให้กับอาจารย์มากเกินไป เช่น ถ้าอาจารย์ 1 ท่าน รับผิดชอบ 1 ชุดวิชา นักศึกษาลีก 2,000 คน ต่างโพสต์ข้อความหรือถามคำถามเข้ามา ก็จะเป็นปัญหาให้อาจารย์ท่านนั้นท่านเดียวเป็นภาระมาก แต่จริงๆ ตรงนี้ตัวเองมีประสบการณ์ในการสอนต่างประเทศ แล้วตอนนั้นได้ศึกษาว่าจะทำอย่างไรให้นักศึกษาได้ประโยชน์สูงสุด ก็ได้พบว่า วิธีบริหารจัดการสอนต่างหากที่ใช้ได้ เช่น นักศึกษาโพสต์ปัญหา เราก็สร้างช่องให้เขาถามตอบกันเอง เราไม่ต้องเข้าไปตอบ ถ้านักศึกษาคคนหนึ่งถามมา อีกคนอ่านอยู่รู้คำตอบก็จะเข้ามาตอบ นักศึกษา B เข้ามาตอบคำถามของนักศึกษา A แล้วคนอื่นมีปัญหาเหมือนนักศึกษา A เห็นก็ไม่ถามซ้ำ ถ้าต่างคนต่างส่งมาหาอาจารย์ปัญหาเดียวกัน อาจารย์ตอบหมดก็โพสต์ลงไป ตัวอาจารย์ไม่ต้อง action มาก ตัวอาจารย์ก็ใช้วิธี 1 อาทิตย์ เข้าไปดูที เห็นว่าคำถามอะไรที่มีคนถามแล้วไม่มีคนตอบ อาจารย์ก็เข้าไปตอบบ้าง แนะนำหนังสือบ้าง(กรรณ)

ส่ง line เดียวนี้นักศึกษาที่จะมี group line อย่างนักศึกษารุ่น 9 รุ่น 8 ก็จะมี group line ของเค้า (กานดา)

chat สนทนา ที่เคยทำมีระหว่างตัวนักศึกษาเอง ส่วนใหญ่พอ chat ถามกันแล้วก็ไม่ใช่เชิงวิชาการสักเท่าไร เคยมีอยู่ทอมหนึ่งที่ใช้วิธีนักศึกษาสามารถเข้าในกลุ่มแล้วมาแชร์ได้ มาคุยตอบ ถามกัน ระหว่างตัวนักศึกษาเอง เรา รู้สึกว่าไม่

ค่อยได้ผลเท่าไร มีเหมือนกันแต่เป็นเรื่อง ค่อยส่วนตัวมากกว่า แล้วจะมีคนที่
เก่งๆ ก็จะทำเสร็จก่อน คนหลังๆ ก็จะมาถามคนแรกๆ ว่าทำอะไร ตอบ
อย่างไร เด็กก็ทำส่งตามกำหนดแต่เราดูแลกระบวนการไม่น่าทำให้การเรียนรู้
มากขึ้นเท่าไร (ไทยรัฐ)

เขาก็เลยพูดว่าให้มี power point นี้ผมเอาเอง เราก็พูดไม่ได้ เพราะว่าที่จริงมัน
ไม่มีอะไร ก็แค่เอาหนังสือสี่ห้าบรรทัด มาเข้าเฟรม แค่นั้นเอง อย่างที่ผมทำก็เอา
นั้นขึ้นมา เลือกรูป คุณเอา blank frame หรือว่าเฟรมจะมี variance คลื่น
แสงเป็นยังไง มุมได้ ก็แค่นั้น มันมีอยู่ในหนังสืออยู่แล้ว ไปถึงว่าผมสอน ผมก็
สอนตามแผนหน่วยแผนตอน ไม่รู้ผมจำไม่ได้วิชาอะไร น้องผู้หญิงที่ทำรายการ
เขาก็ทำได้นะ ผมว่าผมทำได้นะ ผมไม่เรื่องมาก เอาแผนหน่วยแผนตอนให้ผม
หน่อย เขาก็ทำ แล้วผมต้องการพื้นที่เขียว ไม่เอาสีแดงแค่นั้นเอง ผมกำหนดแค
่นั้นเอง (ทยา)

เพราะฉะนั้น จึงบอกว่า ข้อดีของที่จบจากหลักสูตรเราในความคิดเห็นตัวเอง
คือ 1) เราไม่ใช่เด็กจบใหม่ๆ เป็นคนที่ทำงานแล้วไม่ว่าจะเป็น young
generation ตอนนี้อยู่ หรือว่า medium age ก็ตาม แม้แต่ว่า older age แล้วก็ตาม
พวกนี้ทำงานมาแล้ว ประสบการณ์การทำงานตรงนี้ มาทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ แต่ในขณะที่มหาวิทยาลัยปิด ส่วนใหญ่ก็จะมาจากคนที่จบใหม่ๆ บางที่
ก็เรียนต่อบ้าง แต่ของเรามีข้อดีก็คือ คนที่มาเรียน ถ้าพูดตรงๆ ว่าเป็น effort
อันหนึ่งอยู่แล้วในตัวแต่เราเพิ่มเติมเขาทักษะบางอัน ซึ่งตรงนี้เราจะมีภา
ยศึกษาคือ นี่พูดถึงกิจกรรมที่เราชอบ กิจกรรมนั้นต้องเป็นกิจกรรมที่สามารถมีการ
interaction ได้ ระหว่างนักศึกษาด้วยกันที่มีประสบการณ์ กับวิทยากร กับ
นักศึกษา (ศรัญ)

ไม่มากหรอก 5-6 กิจกรรม ก็มีเวลาให้นักศึกษาได้ทำ แต่ถ้านักศึกษาทำ
กิจกรรมและทำเองตามที่เรามอบหมายให้ ก็เหมือนเป็นการกระตุ้นให้เขาอ่าน
หนังสือด้วย จริงๆ คำถามไม่ยาก ขึ้นอยู่กับว่าเขาอ่านหนังสือไหม ถ้าอ่านหนังสือ
ตอบได้อยู่แล้ว ไม่ได้นอกเหนือไป จากในหนังสือเลย เคยมีนักศึกษาโทรมา
เหมือนกันว่าเพื่อนลอกงานของเขา (ไทยรัฐ)

ที่เห็นว่าควรจะทำก็คือ ชี้แจงในชุมชนให้เขาทราบว่า เราสร้างชุมชนนี้ขึ้นมา เพื่อให้เขามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แล้วเป็นสิ่งที่มีความหมาย ไม่ใช่ทำอะไรเลย และทำให้เขามีเพื่อน ทำให้เขาผ่อนคลาย คิดว่าบางคนเครียดจากการอ่านหนังสือคนเดียวมานานๆ เขาก็สามารถมาบ่น มาอะไรก็ได้ แล้วเราบอกวัตถุประสงค์ของการสร้าง *community page* ตรงนี้ขึ้นมา จะเป็นแรงกระตุ้นตัวเองไม่ได้มองเรื่องคะแนน คะแนนควรมาจากผลของการเรียนรู้จริงๆ แต่วิธีการที่จะจูงใจโน้มน้าวให้เขามาร่วมในชุมชนนี้จริงๆ แล้วไม่ยากเลย นักศึกษามสธ. ที่เรียนเองเขาไปหาเพื่อนอยู่นะ เขานั่งเรียนอยู่ที่บ้าน อ่านหนังสือไป โดยธรรมชาติของมนุษย์จะเกิดความรู้สึกเหงา หรือไม่ก็อยากมีเพื่อน เป็นเรื่องของมนุษย์ วิถีมนุษย์ การพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ถามไปตอบมา ในชุมชน *on line* ทำให้เขารู้สึกผ่อนคลาย รู้สึกมีเพื่อน เขารู้สึกมีความสุขมากขึ้น ตัวเองเชื่อว่าแค่บอกวัตถุประสงค์ของการสร้าง *community* ขึ้นมาให้นักศึกษาส่วนมากรู้ได้ จะเป็นแรงจูงใจให้เขาเข้ามาอยู่แล้ว (กรรม)

ตอนนี้เขาได้เรียนรู้วิธีการที่เขาจะวิเคราะห์งานของตนเอง ส่งมาให้เราแล้วเราก็อาจมี *feed back* กลับไป ขณะเดียวกันนักศึกษา ก็จะมี *interaction* ร่วมกัน ก็คือในกลุ่ม 5 คน อาจจะต้องมาคุยกันพยายามทำงานกลุ่ม ถึงตอนนี้ได้แชร์ประสบการณ์กัน (ศรัณ)

เราไม่รู้ว่ารูปแบบที่ดีเป็นอย่างไร *e-learning* เหมือนกับเราทำๆ แล้วได้ผลหรือไม่ได้ผล ก็ได้ประเมินออกมาเท่าไรจริงๆ แล้วไม่จำเป็นต้อง *module* อย่างเดียว เพราะบางวิชาไม่มีสื่ออะไรมากมายก็ *module* อย่างเดียว แต่บางที่บางวิชา มีสื่ออื่นๆ นอกจากนั้นเราก็บอกให้นักศึกษาไปดูเพิ่มเติมได้ (ไทยรัฐ)

e-learning ก็เลยจะกลายเป็นสื่อที่ช่วยให้เค้าได้ทำความเข้าใจเนื้อหามากขึ้น ก็จะใช้วิธีแบ่งแต่ละสัปดาห์ คือในหน่วยจะมี 15 หน่วย *e-learning* เราเรียน 15 สัปดาห์เหมือนกัน ก็ไม่นับปฐมนิเทศ ก็ไม่ต้องมีประเมินผลให้คะแนน กำหนดว่า 1 สัปดาห์ต่อ 1 หน่วย กำหนดว่าในสัปดาห์นี้เราจะ *discuss* กันหน่วยที่ 1 โดยมอบหมายให้นักศึกษาแบ่งงานกันในกลุ่ม คนนี้รับผิดชอบหน่วย 1, หน่วย

2, หน่วย 3, หน่วย 4 แล้วให้คนที่รับผิดชอบเค้าตั้งแนวคำถามจากหน่วยที่เค้าอ่าน ตั้งแนวคำถามแล้วเพื่อนก็เข้ามาตอบ ซึ่งก็ยังแบ่งกลุ่มเหมือนเดิม คือให้นักศึกษาแบ่งกันเองแล้วตั้งแนวคำถามแล้วเพื่อนๆ ก็จะมาตอบ ตอบ ตอบ แล้วเค้าก็จะมา comment กันเอง แล้วอาจารย์ก็เข้าไปร่วม comment ด้วย (กานดา)

ก็อาจจะเป็นด้วยวัฒนธรรมไทยด้วย ทุกวันนี้ตัวเองก็ยังมีรู้สึกว่าเด็กเราก็อึดติดตรงนี้ เด็กที่ไม่มาจาก มสธ. นะ เด็กที่มาจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ เขายังรู้สึกว่าเขาคาดหวังการบรรยายจากอาจารย์ การบอกแนวข้อสอบตรงๆ (โอบอล)

ตอนที่เรากำลังเหมือนว่า เหมือนจะเป็นครั้งแรกที่ได้ทำ e-learning ก็คือจำได้ว่ามีประชุมเชิญอาจารย์ที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมฟังของสำนักเทคโนโลยีนะ แต่เราก็จะมีหนังสือคู่มือแจกตอนนั้นก็คือเราจะรู้แค่นี้ในระดับนี้ (เล่มเขียว) เล่มเขียว บางๆ ค่ะ เล่มบางๆ แล้วหลังจากนั้นพอเราอ่านเราก็ลืมๆ ไปเพราะว่าตอนนั้นยังไม่ถึงเวลาทำ e-learning แต่พอมาทำ e-learning ปู่อาจารย์ประจำสาขาวิชาจะมาโพสสื่อที่หนึ่งว่ามันจะต้องมีอันนี้ๆ แบบนี้ๆ นะ (พัชร)

ผมเคยลี้ยงเด็กผม 20 คนเลยนะเพราะเขาโฆษณาว่าเขาสอนที่คนได้เป็นร้อย ผมเรียกไป 20 คนเลยมันยังไม่กระทบอะไรเลย ซัดมาก (สัญญาณ) ซัดมาก แล้วตรงไหนอีกต่อไปมัย ปรากฏว่ามีลูกศิษย์ผมหนึ่งๆ เรียนอยู่มันก็เปิดเพลง มันฟังด้วยนะว่าใครเป็นคนเปิดเพลงมันขึ้นมาปุบตรงคนๆ นั้น แล้วผมบอกว่าพระเปิดเพลง มันบอกอาจารย์รู้ได้ยังไงครับ ก็มันฟังก็เหมือนในห้องเรียนใครพูดไข่มัย หมาห้ามันยังฟังมาเลยนะ และอันนี้คือสิ่ง และขณะเดียวกันผมให้เด็ก present เพาเวอร์พ้อยท์โอเคนะ present เพาเวอร์พ้อยท์ปรากฏว่าเด็กเขาคิดไป เพาเวอร์พ้อยท์ก็ขึ้นตามเขาไปเลย แล้วขณะเดียวกัน ไอ้หน้าจอ เดียวๆ จะพูดถึง ไอ้เด็กเรียนต่อ มันจะตรวจสอบไอ้เด็กนั่งเรียนยัง ใจ มันก็ขึ้นไปเสร็จแล้วเขาก็มีอีก ถ้าเราขณะที่เขา present อยู่เราอยากจะย้อนกลับไปดูเขาให้เรามีลูกศรคลิกย้อนกลับให้ด้วยนะขณะที่คน present แล้วแต่ถ้าเราไม่ทำอะไรเลยมันก็จะ เป็นไปตามคนที่ present แต่ถ้าเราอยากจะฟอร์เวิร์ดไปดูเหมือนในเทปนะ เราจะไม่แบ็คเวิร์ด ฟอร์เวิร์ดได้หมดเลย เดี่ยวอาทิตย์หน้าสอนเดี๋ยวผมจะดึงเข้าไปดูแล้วดูแล้วกัน เพราะผมนัดเด็กอาทิตย์หน้าเริ่มสอน ไอ้ระบบนี้แล้วปรากฏว่า

ตอนที่ไปเช็คเด็กในห้องมันทำยัง ใจมัย คือมันไม่เหมือนสไกป์คือมันจะขึ้นคน
ตอนนี้มันไม่ขึ้น มันขึ้นตรงแต่ละจุดมันใช้เหมือนสแกนมันไปที่ละคน นั่งอยู่นี้
มันโชว์ให้ดูว่าอยู่แป็บเดียวมันก็หน้าคนนี่มันก็ไปที่คนอื่นอีก ถ้าใครไปเข้า
ห้องน้ำนี่รู้ทันทีไม่นั่งอยู่ตรงนั้น (โบ) ไม่มันสแกนไปแล้วตรงนั้นว่างใจ ได้ดี
มากเลย ในต่างประเทศหลาย ๆ มหาลัยเขาใช้อันนี้อยู่ ตานี้ถามว่ามันก็เหมือน
เทเลคอนเฟอร์เรนซ์แต่มาถึงวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ตรงนี้วิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์
แล้วตรงนี้มันจะเหมือนในห้องเรียนแล้วมันดีตรงไหนรู้ไม่ ตอนนีผมไม่ต้องไป
สอนเสาร์อาทิตย์มันเหมาะกับคนทำงานนะเสาร์อาทิตย์เขาจะได้ว่างบ้าง ผมก็
นัดตอนเย็นเลยหนึ่งทุ่มถึงสามทุ่มเรียนหนังสือกัน ทุกคนก็นั่งอยู่ในบ้าน (นัท)

4.4 ลักษณะวิชาหรือเนื้อหาที่ทำ e-learning

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย พิจารณาว่าเนื้อหาของรายวิชาที่จะนำมาทำ e-learning ขึ้นอยู่กับ
ธรรมชาติและลักษณะของเนื้อหาว่าเอื้ออำนวยต่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนมากน้อย
เพียงใด บางวิชาผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยมีความเห็นว่า ไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอน e-learning
เช่น วิชาเกี่ยวกับการคำนวณ วิชาที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ต้องมีการฝึกปฏิบัติ ควรจะได้มีการวิจัยและ
พัฒนาเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน e-learning นอกจากนี้ข้อจำกัดเกี่ยวกับเรื่องกฎหมายยังไม่
เอื้ออำนวยให้จัดการเรียนการสอน e-learning ได้อย่างเต็มที่โดยเฉพาะการเรียนการสอนที่จะต้องมีการ
การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับการเมืองเป็นต้น

ธรรมชาติของอาจารย์เค้าอยู่ชุมชนเค้าชอบลงไปที่ชุมชน ไปพบปะผู้คนไป
พูดคุย ธรรมชาติเค้าไม่ชอบ e-learning อยู่แล้ว หนูก็คิดนะเค้าชอบที่ลุย ๆ ลง
ไปเลยลงไปเจอประชาชนเลย แต่พอ e-learning ต้องมานั่งคุย online อาจารย์
กลุ่มนั้นเค้าก็จะแบบ อย่างเช่น line เค้ายังไม่ใช้เลย ในกลุ่มนั้นไม่ใช้ line anti
line ว่าเสียเวลาทำงาน แต่พอมี 75% ต่อหลักสูตรอาจารย์เค้าก็เริ่มจะต้องทำ
(กานดา)

ถ้าเป็นชุดวิชาที่มันไม่มีฝึกปฏิบัติก็น่าจะ ได้ ก็คือแค่โอเคแลกเปลี่ยนความ
คิดเห็นกันอะ ไร่อย่างนั้น ได้ แต่ชุดวิชาไหนที่มันจะต้องเกี่ยวข้องกับจิม
คอมพิวเตอร์เขียน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือว่าต้องการทดลองต้องหยิบจับ
อะไร่อย่างนี้ใช้ e-learning ไม่ได้แล้ว เพราะ e-learning มันเหมือนกับเป็นแค่
สาริต คืออย่างชุดนี้เราทำได้เราก็โพสต์วิดีโอทำการทดลองให้เขาได้ แต่สิ่งที่เรา

อยากได้คืออยากให้เขามาที่มหาวิทยาลัยมาสัมมนาเสริมมาอบรมมาฝึกปฏิบัติ ให้มาลงมือทำด้วยตัวเอง เพราะฉะนั้นก็คือยังงั้นถึงแม้ว่าจะมี e-learning เต็มรูปแบบยังงั้นก็ต้องมี section ที่จะต้องให้เขาเข้ามามหาวิทยาลัยอยู่ดีค่ะ เข้ามามาทำเฉพาะสาขาวิทย์เทคโนโลยีนะคะ ที่เขามาทำการทดลอง เข้ามายืมจับ เข้ามายื่นโปรแกรมเอง (พัชร)

ถ้ามีคนเอาไปฟ้องร้องผิดครับ เราไม่มีเอกสิทธิ์เหมือนสส. สส. เขายังต้องระวังเลยผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์ต้องรับผิดชอบเอง มันมีหลักกฎหมาย หนึ่งการวิพากษ์วิจารณ์นั้นสุจริตหรือไม่ สองการวิพากษ์วิจารณ์นั้นเป็นไปโดยความรับผิดชอบ หรืออยู่ในภาระหน้าที่อะไรหรือเปล่า อย่างอาจารย์นี่โอเค ผมเคยต่อสู้คดีหมิ่นประมาทหลุดมาแล้วเพราะเราสอนในห้อง โคนมาแล้ว ก็คือข้อเท็จจริงเขาก็จะให้ขึ้นศาลแล้ว พออัยการเขามาดูสำนวนแล้วว่า คุยๆกันก็รู้เรื่องอาจารย์เขาไม่ผิดหรอก - ผมไม่ได้มีประสบการณ์ไม่ดีกับ e-learning เพียงแต่ว่าเนื้อหาผมสอนไม่ได้ แล้วมันก็เรื่องกฎหมาย computer พอเข้า online มันก็เป็นหลักฐาน ผมสอนในห้องซะอีกสบายใจนะ เพราะผมยังปฏิเสธได้ว่าผมไม่ได้พูด แต่พอบันทึกเป็นหลักฐานแล้วมันปฏิเสธไม่ได้ นี่ก็ข้อถ้อยตั้งแต่ปี 50 เป็นต้นมา - ผมไม่เคยรังเกียจ e-learning e-learning เป็นสิ่งที่ดีช่วยประหยัด มีประโยชน์ เปิดกว้างในอุดมคติแล้วมันเป็นระบบที่ดีมาก (ทยา)

สาขาของตัวเองหลักสูตรที่ดูแล คือ การจัดการสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม เรากำหนดไว้เลยว่าชุดวิชาที่จะไม่สอนแบบ e-learning คือ ชุดวิชาทางด้านสถิติระเบียบวิธีวิจัย 1 ชุด เป็นชุดเดียวที่ไม่ทำ e-learning นอกนั้นจะทำ e-learning ทั้งหมด แต่ถ้าเป็นชุดวิชาเฉพาะจะสอนด้วย e-learning (ศรัญ)

4.5 ทางออกของการจัดการเนื้อหาสำหรับการเรียนการสอน e-learning

การจัดการเนื้อหาที่เป็นที่ตรงใช้ในการเรียนการสอน e-learning สามารถจัดทำได้ในหลายลักษณะเช่น จากตำราที่แนะนำนักศึกษาอ่าน จากการทำเป็น pdf file หรือทางออกในอนาคตควรจะทำเป็น e-book บางสาขาวิชาได้ทำกิจกรรมการอ่านโดยใส่ไว้ใน Moodles หรือการเตรียมเนื้อหาเพื่อทดแทนเอกสารการสอนก็สามารถทำได้โดยการจ้างผู้เชี่ยวชาญจริงในแต่ละเรื่องเขียน

เนื้อหา ซึ่งนั่นหมายความว่าไม่จำเป็นต้องจัดทำเอกสารการสอนในลักษณะเดิมที่ต้องมี 15 หน่วย และต้องมีค่าใช้จ่ายอย่างมากมาในการจัดทำ

โดยจริงแล้วเอกสารการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ก็คือบทเรียนแบบ โปรแกรม ซึ่งมีการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเขียนเอกสารการสอน ทั้งนี้ เพื่อเป็นเกณฑ์ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนนั่นเอง เป็นวิธีการเรียนการสอนทางไกลที่อยู่ภายใต้ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่ม behavioral learning theory (Alessie& Trollip, 2001) (ผู้วิจัย **Journal Logs**)

ชุดวิชาวิทยานิพนธ์ซึ่งมหาวิทยาลัยไม่ได้ให้ไม่อนุญาตให้เราผลิตหนังสือก็คือวิทยานิพนธ์หรือการทำวิจัยสำหรับ ไอซีทีสำหรับหลักสูตร ต้องใช้หน่วยกลางซึ่งบางทีหน่วยกลางมันก็เข้ากับเราไม่ได้ เราก็เลยต้องหาช่องทางอื่นที่จะให้นักศึกษาเข้าใจติดต่อสื่อสารกับเรามีปฏิสัมพันธ์กับเราหน่วยกลางหมายถึงว่าคือวิทยานิพนธ์คือทุกสาขาเขาก็ต้องทำมันจะมีเป็นหน่วยเป็นเอกสารการสอนของวิทยานิพนธ์ ตานี้แต่ละสาขาๆ เขาก็จะมีศาสตร์ไม่เหมือนกัน คืออย่างศึกษาศาสตร์ วิทยาเทคโนโลยี เวลาทำวิทยานิพนธ์หรือรูปแบบการหาข้อมูลประชากรกลุ่มตัวอย่างมันแตกต่างกันอยู่แล้ว ทีนี้เราจะไม่มีหนังสือที่จะให้นักศึกษาใช้คือเราผลิตเองก็ไม่ได้เพราะว่าเขาให้หน่วยกลาง คือเราตอนแรกทางเดียวที่เราจะทำได้ก็คือไปหาซื้อหนังสือข้างนอกมาให้นักศึกษาแต่บางทีมันก็ไม่พอเพราะว่าเราก็อยากจะพูดคุยมีปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาด้วย ก็เลยต้องขอสภาวิชาการเพื่อเปิด e-learning เป็นพิเศษเลยนะคะ คือธรรมดาเขาก็ไม่ให้เปิดวิชานี้ก็คือเราก็เลยต้องขอสภาวิชาการว่าขอเปิด e-learning เป็นกรณีพิเศษเพื่อเป็นช่องทางติดต่อนักศึกษาโดยไม่รับค่าตอบแทนต้องเขียนให้ครบไม่งั้นเขาจะไม่ให้เราเปิด e-learning เพื่อติดต่อกับนักศึกษาเฉพาะวิชาวิทยานิพนธ์คะ (พัชร)

ปรากฏว่าตอนนี้มหาลัยก็เลยหาทางออกแล้วกันทำ e-book ไปเลยหมดเรื่อง e-book เพื่อเอาไปแวนไป มัน copy ไม่ได้ ลอกไม่ได้ เอาไอเคนั่นก็คือทางออกมหาลัยเพราะมหาลัยเห็นว่ามันมีคุณค่า (นัท)

อาจารย์ก็จะหมายถึงว่าเราไม่ต้องมีตำราแล้ว ทุกอย่างจะอยู่ใน *online 100%* ก็คือเนื้อหาพวกนี้ก็ไปแขวนไว้ นักศึกษาก็อ่านเป็น *e-book* เป็น *pdf file* หรือว่า *print* ออกไปอ่านเอง ไม่ต้องมาเสียเวลาพิมพ์ ถามว่าดีไหมใช้ไหมคะ ถ้าทำ นักศึกษาก็ต้องไป *print* มาอ่าน ก็จะไม่มีตำราแบบนี้ แต่ว่าเนื้อหาก็ยังได้ เหมือนเดิมเพียงแต่ว่า คนละรูปแบบกัน แต่ยังไงเราก็ยังต้องผลิตเนื้อหาใช้ใหม่คะอาจารย์ ไม่เหมือนกับที่หนูไปดูเมื่อนอกที่ว่าอาจารย์เจ้าของซุควิชาเพียงคนเดียวใช้วิจารณ์ดูว่าจะเอาวิดีโอไหน เอา *journals* ไหน แต่ว่าถ้าเป็น *course teams* แบบของเราก็คือจะตัดสินใจร่วมกันผลิตเนื้อหาขึ้นมา หรือว่าเราส่งให้นักศึกษาหา *journals* เพื่อจะมา *discuss* กันใช้ไหมคะก็ยังต้องให้นักศึกษาส่งมาให้ดูก่อนว่าอาจารย์ประจำกลุ่ม *ok* ไหม หรือบางวิชาอย่างซุควิชาหนูใหม่ ๆ เราจะหา *journals* ให้นักศึกษาเอง เพราะว่าบางทีคนยังไม่เป็น เราก็จะค้นให้ แล้วก็มาดูกันใน *course team* ว่าเรื่องนี้ *ok* ไหม เรื่องนี้ *ok* ไหม คือไม่ได้ตัดสินใจโดยคนคนเดียว (กานดา)

ก็ผมถึงว่าเอาตำราขึ้น *internet* ใจ ไม่ต้องพิมพ์เป็นเล่ม แต่ก็ต้องมีสาระแกน และผมเข้าใจ มหาวิทยาลัยต้องการให้นำเสนอใจ อยากจะเอาตำราต่างๆ มาใส่ภาพใส่เสียงใส่โน้มน่าสนใจ มันไม่แพงกว่าหรือ ถ้าเพื่อเราทำรายการ รายการ มหาวิทยาลัยผมเคยถามว่า รายการขนาดนี้ต้องใช้เงินเท่าไร เขาก็คิดไม่เป็น เพราะเขามีแค่อัตราของมหาวิทยาลัย การที่เราจะเอา *digital content* และที่ *e-learning* โดยใช้รูปแบบเดิมเกะหน่วยเกะอะไร ผมคิดว่ามันไม่ควรแล้ว มันควรจะมีแนวทางหรือเทคนิคของมันเองที่ดีกว่านั้น (ทยา)

ที่นี้พอในแต่ละซุควิชาที่เขาทำ *e-learning* กันก็คือเหมือนกับช่วงนั้นทุกซุควิชา ก็ผลิตแล้ว *e-learning* ก็ต้องผลิตไปด้วยในตัวไปพร้อม ๆ กัน แต่ว่าเนื่องจากเนื้อหาบางอย่างเรายังไม่พร้อมซะทีเดียว ก็คือมันก็จะมีส่วนซุควิชาที่เราจะเชิญอาจารย์ภายนอกมาเป็นผู้ผลิตบทเรียนให้ ก็คืออาจจะเป็นในรูปแบบของวิดีโอ หรือว่าหาไฟล์วิดีโอต่าง ๆ ที่มันเกี่ยวข้องกับเนื้อหา (พัชร)

เขาไม่ได้มีอาจารย์ประจำที่ทำ *content on line* เขาจะจ้างใครก็ได้ที่มีความรู้ความสามารถทำเป็นซุควิชาเลย คือจ่ายเป็นซุควิชา จะใช้กี่ครั้งก็เรื่องของเขา เขา

ก็จะซื้อมาใช้เหมือนการเขียนหน่วย กิจกรรมก็มี มีอาจารย์ที่ประจำอยู่ที่ Western เป็นคนดูแล ควบคุม จัดการ สิ่งที่เขาจะซื้อมาได้เขาจะซื้อ โดยไม่ต้องใช้อาจารย์ประจำเป็นคนทำเรื่องบางเรื่อง ถ้าให้คนอื่นทำได้เขาก็ซื้อมาได้เขาจะทำ เป็นเทคนิคการบริหารจัดการของเขา เช่นว่า เนื้อหา เขามองว่าคนนี้มีความรู้เรื่องเนื้อหาดี ยอมรับได้ เขาก็จ่ายเงินซื้อมา ก็เป็นลิขสิทธิ์ของเขา จะใช้กี่ครั้งก็ได้ (กรรม)

ด้านความคุ้มค่า ไม่แน่ใจว่าเราเคยคิดไหมว่า หนังสือเล่มหนึ่งต้นทุนเท่าไร ค่าใช้จ่ายในการส่งเท่าไร ถ้าเราทำขึ้นทุกอย่างเป็นไฟล์หมดเลย e-learning สมมติ หนังสือมี 15 หน่วย เทรินเป็น pdf ไฟล์ (รชช)

ตัวมหาวิทยาลัยเองอาจจะออกมาเป็น out line เป็น guide line มาว่า ต้องการ content ในประเด็นนี้ๆๆ ในชุดวิชานี้ หรือจะใช้วิธีติดต่อผู้มีชื่อเสียงที่ตัวมหาวิทยาลัยยอมรับก็ได้ว่า อาจารย์คนไหนจบตรง มีประสบการณ์ดี มีประวัติการเขียนหนังสือเรื่องนี้ดี หรือเป็นคนที่มาที่มหาวิทยาลัยยอมรับ คนไหนก็ได้ ติดต่อเขาให้เขาทำ content ให้ได้ใหม่ ถ้าทำได้ก็ซื้อลิขสิทธิ์มาให้เขาทำ ซึ่งตรงนั้นมองว่าได้ทั้งของดีและไม่ต้องเสียเงินเดือนค่าจ้างอาจารย์เหล่านี้ (กรรม)

อยากจะล้มสื่อสิ่งพิมพ์หรือใช้น้อย ผมคิดว่าน่าจะเป็นประเด็นรอง เพราะยังงสื่อสิ่งพิมพ์ก็ยังจำเป็น แม้กระทั่ง e - Learning ก็ต้องใช้สื่อสิ่งพิมพ์ที่นักวิชาการเขียนมาเป็นหลัก (ทยา)

ก็คือเคยดูแล้วว่า เคยไป survey มาแล้วก็คืออย่างอาจจะไปเอาหนังสือของจุฬา เขาก็จะมีเหมือนกัน หรือว่าของที่บางมกระเบียบวิธีวิจัยการ เอ้าระเบียบวิธีและการวิจัยทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก็คือมีแผนเหมือนกันว่าสุดท้ายจะเอาเล่มนี้ซื้อให้นักศึกษาด้วย แต่ว่าก็ยังทำไม่ได้เพราะว่าเนื่องจากตอนนี้เขามีหน่วยกลางมาให้แล้ว มันก็เลยกลายเป็นว่าในเมื่อมีหน่วยกลางแล้วทำไมไม่ใช้ ก็คุยกันไว้ส่วนหนึ่งอยู่แล้วว่าไอ้คอมมหาวิทยาลัยไม่ให้ผลิตนะ ก็ต้องไปหาซื้อหนังสือข้างนอกบวกกับทำ e-learning ควบคู่ไปด้วยเป็นกรณีพิเศษ เป็นช่องทาง (ต้องแจ้งเขา) ใช่ว่าเฉพาะวิชาวิทยานิพนธ์นะจะ

เพราะว่ามหาวิทยาลัยไม่ให้เปิด *e-learning* ก็คือเฉพาะคอร์สเวิร์กเท่านั้นที่เปิด *e-learning* ได้ เพราะฉะนั้นคือสาขาเราจะขอเป็นกรณีพิเศษทุกปีในสภาวิชาการ (พัชร)

ต่างๆ บางสาขาก็เห็นว่า 1) วิชาของเขาไม่เหมาะกับการทำ *e-learning* ต้องแบบเผชิญหน้าสัมมนาเสริม 2) เขามองไปว่าองค์กรวิชาชีพของเขาเองอาจจะบอกว่า การเรียนแบบทางไกลจะได้คุณภาพหรือ ขนาดมหาวิทยาลัยปีคมาถึงนั่งฟัง *lecture* ทุกสัปดาห์ ๆ ละ 2, 3 ชั่วโมง เหมือนเรียนแบบเผชิญหน้าสัมมนาเสริมมีเพียงครั้งเดียวก็จะถูกเปลี่ยน เป็น *e-learning* แล้วตรงนี้จะได้หรือนี่คือเหตุผลที่อ้าง ก็เลยเป็นประเด็นที่ทำให้มีปฏิกิริยาขึ้นมา (ศรัณู)

บางทีเราก็บอกว่า ให้นักศึกษาอ่านแล้วตอบกิจกรรม ไม่รู้จะกระตุ้นอย่างไร สื่อจะกระตุ้นอย่างไร บางทีเราก็ตื่นๆ อยู่ ประกาศข่าวก็ตื่นสอบแล้วต้องอ่านหนังสือ ต่อไปต้องดูบทที่เท่าไรนี่ยังเป็นปัญหาต่อไปต้องดูแลเองไม่รู้จะทำอย่างไร ถึงจะได้ผล แล้วเป็นวิชาคำนวณด้วย หนักใจมากเลย (ไทยรัฐ)

มาก คิดว่า *e-learning* ทำทางด้านของสถิติค่อนข้างจะยาก ยกเว้นใช้ *e-learning* เทคนิคต้องมี *interactive* เยอะๆ เช่น ใช้ *skype* เข้ามาช่วยเยอะๆ ให้เด็กมีความรู้สึกว่าเขาสนใจในเรื่องบางเรื่องที่เขาสงสัย ปกติเราใช้ *chat* ได้อยู่แล้ว *e-learning* แต่ *chat* ก็ได้ในระดับหนึ่ง (ศรัณู)

4.6 ความต้องการการฝึกอบรมการออกแบบและสร้างรายวิชา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยสะท้อนความต้องการโดยให้สำนักเทคโนโลยีการศึกษาจัดอบรมการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน *e-learning* ทั้งในลักษณะกลุ่มย่อยที่ต้องการเข้าใจรายละเอียดให้มากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งให้มีการอบรมการใช้ *technological tools* อย่างต่อเนื่อง เพื่อความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและชัดเจน และความเข้าใจที่ตรงกันของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดในการออกแบบและสร้างรายวิชา *e-learning*

ส่วนด้านเทคโนโลยีฯ ก็ควรจัดความพร้อมที่จะสนับสนุนฝ่ายคณาจารย์ ฝ่ายวิชาการ หรือนักศึกษาด้วย เพราะถ้าเป็น *e-learning* จริง ๆ ควรมีการพัฒนา

หรืออบรม อาจารย์บ่อยๆ จัดเป็น routine ไปเลย เปิดเทอมก่อน 1 อาทิตย์หรือก่อนเปิดเทอม 2 อาทิตย์ ทำเป็นแผนไปเลย ว่าช่วงนี้จะอบรมก็อบรม เราจะได้รู้ว่าถ้าพลาดการอบรมไป ปีหน้าเราจะได้วางแผนใหม่ เราก็จะได้ลื้อคตรงนี้อาไว้ คือถ้ากำหนดได้ว่ามันจะต้องเป็นช่วงนี้ๆ เหมือนเรากำหนดสอบกำหนดเปิดเทอม ถ้าเรากำหนดเตรียมความพร้อมของเราภายในว่าก่อนหนังสือจะเปิดเทอม เราพร้อมหรือยัง จะส่ง หนังสืออาจจะมีแผนอยู่แล้ว คณาจารย์ก็เตรียมปรับตัว เรียนรู้ หาความรู้ e-learning มันมีอะไรใหม่ๆ ถ้าไม่สนใจแป๊บเดียวมันก็เปลี่ยนไปแล้ว ตามไม่ทัน (รชา)

จริง ๆ tools คืออยากได้การแนะนำจากไม่ว่าจะเป็นอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา e-learning แนะนำ tool ใหม่ๆ เข้ามาได้ ตัวเอง ณ ปัจจุบันนี้ก็อยากจะลองสิ่งที่ตัวเองทำอยู่นี้มัน OK. ก่อนจะมีการวัดการประเมินค่างานกับนักศึกษาก่อนว่ามันอะไรยังไง ไม่อยากปรับไปเปลี่ยนตลอดเวลา ค่อย ๆ ขยับถ้าจะมี tool ใหม่ๆ เข้ามา (โอบอล)

ไม่เคย มหาวิทยาลัยไม่เคย offer การฝึกอบรมกลุ่มเล็ก บางชุดที่เขาทำ เขาเชิญมา แล้วเขาก็จะมีเจ้าหน้าที่ดูแลให้ แล้วเขาจะดูแลให้แค่ไหน ถ้าแค่มากดปุ่ม switch on off นี้ผมก็ไม่เอานะ เหมือนกับว่ามันยังไม่คุ้นเคยใจ ต้องมาคอยแก้ปัญหา อย่างเช่น ผมก็ไม่ใช่ คุณก็ไม่ใช่ผมได้ไหม หรือผมก็ไม่ใช่ แต่ผมก็ไม่ใช่เร็ว (ทยา)

ถ้ามหาวิทยาลัย เรียกว่าอะไรนะ สมมติว่าถ้าสำนักเทคโนโลยีกับสำนักบัณฑิตประสานกันว่ามันมี tools อันนี้มันนะเพื่อที่จะให้อาจารย์ไปใช้ช่องทางให้นักศึกษาสามารถทำแอสซายน์เมนที่ร่วมกันได้ คือเหมือนกับประกาศเป็นทางการว่ามันใช้ได้เป็นช่องทางที่มันชัดเจนเราก็คืออาจจะจัดให้นักศึกษาเหมือนกับแจ้งนักศึกษาว่ามันมี tools นี้อยู่ สมมติว่าปฐมนิเทศก็ให้มาเทรนให้นักศึกษาวิธีการใช้หรืออะไรอย่างนี้ เหมือนกับตอนเทรน e-learning ครั้งแรก ๆ ตอนปฐมนิเทศครั้งแรก (พัชร)

อย่างคราวที่แล้วตอน Moodle คำก็จะ มี train อันนั้นชอบเลยที่มี train ก่อนใช้ระบบ Moodle เพราะตัวเองไม่รู้จัก Moodle มาก่อนเหมือนกันค่ะ ก็มารู้จักที่นี้ค่ะ ขณะนั้นมีเจ้าหน้าที่ที่มาช่วย train เจ้าหน้าที่น่าจะเป็นคนเดียวกับกลุ่มที่ทำคือจัดเรื่อง e-learning โดยตรงค่ะ เค้าน่าจะเข้าใจระบบและอะไรคือสิ่งที่นักศึกษาต้องการหรืออาจารย์ต้องการด้วยค่ะ ไม่ใช่เจ้าหน้าที่จากข้างนอกหรือเป็นพวกบริษัทที่จ้างมา อยากให้คนกลุ่มนั้นล่ะค่ะเค้าก็จะรู้ อย่างปัจจุบันตัวเองมีอะไรก็จะโทรไปตลอดเหมือนกันค่ะ เค้าก็จะรู้ว่าเรามีปัญหาอะไร มันก็ช่วยให้รู้โน่นนี่ใหม่ ๆ ตอนนั้นก็ยังมีอาจารย์ใหม่ ๆ เข้ามาเริ่มเป็นประธานชุดอาจารย์มีความสนใจเรื่องการทำ e-learning ค่ะ เค้าคงอยากได้คนเหมือนกับเข้าใจตัวระบบ และสามารถบอกเค้าได้ว่าควรจะทำอะไร ยังไง มีเครื่องมืออะไรใหม่ๆ เข้ามาช่วยเค้าและนักศึกษาในการติดต่อสื่อสารได้บ้าง ตัวเองยอมรับเลยว่าตัวเองไม่ได้ตามพวกเครื่องมือที่จะเอามาช่วยตรงนี้คงเตรียมอย่างน้อยเรื่องการ train เพราะตัวอาจารย์ก็ไม่ค่อยได้ update ข้อมูลในทางเทคโนโลยีเท่าไรค่ะยอมรับว่าในเรื่องของทาง hard ware มีตัวอะไรใหม่ๆ เข้ามาที่จะมาช่วยเสริมได้ (โอปอล์)

เข้ากระบวนการเรียนการสอนเลย ถ้าวิจัยบางที่อาจจะช้า การได้ถามจากประสบการณ์ตรงสำหรับการนำไปปฏิบัติ จะทำให้ประยุกต์ใช้ได้เร็วกว่าอย่างที่บอกคนที่ม่ประสบการณ์ตรงมานั่งคุยกัน ผู้ทำการสอนจริงๆ เจอจริงๆ มานั่งเล่าให้ฟัง ชักถามกัน ก็จะเกิดความคิด ช่องทางการทำงานได้เร็วขึ้น และถ้าเป็นไปได้ทดลองทำกับชุดวิชาที่มีนี้นักศึกษาน้อยก่อน (กรรณ)

บริหารจัดการอาจจะเชิญคนที่มีประสบการณ์ ที่เคยทำงานแบบนั้นมา มีประสบการณ์บริหารจัดการหลักสูตรที่มีนักศึกษาเยอะๆ มา 3-5 คน ก็ได้ มาให้อาจารย์ของเราได้ซักถามว่าทำอย่างไรบ้าง เพื่อให้เกิดประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ จากผู้ที่มีประสบการณ์ตรง จะช่วยให้เกิดความคิดช่องทางการที่จะทำอย่างไร และอีกด้านหนึ่งก็คือ ลดความกังวลใจเมื่อเจอปัญหาแล้วจะแก้ปัญหาไม่ได้ (กรรณ)

ประเด็นที่ 5: กระบวนการสอน e-learning

ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการสอน e-learning ที่ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยได้บอกผ่านการสัมภาษณ์นั้นจะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในกระบวนการสอน จะรวมถึงเรื่อง (1) โครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเรียนการสอน ที่ครอบคลุมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่การที่ไม่สามารถเข้ามาในระบบการเรียนการสอน e-learning /Moodle ความไม่ราบรื่นและต่อเนื่องของระบบ ตลอดจนความไวที่ไม่เพียงพอของระบบ internet ระบบ e-mail ของมหาวิทยาลัยที่ไม่ดี การนำ technological tools มาใช้ควรจะได้มีการออกแบบให้สะดวกและง่ายในการใช้ การใช้เครื่องมือในบางลักษณะต้องทำหลายขั้นตอน (2) บทบาทของศูนย์การเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์ จะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนถึงบทบาทของผู้เกี่ยวข้องแต่ละฝ่าย คือทั้งอาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษาและเจ้าหน้าที่จากศูนย์การเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ (3) อุปสรรคต่อกระบวนการสอนที่เกี่ยวกับกำหนดการที่บางครั้งมีความล่าช้าในการที่เริ่มกระบวนการสอน ควรจะได้มีการวางแผนล่วงหน้าและเป็นระบบกว่านี้ อนุยาก็ตาม การแจ้งความจำนงเพื่อทำการเปิดสอน e-learning นั้นจะมีขั้นตอนตั้งแต่ (1) สำนักบัณฑิตขอรายชื่อชุดวิชาที่จะเปิดสอน e-learning จากสาขาวิชา (2) สาขาวิชาแจ้งรายชื่อชุดวิชาที่จะเปิดการเรียนการสอน e-learning ไปยังสำนักบัณฑิต (3) สำนักบัณฑิตแจ้งรายชื่อชุดวิชาที่จะเปิดการเรียนการสอน e-learning ไปที่สำนักเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อดำเนินการ จากขั้นตอนดังกล่าวที่ผ่านมา ปัญหาหมักจะเกิดจากความล่าช้าในการแจ้งกลับจากสาขาวิชา หรือบางครั้งสาขาวิชาข้ามระบบและขั้นตอนไปยังศูนย์การเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ ผลที่ตามมาคือทำให้เกิดความสับสนระหว่างหน่วยงาน และความไม่ต่อเนื่องในการตรวจสอบค่าใช้จ่าย ในการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว (artifacts) ดังจะได้ยินจากเสียงสะท้อนของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยวิจัยในประเด็นดังกล่าว

5.1 โครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเรียนการสอน e-learning

จากคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการสอน e-learning โครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเข้าถึงระบบจัดการรายวิชา LCMS (learning course management system) นั้นมีปัญหาหลายประการดังเช่นความไม่เสถียรของระบบ หรือระบบล่มขณะกำลังทำการสอนทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการเรียน หรือแม้แต่ระบบ e-mail ของมหาวิทยาลัยก็ไม่เสถียรทำให้นักศึกษาต้องใช้ช่องทาง social media อื่นในการติดต่อสื่อสารกับอาจารย์ผู้สอน กิจกรรมการเรียนบางอย่างขาดความคล่องตัวจากระบบ โครงสร้างพื้นฐาน เช่นการกำหนดกิจกรรมการเรียนที่ไม่สามารถทำได้ต่อเนื่อง เช่นระบบไม่สามารถนำรายงานที่ส่งแล้วไปทำกิจกรรมต่อเนื่องเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้เลย ผู้เรียนจะต้องส่งรายงานนั้นเข้าระบบอีกครั้งหนึ่ง

เวลาเค้า *log in* มาจากข้างนอกก็ค่อนข้างมีปัญหา ในระบบที่จะ *log in* เข้ามาที่ห้องสมุดเรา สำนักบรรณสาร หรือบางคนก็ *key password* ที่ตัวเองได้รับ เค้าก็ว่าไม่เวิร์ค บางทีถ้ามันเจอกันดูไม่มีคน เค้าก็จะมานั่งที่ห้องสมุดเค้าบอกว่าทำที่บ้านไม่ค่อยได้...เองก็ค่อนข้างยาก แต่อุปกรณ์มีแต่อาจจะมีเรื่องทักษะภาษาไม่ค่อยใช้ภาษาอังกฤษกันเท่าไร เรื่องของการเข้า *internet* ที่บ้านเร็ว ที่นี้ก็ได้แต่มันหลุดง่าย พอทิ้งไปนานๆ กลับมาเราต้อง *connect* ใหม่ ตอนที่เราตอบนักศึกษา เราก็พิมพ์ ยังไม่ทันส่ง มันก็ตัดไปแล้ว (กานดา)

ถ้ามีอุปสรรคก็คือถ้าเราไม่ดูที่ระบบสมมติระบบเราตีหมดทุกอย่างไม่ช้าไม่อะไรอย่างนี้ก็คิดว่าไม่น่ามีอุปสรรคอะไรแต่ส่วนใหญ่ถ้าจะมีปัญหาคือ *capacity* หรือระบบมากกว่าคือมันไม่เสถียรบ้างมันจะถูกตะกักบ้าง บางทีเน็ตบ้านเราอาจจะช้าเองไม่ได้เน็ตมหาลัยช้า เน็ตบ้านเราช้าเนื่องจากคนใช้เยอะ ไร่อย่างนี้มันก็จะถูกตะกักบ้างแล้วแต่ก็อยู่ต่างจังหวัดอีกเน็ตก็อาจจะไม่ได้เร็วพอ ถ้าจะนำเสนออะไรบางทีมันก็จะทำให้อารมณ์ไม่ดีเกินไปซะเปล่า แบบว่ามันจะถูกตะกักก็ไม่ว่าเรื่องอะไรอย่างนี้ค่ะ (พัชร)

แต่ใช้ประกาศข่าว นั่นก็จะ *mail* มา เพราะเราจะมี *mail* ส่วนตัวให้ แต่ก็ไม่มีเยอะ *mail* สาขานะมี แต่โดยส่วนใหญ่จะใช้ *mail* ส่วนตัวกันจะง่ายกว่า *mail* มหาวิทยาลัยไม่ต้องพูดถึง (ไทยรัฐ)

เพราะในตัว Moodle จะเห็นว่าช่องข้าง ๆ มันจะมี *chat* สไลป์ที่สำนักเทคโนโลยีฝากไว้ให้โดยอัตโนมัติ มันมีสไลป์ มีลิงค์ มีแอลวายเอ็มซีเอสอะไรนะ มีลิงค์แล้วถ้าสมมติมีวิกิอีกตัวหนึ่งมาฝังไว้ให้ก็โอเคถ้าเราเห็นว่ามันมี *tools* เหล่านี้อยู่ข้าง ๆ ก็แสดงว่าใช้ *tools* เหล่านี้ได้เลย เพราะว่าบางทีเด็กมันก็แบบเขาจะได้ไม่จำเป็นที่จะต้องไปเปิดหลาย ๆ หน้าคือเขารู้ว่าเข้าโมดูลบีบมีสี่ห้า *tools* เหล่านี้ข้างๆ นะ (พัชร)

ที่จริงถ้าเป็นช่องทางติดต่อมันก็มีปัญหาเหมือนกันเนื่องจากว่าเรามีหลายช่องทาง เราก็ต้องตามไปดูทุกอัน เฟสบุ๊กมี *messages* มามีเอ็มอีเมลล์มามี มีแชตในคอลัมน์ในโมดูลมามีเยอะ ไร่อย่างนี้มันก็มี แต่มันก็ คือมันก็พูดคุยกันมันขึ้นอยู่กับ

กับธรรมชาติของคำถามที่เด็กถาม คือถ้าเด็กถามเนื้อหาในโมดูลเนี่ยก็โอเคก็จะไปดูที่แชต แต่ว่าถ้าเด็กถามปัญหาทั่ว ๆ ไปว่าสัมมนาเข้มมีเมื่อไหร่อะไรอย่างนี้ก็ต้องไปดูในอีเมลล์หรือในเฟสบุ๊คคือมันขึ้นอยู่กับธรรมชาติปัญหาที่นักศึกษาเขาจะมาปฏิสัมพันธ์กับเรา แต่ถ้าเกิดอย่างเนื้อหาการเรียนการสอนเมื่อไหร่แล้วมันเกี่ยวกับ e-learning เมื่อไหร่เราก็ไม่ต้องไปดูอะไรมาเราก็ไปดูที่ chat ในโมดูลอย่างเดียว (พัชร)

จะมีกิจกรรมก่อนหน้าในแต่ละสัปดาห์อยู่แล้ว และนักศึกษาก็จะตอบมาให้อาจารย์ พอส่งเรียบร้อยแล้วจะให้มาแชร์ให้เพื่อน และตัวนักศึกษาก็จะไปวางให้เพื่อนค่ะ ซึ่งตรงนี้ตัวเองก็ยังสงสัยว่าระบบ e-learning สามารถดึงเอาข้อมูลจากที่เค้าเคยส่งแล้วให้อาจารย์ไปแชร์ให้เพื่อนได้ไหมตอนนี้นักศึกษาทำสองขั้วก็ส่งให้อาจารย์เสร็จเรียบร้อยแล้วก็ต้องมาส่งให้เพื่อนอีกครั้งหนึ่งก็ยังสงสัยอยู่คือเราไม่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยี เราไม่รู้มันทำได้ไหมมันสามารถโอนข้อมูลมาได้ไหมตรงนี้นักศึกษาต้องทำ 2 step (โอบอล)

ประเด็นหลักๆ ไม่ใช่เนื้อหาเลย ส่วนใหญ่ “อาจารย์ผมส่งมาแล้ว” “เข้าไม่ได้” เป็นต้น ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเทคนิคมากกว่า “ส่งมาแล้วไม่รู้ถึงหรือยัง” “ทำไมถึงเข้าไม่ได้” จะเป็นแบบนี้ เทคนิคมากกว่า ก็หลายคนเหมือนกัน หรือปัญหาที่เราล็อกเวลา เขาก็มีปัญหาส่งช้า ส่งไม่ได้ ต้องใช้การยืดหยุ่นไม่ล็อกเวลา ใช้กำหนดแต่ถ้าเลยก็สามารถส่งได้ ก็ส่งมาทาง mail ส่วนตัว (ไทยรัฐ)

พวก live chat บางทีพวกนี้อย่างที่บอกบางทีหลุดบ้าง มีปัญหาบ้างแล้ว นักศึกษาไม่พร้อม หรือบางทีเราอาจจะไม่พร้อมเองก็ได้ บางทีนักศึกษาไม่พร้อมก็มี (ชอบ asynchronous กว่า) ใช่ เพราะมันสามารถใส่เนื้อหาเข้าไปแล้วมันมี record ที่ชัดเจนว่า เหมือนเป็นลายลักษณ์อักษรเลยว่าเด็กมีปัญหาตรงนี้ตรงนี้คิดอะไรอย่างนี้ซึ่งเราก็สามารถ มันเหมือนกับว่าเราก็จะไปสื่อให้อาจารย์ที่เกี่ยวข้องทราบว่าเป็นเนื้อหาตรงนี้คิดนะ มีเด็กคอมเมนต์มาอะไรอย่างนี้มันชัดเจนกว่า (พัชร)

ระบบของเราควรจะให้ *user friendly* คือ เข้าถึงได้ง่าย แก้ไขง่าย ใช้ได้ง่าย ๆ เท่าที่ผ่านมา เห็นของ มสธ. มันมีความซับซ้อน เข้าใจว่า อาจจะเรื่องของความปลอดภัย ฝ่ายจัดการก็น่าจะคำนึงถึงตรงนี้ด้วย (รชว)

ซึ่งตรงนี้อย่างพอมาสื่อสารบอกเค้าด้วยการเขียนให้เค้าอธิบายให้เค้าถึงวิธีการจะใช้ *forum discussion* หรือในการที่จะตอบคำถามอาจารย์เค้าก็ยิ่งเข้าใจไม่ค่อยชัดเจนเหมือนเราอธิบายตอนในห้อง เพราะว่าในห้องมีการโต้ตอบ (โอบอล)

นักศึกษาส่วนใหญ่บางคนนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้อีเมลส่วนตัว แต่ว่าจะให้นักศึกษาส่งมาที่อีเมลมหาวิทยาลัยของอาจารย์เอง คือบางคนก็แล้วแต่คน นักศึกษาเขาก็อาจจะใช้ *Yahoo* อะไร แต่ว่าเราจะใช้ที่แปะไว้ในหน้าเว็บของโมดูลจะเป็นอีเมลมหาวิทยาลัยให้เขาส่งมาหาเราที่อีเมลมหาวิทยาลัยมากกว่า กับอีกช่องทางหนึ่งคือบางทีเขาก็ส่งใน *face book* จากมันมีหลายช่องทาง คือบางคนก็ส่งไปแปะไว้ใน *face book* ก็มี บางคนก็แปะไว้ใน โมดูลในคอลัมน์ที่เป็น *chat* ของ โมดูลก็มี (พัชร)

รูปแบบการทำงานเป็น *course team* โดยหลักอยู่แล้วนะคะ ซึ่งเพียงแต่ว่า *tools* ของ *e-learning* หลายท่านมองว่าอาจจะยังไม่มั่นใจว่ามันทำได้ (โอบอล)

5.2 ศูนย์การเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยมีความสับสนกับบทบาทของอาจารย์นักเทคโนโลยีการศึกษา และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ ควรกำหนดบทบาทให้ชัดเจน นอกจากนั้นแนวทางการจัดการชุดวิชาที่จะเปิดสอนอีกครั้งควรกำหนดแนวทางปฏิบัติระหว่างผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากที่ผ่านมาผู้สอนไม่ทราบแนวทางปฏิบัติ นอกจากนั้นควรมีการจัดระบบการเข้าถึงระบบการจัดการเรียนการสอน *Moodles* ให้มีความสะดวกมากกว่านี้

ก็ *course team* เป็นคนคิดใจ แต่เทคโนโลยีเป็นคนเป็นคนไปทำให้ความคิดตรงนั้นมันประสบความสำเร็จ แล้วส่วนเจ้าหน้าที่ที่ศูนย์ *e-learning* ที่ผมทำเมื่อก่อนเขาก็เพียงแต่ว่ามาเซิร์ฟอาจารย์กับอาจารย์นักเทคโนโลยี แต่เราเมื่อก่อนผมไม่เคย ผม

ยังไม่รู้แม้แต่ใครเป็นคนทำ *e-learning* ของผมเลยนะ เพราะผมไม่ได้คอนแทกโดยตรงผ่านอาจารย์เทคโนโลยี (นัท)

เพียงแต่ในช่วงแรกๆ ที่เปิดเทอม เท่าที่รู้มามีทั้ง 2 ส่วน ส่วนหนึ่งก็ระบบของเราเองมีปัญหาถ้าตอนต้นเทอมก็กรณีที่ไม่เข้าใจ หรือเราเซิร์ฟระบบยังมีปัญหาอยู่ แต่มาพอกกลางเทอมแล้วมีปัญหาบางที่เข้าไม่ได้ น่าจะเป็นระบบของที่นี่แล้ว แล้วบางทีก็ไม่แน่ใจ การที่เปลี่ยนคนดูแลจากคนเก่าที่เกษียณไป คนใหม่มาดูแลเขาไม่เข้าใจอะไรหรือเปล่า เราก็ไม่รู้จริงๆ แล้วมีฝ่ายเทคนิคที่ดูแลเรื่อง *e-learning* ของแต่ละชุด เจ้าหน้าที่ที่สำนักเทคโนโลยี ที่เขาอยู่ตรงตึกโน้น อาจจะหรือเปล่าก็ไม่รู้เด็กถึงเข้าไม่ได้ หรือจะเป็นระบบของมหาวิทยาลัยเองก็ไม่รู้ เราก็จะบอกให้เด็กโทร.ติดต่อฝ่ายตรงโน้นถ้าเข้าไม่ได้ให้ติดต่อเจ้าหน้าที่ เด็กก็จะรู้ว่าไม่มีใครบ้างดูแลตรงนี้อยู่ ก็คงแก้ได้ แต่เหมือนกับบางทีก็ไม่ราบรื่นตลอด (ไทยรัฐ)

คอร์สทีมหมายถึงว่าด้านเนื้อหา นะ อาจารย์เทคโนโลยี แล้วก็ศูนย์ *e-learning* ต้องเข้าใจบทบาทของตัวเองให้ชัดเจนแล้วก็ต้องมีการเชื่อมโยงกันนะ (นัท)

นักศึกษาเข้ามาเป็นส่วนใหญ่นะ จะมีแค่บางคนจะมีปัญหาว่าเข้าไม่ได้ก็จะประสานไปยังฝ่ายคุณจักรี พี่แบกซึ่งเค้าก็จะให้คำแนะนำนักศึกษาว่าทำยังไงหรือบางทีก็จะมีข้อผิดพลาดในการดึงชื่อนักศึกษาเข้ากลุ่ม นักศึกษาเข้ามาไม่เจอชื่อตัวเองเค้าก็ช่วยเหลือดีมากนะ ต้องการคนที่ต้องช่วยทางเรื่องเทคนิค หมายถึงเอาแค่เรื่องของระบบ ซึ่งบางที่เราตอบไม่ได้ ต้องการ *help desk* (กานดา)

5.3 อุปสรรคต่อกระบวนการสอน

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยคิดว่า ควรมีการจัดระบบกระบวนการสอน *e-learning* โดยเฉพาะเกี่ยวกับการกำหนดแผน ระยะเวลา ตลอดจนองค์ประกอบในการออกแบบและสร้างรายวิชาที่ควรจะทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันของทุกฝ่ายที่มีความเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ควรมีการหาแนวทางในการจัดการชุดวิชาที่มีนักศึกษาจำนวนมาก เนื่องจากปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อผู้สอนที่มีจำนวนจำกัด นอกจากนี้การกำหนดระยะเวลาในการส่งงานควรมีความยืดหยุ่น

ที่จริงก็จำเป็นแต่ควรจะเริ่มเร็ว ๆ นิดหนึ่งค่ะ คือก่อนล่วงหน้าซัก 2 เดือนแล้ว บางทีมีบางปีการศึกษาคือก็ก่อนล่วงหน้า 2 เดือนนะคะแต่พอถึงเวลาอีก 15 วัน ก็ยังไม่เปิดให้เราที่มีเหมือนกัน ก็เลยคิดว่าเราก็เลยไม่รอหนังสืออันนั้นแล้ว เรา ก็คือเราไม่รอมา survey ถามแล้วว่าจะเปิดชุดวิชาอะไรบ้าง (พัชร)

มีการพูดถึงเหมือนกัน แต่เวลาทำจริงๆ ตัวอาจารย์ก็ไม่ได้ทำขนาดนั้น เพราะ มันเยอะ แล้วการตอบตอบทีละคน ทีละคน มันเยอะ บางทีผิคล้ายๆ บางที ต้องตอบรวมๆ ว่าที่นักศึกษาตอบมาไม่ถูกนะ มันเป็นอย่างไง ยังไง บางทีก็พูด รวมๆ ไป มันเยอะมาก (ไทยรัฐ)

ถ้านักศึกษาเข้าไม่ได้ ถ้าโดยครั้งแรกที่ตั้งแต่ถ้าเปิดเทอมใหม่ ๆ ก็คือติดต่อ สำนักเทคโนโลยีก่อนให้ติดต่อเบอร์โทรศัพท์ของคุณจักรีและทีมไปเลย เพราะว่า อาจเนื่องด้วยเขายังไม่มีรายชื่อ register เข้าไปในชุดวิชา แต่พอมาเป็นหลังจาก ที่เปิดเทอมแล้วดำเนินการสอนไปแล้ว แล้วโมดูลไหนมีปัญหาอาจารย์จะรู้ก่อน คนแรกใช้มัยคะ เด็กเขาก็จะ chat มา เด็กเขาจะเมลล์มาบอกเราก็จะรู้แล้วเราก็จะ เข้าไปดูถ้าอันไหนเราแก้ได้เราก็แก้เอง เพราะส่วนใหญ่ก็จะแก้กันเอง บางทีเรา อาจจะลืมเปิด เออบางทีเราลืม บางทีเราเซตการบ้านไว้เดทไลน์เร็วไปอะไร อย่างนี้ค่ะ ก็อันไหนที่แก้เองส่วนใหญ่ที่อันไหนที่แก้ปัญหาเองเฉพาะหน้าก็แก้ ไปก่อนได้เลย แต่ว่าอันไหนที่เราทำแล้วมันทำไม่ได้ก็ค่อยโทรศัพท์บอกนักเทคโนโลยี แต่ส่วนใหญ่ที่จะบอกนักเทคโนโลยีตอนช่วงแรก ๆ ก็คือตอนช่วงเปิดเทอมคะ เนื่องจากว่าเราจะเตรียม โมดูลของเทอมการศึกษาถัดไปแล้ว แต่ปรากฏว่ามันยังไม่ มีขึ้นมาก็ให้เลยต้องบอกเขาเลยว่าช่วยทำขึ้นให้หน่อยเอาของเดิมขึ้นมาก่อน แล้วเดี๋ยวเรามาปะะให้ (พัชร)

ไม่รู้จะอย่างไร มีวิธีใหม่ เพราะบางทีเวลาส่งมาแล้ว ก็มีหลายวิธีนะ บางที เราถือเวลาส่งส่งเกินกว่านั้นไม่รับแล้วก็จะมมีปัญหาอีก บางทีบางคน (ไทยรัฐ)

ประเด็นที่ 6: การประเมินผลกิจกรรมการสอน e-learning

ประเภทและวิธีการของการประเมินผลที่เลือก มีความจำเป็นที่จะต้องเหมาะสมกับสภาพ การเรียนการสอนออนไลน์ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนออนไลน์นั้นผู้เรียนคนเดียว ผู้เรียน

กลุ่ม และผู้สอนจะสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันได้ก็ผ่าน Technological tools หรือเทคโนโลยี ข่าวสารข้อมูลนั่นเอง ตัวอย่างวิธีการประเมินที่ทำได้เช่น ส่งงานที่เป็น Text หรือ Media File ไปที่ e-mail หรือ Drop box ทำข้อสอบในศูนย์แบบทดสอบเท่านั้น ทำแบบทดสอบโดยการจำกัดเวลา และใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายเพื่อให้คุ้นเคยและรู้จักตัวตนของผู้เรียนเพื่อป้องกันการทำแบบทดสอบแทนกันนั่นเอง

การเลือกวิธีการประเมินผลที่ไม่เหมาะกับการเรียนออนไลน์นั้น ทีมงานผู้ออกแบบและสร้างรายวิชาจะต้องตระหนักว่า วิธีการประเมินที่ไม่สามารถส่งได้ทางออนไลน์นั้นเป็นสิ่งต้องห้ามอย่างยิ่ง เช่นการฝึกปฏิบัติในห้อง Lab สำหรับวิชาด้านวิทยาศาสตร์ การให้ทำแบบทดสอบที่ไม่กำหนดเวลาเป็นต้น สำหรับประเภทของการประเมินผลที่สามารถนำไปใช้ในการออกแบบและสร้างรายวิชา e-learning หรือออนไลน์พอสรุปได้ดังนี้

1) แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-testing) แบบทดสอบนี้จะใช้เริ่มแรกก่อนที่จะเริ่มกระบวนการเรียนการสอนออนไลน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงพื้นฐานความรู้และทักษะของผู้เรียนในเนื้อหา หรือเรื่องที่จะเรียน ที่มีมาก่อนหน้านั้น รวมทั้งเป้าหมายและสิ่งที่ผู้เรียนต้องการจะเรียน ทั้งนี้เพื่อที่ทีมงานผู้ออกแบบและสร้างรายวิชาจะสามารถปรับ โครงสร้างของเนื้อหา กิจกรรมการเรียน ตลอดจนวิธีการประเมิน ได้เหมาะสม ทันเวลา และสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้เรียนซึ่งแบบทดสอบ Pre-testing นี้จะช่วยได้มาก ผู้สอนบางคนจะใช้แบบทดสอบนี้ในลักษณะที่ให้ผู้เรียนประเมินผลตนเองในวันเริ่มแรกหรือสัปดาห์แรกของกระบวนการเรียนการสอน หรือหากจะทำก่อนเปิดสอนก็อาจทำได้ นอกเหนือจากนั้นแบบทดสอบนี้ยังสามารถใช้ก่อนเรียนสำหรับทุกหน่วยเนื้อหา หรือทุกหัวเรื่องที่ต้องการ

2) แบบทดสอบย่อย (Practice exams) คือแบบทดสอบที่จะถูกใช้หลังจากจบกระบวนการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยเนื้อหาและจะต้องใช้เป็นประจำ นอกจากนั้นการบ้านที่ต้องทำเพื่อตอบประเด็นปัญหาในหน่วยเนื้อหาที่เรียนก็รวมอยู่ในแบบทดสอบนี้เช่นกัน ผู้เรียนมักชอบที่จะทำแบบทดสอบประเภทนี้ เนื่องจากจะทำให้ได้แนวทางของคำถามที่จะทำข้อสอบที่จะใช้วัดผลสัมฤทธิ์จากคะแนนนั่นเองและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบอกผู้เรียนว่าแบบทดสอบย่อยนี้จะมีประเด็นคำถามที่ความคล้ายคลึงกับข้อสอบจริง อย่างไรก็ตามในประเด็นนี้จะขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชา ซึ่งการทดสอบย่อยและทดสอบจริงอาจจะต้องมีปรับเปลี่ยนให้อยู่ในลักษณะข้อสอบคู่ขนานเป็นต้น โดยปกติผู้เรียนมักจะทำแบบทดสอบนี้จนเสร็จสิ้นทุกแบบทดสอบแม้ว่าจะไม่นำผลแบบทดสอบนั้นไปคิดคะแนนก็ตาม

3) แบบประเมิน Subjective assessment เป็นแบบทดสอบที่ผู้สอนจะเป็นผู้ตัดสินและพิจารณาการให้คะแนนกับผู้เรียน ประเด็นคำถามที่ใช้ถามจะไม่มาก คำถามมักจะเกี่ยวกับประเด็นที่

สลับซับซ้อน และต้องใช้เวลาในการให้กรคนานกว่าแบบทดสอบอื่น และการให้คะแนนจะต้องมีการกำหนดเกณฑ์หรือ Rubric ให้ผู้เรียนเข้าใจ และรู้ล่วงหน้า ลักษณะแบบทดสอบชนิดนี้ได้แก่ ข้อสอบแบบคำถามปลายเปิด การเขียนเรียงความ การทำรายงาน เป็นต้น

4) แบบประเมิน Objective assessment เป็นแบบทดสอบที่มีคำตอบที่ถูกต้องตายตัว แบบทดสอบประเภทนี้เหมาะที่จะใช้กับการทดสอบการจำได้ หรือเกี่ยวกับข้อเท็จจริง หรือผู้เรียนสามารถที่จะทำได้เองเช่น แบบทดสอบความรู้พื้นฐานในการขับรถยนต์เพื่อขอใบขับขี่ เป็นต้น แบบทดสอบนี้จะอยู่ภายใต้แนวคิดที่ว่าผู้เรียนน่าจะเรียนในสิ่งที่เหมือนกัน และจะมีคำตอบที่ถูกต้องจากการเรียนนั้น ลักษณะแบบทดสอบนี้ได้แก่ ข้อสอบแบบตัวเลือก แบบถูกผิด และเติมคำสั้นๆ

5) แบบประเมินตนเอง (Self – assessment) เป็นแบบทดสอบที่จัดเตรียมไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้คำตอบจากการทำแบบทดสอบอย่างรวดเร็ว แบบทดสอบในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนตรวจสอบว่าตนเองเข้าใจในเนื้อหาหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เป็นการเตรียม โอกาสให้ผู้เรียนวัดระดับความก้าวหน้าในการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลองทำเอง และสามารถทำได้หลายๆครั้ง โดยเฉพาะกิจกรรมที่ต้องการข้อมูลย้อนกลับจากการทำกิจกรรม เป็นต้น

6) การทำงานกลุ่ม (Group projects) การมอบหมายกิจกรรมที่เป็นงานกลุ่มในการเรียน การสอนออนไลน์นั้นเป็นเรื่องท้าทายและน่าสนใจอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากเทคโนโลยีข่าวสารข้อมูลในปัจจุบันนี้มีศักยภาพและเอื้ออำนวยเป็นอย่างมากในการนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนออนไลน์นั่นเอง ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องมาพบกันในเวลาเดียวกัน ในประเทศ หรือต่างประเทศ การทำงานกลุ่มก็สามารถทำได้ ไม่จำเป็นต้องทำงานโดยมีตารางเป็นตัวกำหนด ซึ่งบางคนอาจจะทำงานกลุ่มในวันหยุดหรือบางคนอาจจะทำในวันธรรมดาที่อาจเป็นไปได้ บางคนอาจจะชอบที่จะติดต่อกันเป็นการส่วนตัว แต่บางคนอาจจะชอบงานกลุ่มที่ไม่จำเป็นต้องทำพร้อมกัน บางคนอาจจะส่งงานได้เร็ว บางคนอาจจะส่งช้า ในงานกลุ่มบางงานสำเร็จได้ด้วยความพยายามของทีมงาน ซึ่งคุณค่าของการทำงานกลุ่มนั้นจะทำให้เกิดการร่วมมือในการทำงาน ช่วยกันคิดและช่วยกันทำ ซึ่งแน่นอนว่าทั้งหมดสามารถทำได้ผ่านเทคโนโลยีทั้งสิ้น การทำงานกลุ่มออนไลน์นั้น หากทำเป็นกลุ่มเล็กจะสามารถจัดการได้ดีกว่ากลุ่มใหญ่ที่มีคนจำนวนมาก ผู้สอนออนไลน์ต้องตรวจสอบให้แน่ชัดถึงรูปแบบและความชอบในการทำงานกลุ่ม การกำหนดบทบาทของแต่ละคนให้ชัดเป็นเรื่องสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง และที่สำคัญที่สุดการกำหนดให้มี การให้คะแนนการมีส่วนร่วมในงานจากเพื่อน (peer review) เป็นเรื่องที่ควรทำอย่างยิ่ง การเรียนออนไลน์สามารถทำได้ยิ่งกว่าในชั้นเรียนซึ่งมีข้อจำกัดด้านเวลา โดยเฉพาะการ post งานกลุ่มขึ้นไปเพื่อในสมาชิกในชุมชนการเรียนออนไลน์ได้

เห็นและให้คำวิพากษ์ตลอดจนข้อเสนอแนะในเนื้องานนั้น peer review เป็นเทคนิคการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

7) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลผู้เรียนจากกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถทำได้ในหลายทางเลือก และแน่นอนว่าการที่จะให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น จำเป็นต้องมีการให้คะแนนเป็นสิ่งจูงใจ แนวทางการประเมินจากการมีส่วนร่วมอาจจะจาก การมีส่วนร่วมในการอภิปรายทุกอาทิตย์ ให้กลุ่มผู้เรียนตรวจงานซึ่งกันและกัน หรือนอกจากนั้นอาจจะ เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนหาแหล่งการเรียนรู้หรือข้อมูลออนไลน์นำมาเสนอและแบ่งปันกับเพื่อนในชุมชนการเรียนรู้ก็อาจทำได้

8) การใช้ Rubric สำหรับการเรียนการสอน e-learning หรือออนไลน์ Rubric นั้นคือ เครื่องมือหรือเกณฑ์ประเมินผลที่ออกแบบและสร้างโดยทีมงานออกแบบและสร้างรายวิชา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะใช้เพื่อประเมินผลและให้คะแนนผู้เรียนหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนถึงเพื่อแนะแนวทางผู้เรียนในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์นั้น การสร้าง Rubric จะต้องมีเกณฑ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนที่กำหนดไว้ ผู้สอนออนไลน์สามารถใช้เพื่อประเมินผลงานของผู้เรียน โดยการบอกกล่าวเกี่ยวกับข้อตกลงใน Rubric ก่อนที่จะให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียน การสร้าง Rubric จะช่วยให้การประเมินผลนั้นชัดเจน นอกจากผู้สอนใช้เองแล้วผู้ประเมินอื่นๆ เช่นตัวผู้เรียนเองก็สามารถที่จะนำไปใช้ประเมินกลุ่มผู้เรียนด้วยกันได้ นอกจากนี้ Rubric จะช่วยให้การให้เกรดผู้เรียนมีหลักเกณฑ์น่าเชื่อถือ และผู้สอนสามารถใช้เป็นเครื่องมือประเมินกับผลการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี (วัลย์วัชร รอดชมภู, 2558) ผู้วิจัย

Journal logs

แนวทางการประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอน e-learning ของแต่ละสาขาวิชาจะมีความแตกต่างกันในหลายลักษณะ ผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยได้เล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรายวิชา e-learning ไว้ดังนี้

ให้เป็นสัดส่วนค่ะ ก็คือสมมติวิชาไหนที่มีสัมมนาเข้มก็จะเป็น 20-20-20 ก็คือ e-learning 20 เปอร์เซนต์ สัมมนาเสริม 20 เปอร์เซนต์ สัมมนาเข้ม 20 เปอร์เซนต์ เพราะฉะนั้นสอบไล่อีก 40 เปอร์เซนต์นี่คือชุดวิชาที่มีสัมมนาเข้มนะ ค่ะ ก็คือสัมมนาเข้มนี้ก็หมายถึงว่ามีฝึกปฏิบัติเข้าห้องคอมพิวเตอร์ แต่ชุดวิชาไหนที่มีเฉพาะสัมมนาเสริมก็คือไม่มีเข้มก็คือมีแค่มารายงาน มาพรีเซนส์กันก็ จะคิด 25 กับ 25 คือ e-learning 25 เปอร์เซนต์ สัมมนาเสริม 25 เปอร์เซนต์ แล้ว ก็สอบอีก 50 เปอร์เซนต์ (พัชร)

ก็มหาวิทยาลัยกำหนดอีกที่รู้มา เพราะสาขาไม่ได้เป็นคนกำหนดเอง ก็ยึดตามมหาวิทยาลัยกำหนดมา อย่างเช่น e-learning 20% สัมมนาเสริมครั้งละ 15% 15% ก็จะเป็นเรื่องของการเข้าร่วม กิจกรรมการบ้านที่นักศึกษาทำ การให้คะแนนจะแบ่งเป็น e-learning 20% แล้วก็สัมมนาเสริม 2 ครั้ง 30 ครั้งละ 15 ทั้งหมดก็เป็น 50 ที่เหลือก็เป็นสอบ (ไทยรัฐ)

การให้คะแนนของหนูทฤษฎี 60 สัมมนาเสริมกับ e-learning รวมกัน 40 ก็จะแบ่งครึ่งเลย สัมมนาเสริม 20 ซึ่งใน 20 ก็จะแบ่งเป็นคะแนนที่เค้ามา หมายถึง สัมมนาเสริมคะแนนที่เค้าทำ paper อีกส่วนหนึ่งก็จะเป็นคะแนนที่เค้ามา Present และคะแนนที่เค้ามีส่วนร่วมด้วยเพื่อน เหมือนกันกับ e-learning ก็จะแบ่งเป็นคะแนนในการตอบคำถามของเค้า อีกอันการมีส่วนร่วม ซึ่งแรกๆ ใช้วิธีแตรี่เอาว่าคนนี้ความถี่ในการที่เค้าเข้ามาอย่างน้อยแค่ไหน (กานดา)

e-learning ปกติที่เราใช้กันของมหาวิทยาลัยเนี่ยเราก็เป็น 15 สัปดาห์นี้แหละ แล้วเขาก็จะมีให้ส่งงาน ๆ แต่แต่ละครั้ง แต่มันมีปัญหามันเกิดขึ้นตรงนี้ พอเราจะคอมเมนต์เด็กเนี่ยแล้วเราก็ต้องโหลดมานั่งตรวจใช้หรือเปล่า พอตรวจแล้วก็ให้คะแนนใช้มั้ยเสร็จแล้วมันต้องแก้ไขอะไรต่าง ๆ เราก็ต้องพิมพ์เราตอบ 15 คน ใช้หรือเปล่า แล้วการพิมพ์ได้ตอบเนียบางทีมันก็ไม่ชัดเจนนักหรือ มันเหนื่อยนะในการที่จะแก้ ผมแก้ปัญหาโดยที่ผมไปยึดหลักว่า ก็เขาบอกว่าอีเลิร์นนิ่งมันทดแทนการสัมมนาเสริมใช้มั้ย ผมก็ไม่เห็นเป็นไรเลยผมก็ e-learning ก็ e-learning แต่ผมก็ไปเอาสไลด์มาสวมก่อนไง แต่แทนที่ผมจะพิมพ์ผมบอกไม่พิมพ์ครับ พอนักศึกษาเขาส่งงานมาเสร็จ ผมก็โหลดมาให้คะแนนตรวจของผม นะแต่ผมจะไม่ให้คะแนนเขาไปตรงโน้นแต่ผมเก็บไว้ก่อน 15 คน วันที่มีการสัมมนาเสริมผ่านสไลด์ตอนที่ผ่านลิงค์ผมก็ให้นักศึกษาเขาปริเซนส์ ผมก็นั่งคอมเมนต์ทีละคน บ๊ีบ ๆ ๆ แล้วคะแนนนี้ผมก็รวมของผมไว้ (นัท)

เราจะมีเนื้อหาเป็น power point ที่เราใช้สำหรับสัมมนาเสริม ไม่ได้บรรยาย จะแขวนเป็นเนื้อหาไว้ และจะเป็นข้อคำถามให้นักศึกษาไปศึกษาหาความรู้ และดูสรุปเป็น power point และก็ตอบคำถามแล้วอาจารย์แต่ละกลุ่มคำถามไม่เหมือนกัน (กานดา)

ทุกคนต่างส่งมาเพื่อจะดูว่าจะมี *copy* กันหรือเปล่า บางทีคุยกันในกลุ่มก็ *copy* มาส่ง เคยทำแบบให้ส่งมาแล้วก็คุยกัน ก็มีหลากหลายวิธีเหมือนกันที่ใช้ นักศึกษาที่ทำๆๆ ก็ทำกันมา คนที่ไม่ทำก็ไม่ทำคอยฟังคนที่ทำ เราจะไปเห็นผลอีกทีที่ว่าไม่ได้ผล คือ การสอบ เด็กจะตอบไม่ได้ ก็เลยไม่เข้าใจว่าเด็กเราไม่อ่านหนังสือเองหรือเปล่า หรือว่าวิธีการของเราไม่ได้เรื่อง (ไทยรัฐ)

ในการสอบ *on line* เท่าที่เคยเสนอโครงการจัดสอบ *on line* แล้วผู้บริหารไม่อนุมัติก็คือ ระบบความปลอดภัยควบคุมไม่ได้ อย่างไรก็ตามก็เชื่อว่าวันหนึ่งเทคโนโลยีก็จะดีขึ้นเรื่อยๆ เรื่องระบบความปลอดภัยก็ต้องมีการจัดการที่ดีขึ้นในวันหน้า ถ้าเราเริ่มคิดแต่วันนี้ก็ยังเป็นโอกาสคืออยู่ที่เราเริ่มคิดวางระบบ การสอบ *on line* แล้วคิดวิธีการ จุดอ่อนจุดแข็งของมัน เราพบว่าจุดอ่อนคือเรื่องระบบ *security* เราที่ต้องคิดป้องกันหรือทำอะไร ศึกษาจากคนอื่นๆ ที่เขาทำแล้วยอมรับกัน เช่น *TOEFL* เขาสอบ *on line* กันทั่วโลก เขาทำอย่างไร คนเชื่อว่าผลของเขาได้รับการยอมรับ ผลสอบ *TOEFL* ประเทศอื่นๆ ยอมรับหมดแล้วทำไม มสช. ไม่ลองเลียนแบบ คิดเองไม่ได้เลียนแบบบ้าง เขาทำอย่างไรเราก็ทำตาม ผลการสอบของ มสช. ก็อ้างอิงได้ว่าเราใช้ระบบเดียวกับระบบที่เขายอมรับแล้วทั่วโลก เราก็น่าจะคิด เชื่อว่าระบบการสอบโดย *e-learning* หรือการสอบผ่าน *internet* ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญและน่าจะทำ ที่ผ่านมาก็มีคนคิดจะทำบ้าง ตัวเองก็คิดจะทำบ้าง แต่มหาวิทยาลัยยังไม่ให้ (กรรม)

มีการพูดถึงเหมือนกัน แต่เวลาทำจริงๆ ตัวอาจารย์ก็ไม่ได้ทำขนาดนั้น เพราะมันเยอะ แล้วการตอบ ตอบทีละคน ทีละคน มันเยอะ บางทีผิดคล้ายๆ บางทีต้องตอบรวมๆ ว่าที่นักศึกษาตอบมาไม่ถูกนะ มันเป็นอย่างนี้ ยังไง บางทีก็พูดรวมๆ ไป มันเยอะมาก (ไทยรัฐ)

จากประสบการณ์ที่สอนที่ต่างประเทศ ระบบ *on line /e-learning* นี้ *Formative assessment* เห็นว่าหลักวิชาการและประสบการณ์ส่วนตัว เห็นว่ามีประโยชน์ในแง่ของหลักวิชาการ หรือว่าประสบการณ์ของตัวเองจริงๆ *Formative*

assessment เราจะรู้เลยว่า นักศึกษาของเรามีจุดอ่อนจุดแข็งเรื่องอะไร ซึ่งเราสามารถเข้าไปคุยกับนักศึกษาเลย เราสามารถจะพัฒนาตัวนักศึกษาได้ตรงจุดตรงประเด็น คนบางคนเก่งบอกแป๊บเดียวทำได้หมด คนบางคนอ่อนเราต้องให้ความสนใจต้องไปใส่ใจเพิ่ม การใช้ *Formative assessment* เราจะเห็น ทำครั้งเดียวไม่มีโอกาสแก้ตัว นักศึกษาตก เราว่านักศึกษาคณนี้อ่อน แต่เราจะทำอย่างไร ไปฟื้นฟู ไปพัฒนาเขาอย่างไร ไม่ทันแล้วหมดเวลา ตัดเกรดตกไปแล้ว เราอาจจะบอกว่าตกไม่เป็นไรเดียวไปสอบซ่อม ให้นักศึกษาเอาประสบการณ์ตรงนี้ไปปรับปรุงตัวเอง สอบครั้งหน้าก็ผ่าน แต่มันเป็นตราบาปในใจ นักศึกษาจะรู้สึก ครั้งหนึ่งตก ครั้งสอง ครั้งสาม ยังตก หลายครั้ง *self- confident* หายไปเลย ไปเรียนเสริมกับเราตก 7 ครั้ง ไม่รู้จะทำอย่างไร ก็บอกว่าวิธีการที่ทำมาผิด ให้เลิกทำ ดูหนังสืออย่างไรให้เลิกไปเลย เพราะตก 7 ครั้ง *confirm* ได้แล้วว่าวิธีการที่เขาใช้อยู่ผิดแน่ๆ (กรรม)

มีการพูดถึงเหมือนกัน แต่เวลาทำจริงๆ ตัวอาจารย์ก็ไม่ได้ทำขนาดนั้น เพราะมันเยอะ แล้วการตอบตอบทีละคน ทีละคน มันเยอะ บางทีผิดคล้ายๆ บางทีต้องตอบรวมๆ ว่าที่นักศึกษาตอบมาไม่ถูกนะ มันเป็นอย่างไง ยังไง บางทีก็พูดรวมๆ ไป มันเยอะมาก (ไทยรัฐ)

ข้อสอบ ข้อสอบมันก็เป็นเชิงคิดวิเคราะห์มันเหมือนกับเขาเคยฝึกฝนการคิดวิเคราะห์หรือการหากรณีศึกษามาเรียบร้อยแล้ว เพราะฉะนั้นตอนสอบมันก็คือมันก็ไม่ใช้เรื่องคิดว่ามันไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่สำหรับเขาว่า สมมติว่าให้ยกตัวอย่างระบบสมมติในข้อสอบอาจจะเป็นให้ยกตัวอย่างระบบสารสนเทศที่มีการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่ดีอะไรอย่างนี้เราก็จะเป็น โจทย์แบบปลายเปิดซึ่งส่วนหนึ่งเขาก็อาจจะได้ฝึกฝนมาจากในกิจกรรม *e-learning* ของเขาไปแล้ว แต่กิจกรรม *e-learning* เราอาจจะมีเคสตัดดีว่า ในระบบสารสนเทศที่ดีต้องมีอย่างนี้ๆ เหมือนเขาก็เคยผ่านตามาบ้างแล้วว่าสิ่งที่ดีเป็นยังไงแล้ววิเคราะห์ออกมาได้ยังไงเขาก็สามารถทำข้อสอบได้ (พัชร)

มหาวิทยาลัยควรจะสนใจการศึกษาอะไรแนวลึกบ้างว่า เคยดูใหม่นักศึกษาบางคนตกก็ครั้งบางวิชาถ้าตก 5, 6 ครั้ง เราเคยศึกษาใหม่ว่าเพราะอะไร เคยคุย

กับเขาใหม่ที่เกิดอะไรขึ้น วิชาไหนตกเยอะๆ เรียกนักศึกษามาคุยบ้างบางคน
ได้ใหม่ ไม่ต้องเรียกโทรถามก็ได้เพราะมีข้อมูลอยู่แล้ว เคยถามบ้างใหม่ที่เกิด
อะไรขึ้นกับวิธีการเรียนของเขา ทำไมเกิดการตกหลายๆ ครั้ง ถ้าเราพบว่าเป็น
เหตุมาจากเรา เช่น หนังสือเขียนยากเกินไปเขาอ่านไม่เข้าใจ หรือหนังสือเขียน
ไม่ยากแต่ข้อสอบออกไม่ตรงกับหนังสือ ฯลฯ ก็เป็นเหตุให้นักศึกษาตกได้
นักศึกษาคูหนังสือเป็นอย่างดี แต่ข้อสอบไปออกเรื่องอื่นนักศึกษาที่ตกชิว อ่าน
อย่างออกอย่าง หรือเป็นเหตุจากนักศึกษาเองก็ได้ นักศึกษาไม่ค่อยดูหนังสือ
ลงทะเลียบไว้ พอถึงเวลา ก็ไปเดาเอาที่ตก เราจะได้ตัดประเด็นบางอย่างออก แต่ถ้า
ประเด็นเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย เราก็จะได้คิดปรับปรุงของเราบ้าง เกิดอะไรขึ้น
ต้องทำอะไร เราจะได้อ่างแผนถูก (กรรม)

ข้อสอบอัตนัย ประเด็นสำคัญก็คือ เนื่องจากชุดวิชาที่ทำทั้ง 2 ชุด เป็นวิชาแกน
และเป็นวิชาหลักสำหรับนักศึกษาด้วย ประเด็นสำคัญหลักๆ ส่วนหนึ่งก็คือ เป็น
ปัญหาของสาขา เรารับนักศึกษาหลากหลายไม่ต้องจบเศรษฐศาสตร์ก็ได้ ตรงนี้
เป็นปัญหาหลักๆ เลยที่ทำให้การเรียนลำบาก เด็กไม่มีพื้นเศรษฐศาสตร์เลยแล้ว
มาเรียนเศรษฐศาสตร์ ไม่มีพื้นคณิตศาสตร์เลยแล้วมาเรียนคณิตศาสตร์ มันยาก
(ไทยรัฐ)

ประเด็นที่ 7: นักศึกษา

ประเด็นสำคัญที่ปรากฏออกมาจากการให้คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย
คือประเด็นที่เกี่ยวกับนักศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นประเด็นย่อยดังนี้ (1) ปัญหาจากการ
ขาดแคลนเทคโนโลยี (digital divide) คือความห่างไกลของอาจารย์ผู้ให้ข้อมูลในการ
วิจัยเกี่ยวกับความพร้อม ทั้งการใช้เครื่องมือ หรือคอมพิวเตอร์ที่จะใช้ในการเรียน อีกทั้ง
ไม่มั่นใจว่านักศึกษาจะมีความสามารถและคล่องตัวในการใช้เทคโนโลยีมากน้อยเพียงใด
และหากจำเป็นที่จะต้องใช้ ควรมีแนวทางหรือวิธีการที่จะสนับสนุนผู้เรียนตลอดจนการ
เข้าถึงระบบการสื่อสาร ของนักศึกษาที่เรียน e-learning สำหรับการทำ e-learning ใน
ระดับปริญญาตรีจะยาก เนื่องจากอาจจะมีปัญหาเรื่องเทคโนโลยี ที่ นักศึกษาอาจจะไม่มี
ความพร้อม ผู้เรียนจะต้องมีค่าใช้จ่ายเครื่องมือในการเรียนดังกล่าว (2) รูปแบบการเรียนรู้
จะเป็นไปตามวัยของผู้เรียน ซึ่งชอบที่จะค้นคว้าและเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีจาก อินเทอร์เน็ต
และมีการค้นหาข้อมูลได้หลากหลายยิ่งขึ้น นอกจากนั้นนักศึกษามีแนวโน้มที่จะ

เรียนรู้ นอกเหนือจากเนื้อหาที่กำหนดให้ และที่สำคัญคือ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการ และวิธีการเรียนการสอนทางไกลอย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มักจะคุ้นเคยกับวิธีการเรียนการสอนแบบบรรยาย เป็นวัฒนธรรมการเรียนการสอนที่ไม่มีการสนทนา นอกจากนี้ นักศึกษายังมีการ ปฏิสัมพันธ์ ตลอดจนติดต่อสื่อสารผ่านช่องทาง social media อื่นๆ กิจกรรมจากการเรียนการสอน e-learning จะช่วยนักศึกษาเป็นอย่างมากในการทำข้อสอบจริงได้ (3) ภาษาอังกฤษ เป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากองค์ความรู้ที่จะสามารถเรียนรู้และค้นคว้าได้จะเป็นภาษาอังกฤษ แต่นักศึกษามักจะไม่ค่อยมีความคล่องตัวในการใช้ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังมีแนวคิดให้มีการริเริ่มการเรียนการสอนในลักษณะเป็นภาษาอังกฤษที่จะเอื้อต่อการเปิดรายวิชาเกี่ยวกับวิถีไทยให้กับชาวต่างประเทศ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยบอกเล่าถึงประเด็นนักศึกษาดังต่อไปนี้

7.1 ปัญหาจากการขาดแคลนเทคโนโลยี (Digital Divide)

ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้สอนมีความกังวลและห่วงใยนักศึกษาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ตที่จะต้องใช้ในการเรียนการสอน e-learning ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษามีทั้งกลุ่มที่มีความพร้อมไม่ว่าจะเป็นทักษะในการใช้เทคโนโลยี หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้สอนกังวลว่าปัญหาดังกล่าวจะส่งผลต่อการเรียนทางไกล

ช่วงแรกๆ ยังไม่มีการพูดกันเท่าไร แต่พวกเราที่กังวลเหมือนกันว่า นักศึกษาของเราอยู่ทั่วไปและมีหลายระดับ เขามีสิ่งที่จะเป็น *facilities* ที่สามารถช่วยให้เขาเรียนรู้ *e-learning* ได้ขนาดไหน เพราะฉะนั้นก็เลยเป็นสิ่งที่เรากังวลตัวเราที่เป็นคนสอน มหาวิทยาลัยก็คงคิดเหมือนกัน แต่เนื่องจากเขาคิดว่า *e-learning* จะพยายามเน้นบัณฑิตศึกษา เพราะฉะนั้นคนที่เข้ามาต้องพยายามอย่างน้อยที่สุดต้องมี *facility* ในเรื่องของการไปสู่การเรียน *e-learning* ได้ (ศรัณู)

ถ้ามองในแง่ปรัชญาตรีคิดว่าจะยากนิดหนึ่ง เด็กของเราไม่ใช่เด็กที่อยู่ในเมืองทั้งหมด เด็กหลากหลาย อยู่ในท้องที่ห่างไกลเยอะ บางคนก็ไม่มีสื่อพวกนี้ด้วย เพราะฉะนั้นการ *e-learning* ก็ต้องดูความพร้อมของนักศึกษาด้วย แต่ถ้าเป็นเด็กในมหาวิทยาลัยปิด เด็กในเมืองก็โอเค ถ้าเด็กต่างจังหวัดบางที่สื่อพวกนี้เขาก็ไม่มี เขาไม่มีอุปกรณ์ ไม่มีอะไร ถึงแม้ *computer* เข้าไปเยอะๆ ก็ตาม (ไทยรัฐ)

ก็ได้แต่บางกลุ่ม มองนักศึกษาเรามีหลายกลุ่ม ซึ่งกลุ่มบางคนทำได้จริงๆ นะคะ คนเก่งๆ ก็คือเก่งเลยมีเครื่องมือพร้อม เก่งได้ตอบอาจารย์ได้ ก็เหมือนพวก อาจารย์เราที่ไปเรียนต่างประเทศ แต่ก็มีกลุ่มที่แบบเค้าขาดทั้งเครื่องมือขาดทั้ง ความเข้าใจแล้วไม่เจอหน้าอาจารย์ (โปอล์)

7.2 รูปแบบการเรียนรู้

การเรียนการสอน e-learning ส่งผลต่อรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่คุ้นเคยกับการใช้ เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล โดยเฉพาะผู้เรียนอายุน้อย ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่ที่ต้องการ นอกจากนั้นหากได้มีการออกแบบกิจกรรมที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างผู้เรียนและกับอาจารย์ผู้สอนก็จะทำให้รูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้นทั้งกับ ผู้เรียนและผู้สอน

คิดว่าอาจทำให้คนเหล่านี้เข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่ายขึ้น ซึ่งมีแนวโน้มในอนาคต ก็ไม่แน่เดี๋ยวกว่าจะชอบการเรียนรู้โดย e-learning มากก็ได้ สมัยก่อนเราต้อง ยอมรับ 40 up การที่จะเปลี่ยนแนวคิดหรือวิธีการเรียน การก้าวทันเทคโนโลยี อาจจะไม่ค่อยต้องตัวเท่าที่ควร แม้แต่อาจารย์พวกเราที่ต้องยอมรับ บางที่ 40, 50 ขึ้นไปก็ไม่อยากมาเรียนรู้เรื่องใหม่ๆ มากนักในเรื่องเทคโนโลยีใหม่ๆ ขณะเรา มองตัวเองคิดว่า ถ้าเด็กระดับอายุน้อย 40 ลงมา เราถือว่าเป็นวัยผู้ใหญ่กึ่งๆ จะ เข้าสู่วัยสูงอายุ เริ่มมาเรียนและเราจะปลูกฝัง e-learning ได้ง่ายขึ้น เราต้อง ยอมรับอย่างหนึ่งว่า ขณะเดียวกันไม่แน่ใจว่าเราสูญเสียตลาดของคนอายุ 40 up ไปบ้างหรือเปล่า ในเมื่อพวกนี้อาจวิ่งไปหาระบบที่เผชิญหน้า ระบบปิด เพราะเขายังกลัวเราก็ไม่รู้เพียงแต่คิด (ศรัญ)

ไฟล์หน่วยผมเอาขึ้นไปบน e-learning โดยพีดีเอฟ เด็กชอบมากเดี๋ยวผมจะบอก เขาชอบยังไง เอาเด็กชอบมากก่อนเดี๋ยวจะไปพูดถึงปัญหา เด็กชอบมาก ชอบ มากตรงไหนมัย เขาบอกคือไอแพ็คหรือไอโฟนทั้งหลาย แล้วเขาบอกว่าเวลาเขา ไปประชุมถ้าเอาหนังสือเปิดมันคงเปิดไม่ได้ แต่เขาเอาไอแพ็ค วางแล้วก็นั่งอ่าน หนังสือได้นะ ฟังประชุมไปด้วยอ่านไปด้วย แล้วเวลาเขาขึ้นรถทัวร์รถอะไรก็ แล้วแต่ รถไฟ เครื่องบินแล้วแต่ เขาก็เปิดของเขาอ่าน ไขมันบน ไอแพ็ค ไอโฟน

อะไรของเขา นี่ที่นี้บางคนเขาก็เดี๋ยวนี้คนเดียวนี้เขาจะชอบคอมพิวเตอร์ไปด้วยนะ เขาก็ไปนั่งอ่านนั่งเรียนของเขาดีมาก เอ้า (นัท)

คือถ้าดูโดยปกติตอนนี้ที่ทำของวิทย์เทคโนโลยีมันก็จะคล้าย ๆ กับ e-learning ร้อยเปอร์เซ็นต์ คือส่วนใหญ่เด็กจะให้ความสนใจ e-learning มาก คือเหมือนเขาก็กังวลว่าเอ๊ะยังไม่ได้ส่งการบ้าน ส่งการบ้านเลขจะทำยังไงเขาจะกังวลอยู่อย่างนี้ ซึ่งเนื้อหาที่เขาอ่านก็โอเคก็มาอ่านในเนื้อหาที่เราแปะไว้ให้ในแต่ละโมดูล ๆ แล้ว เพียงแต่ว่าตอนนี้ที่มันไม่ใช่ร้อยเปอร์เซ็นต์เพราะมันมีสัมมนาเสริม สัมมนาเข้มที่เด็กจะต้องเข้ามาปฏิสัมพันธ์เข้ามาทำแลปที่มหาวิทยาลัยเท่านั้นเอง (พัชร)

สัมมนาเสริมครั้งหนึ่งเขาต้องวิเคราะห์ paper ที่เขาถูกมอบหมายจากเราให้ไปพอวิเคราะห์เสร็จเขานำเสนอเสร็จเราก็จะให้เพื่อน ๆ แชรกันว่า เรื่องนี้ที่เพื่อนเขานำเสนอในพื้นที่ของคุณเป็นอย่างไร แชรกันดีมาก เราได้คนที่ทำงานอยู่จริงๆ สัมผัสจริงๆ ประสบการณ์จริงๆ เรียนรู้ได้เยอะมาก วิทยากรเองยังพัฒนาด้วยเรียนจากประสบการณ์นะ แต่เนื้อหาเด็กเรียนจากของเรา แต่เราเรียนจากประสบการณ์ด้วย บางทีในพื้นที่เราจะรู้ปัญหาที่เขาเจอมาว่าเป็นอย่างไร เราไม่ได้ลงไปคลุกในพื้นที่ เพราะฉะนั้นประสบการณ์ในพื้นที่เราจะได้ด้วย เราเห็นเวลาเราไปสอนเด็ก เราไปเป็นวิทยากรสัมมนาเสริมให้เด็กใหม่ จะรู้ว่าเหนือเป็นอย่างนี้ อีสานเป็นอย่างนี้ ใต้เป็นอย่างนี้ นั่นเป็นประสบการณ์ตัววิทยากรก็จะได้ด้วย (ศรัณู)

นักศึกษาที่มาแรกๆ จะอายุมากเพราะหนูเป็นหลักสูตรการบริหารการพยาบาล คนที่มาแรกๆ จะเป็นระดับผู้บริหาร ซึ่งก็จะมีอายุหน่อย เคยเคยเล่าให้ฟังว่าใช้คอมไม่ค่อยเป็น แต่พอมาเรียนเป็น ทำให้ต้องขวนขวาย ต้องพิมพ์งานเองต้องทำ power point ต้องทำ โน้ตทำนี่ สุดท้ายทุกคนก็บอกว่าได้ทักษะตัวนี้เพิ่มขึ้น แต่พอช่วงหลัง ๆ อายุของนักศึกษาที่เริ่มน้อยลง เพราะพวกผู้บริหารอายุมาก ๆ นั้นเรียนเกือบหมดแล้วนะคะ สถาบันอื่นด้วยนะคะ ไม่ใช่ที่เราที่เดียว ตอนหลังก็จะอายุน้อยลงยิ่งดีนักศึกษาที่มีความคล่องตัวมากขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาของการใช้ search engine (กานดา)

คนที่เรียน *distance education* ขอบุคคลตรง ๆ น่าจะเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วละ เป็นคนที่เขาทำงานมาแล้วใน มสธ. เห็นมัยก็เป็นคนที่ทำงานและส่วนใหญ่ก็จะ เป็นคนที่ทำงานตรงหรือสนใจในวิชาชีพนี้โดยตรงนะเพราะถ้าไม่สนใจเขาไม่ มาเรียน แต่ไอ้คนที่เรียนระบบปิดนี้ไม่แน่ใจนะยิ่งเมืองไทย *entrance* ดิคก็ไม่น่า ค่อยจะอยากเรียนเท่าไรหรอกแต่มันดีมันก็ต้องเรียนอันนี้ใช้มัยตรงนี้สำคัญ ประสบการณ์อย่าลืมว่าประสบการณ์แล้วพอเขามาเรียนรู้อันนี้จะเข้าไปเบลนเข้า หาสวมกันเข้าไป (นัท)

7.3 ภาษาอังกฤษ

ภาษาอังกฤษเป็นประเด็นปัญหาหนึ่งที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนการสอน *e-learning* ทั้งนี้ เนื่องจากนักศึกษาจะคุ้นเคยกับการเรียนด้วยภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่องค์ความรู้ใน ปัจจุบันจะเป็นภาษาอังกฤษ การไม่เชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษจะส่งผลโดยตรงต่อการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลที่อาจารย์มอบหมายให้ทำ และมีผลต่อการใช้ *technological tools* ตลอดจนแนวทางในการ เปิดการเรียนการสอนรายวิชาที่เป็นภาษาอังกฤษสำหรับการที่มหาวิทยาลัยจะเปิดรับนักศึกษา ต่างชาติในอนาคต

Feed back เรารู้เลยว่า ภาษาอังกฤษเขายังไม่ค่อยดี บอกเพราะว่าเรื่องพวกนี้เรา จะไปปรับเขาทันทีไม่ได้ เพราะตอนทำวิทยานิพนธ์เขาต้องมีโอกาสใช้ ภาษาอังกฤษ เขายังไม่ค่อยเข้มงวดนักศึกษาในเรื่องของภาษาอังกฤษมากนัก จริงๆ ตรงนี้เราต้องพยายามให้เขามีความแข็งแกร่งทางภาษา เพราะว่าการที่จะ เป็นระดับมหาบัณฑิตได้ ภาษาต้องเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะพาให้เขาไป (ศรัณ)

ภาษาที่ใช้ใน มสธ. ยังเป็นภาษาไทยอยู่ มองว่าเป็นข้อจำกัดเพราะเป็นภาษาไทย คนที่จะเรียนต้องอ่านภาษาไทยได้ คนที่อ่านภาษาไทยได้ก็คือ คนไทย เคยเห็น นักศึกษาต่างชาติที่อ่านภาษาไทยบ้าง แต่เขาก็ไม่เรียนกับเราเขาไปเรียนที่อื่น ดู เหมือนว่าเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์นักศึกษา มสธ. จะเป็นคนไทย เพราะจำเป็นต้อง อ่านภาษาไทยได้ เป็นสิ่งหนึ่งที่มองถึงวันหน้าไว้ว่า เราจะไม่ทันคนอื่นหรือ เปล่า อาเซียนกำลังจะมา ฟิลิปปินส์ใช้ภาษาอังกฤษทั่วโลกเพราะฉะนั้น

นักศึกษาของ UPOU สามารถจะเรียนที่ไหน คนอังกฤษก็เรียนกับฟิลิปปินส์ได้ คนอเมริกาก็เรียนกับฟิลิปปินส์ได้ อินเดียก็เรียนกับฟิลิปปินส์ได้ ใครใช้ภาษาอังกฤษได้ก็เรียนกับฟิลิปปินส์ได้ ใครอยากรู้เรื่องวัฒนธรรมฟิลิปปินส์เขาก็ไปเรียนประเทศฟิลิปปินส์เพราะมีภาษาอังกฤษ ซึ่งใครอยากรู้วัฒนธรรมไทยไปเรียนที่ไหนเพราะสอนเป็นภาษาไทย (กรรม)

ควรจะต้องคิดนะ มสธ.ยังจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยอยู่ สำหรับวันหน้าหรือเปล่า ต้องมาคิดกันแล้วว่าเราจะเอาอย่างไร จะจัดเป็นระบบคู่ขนานตีใหม่ คิดตอนนี้คือ เรายังต้องรักษานักศึกษาไทยเพราะยังอ่านภาษาไทยอยู่ และในเวลาเดียวกันก็มองว่า เราต้องก้าวไปข้างหน้า เราจะหยุดอยู่แค่นักศึกษาไทย เราต้องมองไปข้างหน้า อาเซียน ปี 58 (กรรม)

แต่สอนเป็นภาษาอังกฤษ on line ไปเลยเรากำลังจะเปลี่ยนเป็นระบบ on line และเราก็รู้กลุ่มนักศึกษาที่จะเรียนภาษาอังกฤษไม่ใช่คนไทยแน่ๆ เพราะฉะนั้นเขาก็จะอยู่ต่างประเทศ เมื่อเขาอยู่ต่างประเทศก็จะเป็นการเรียนการสอนทางไกล แบบนี้ไกลจริงๆ เพราะฉะนั้นก็มองระบบ on line เลยในเวลาเดียวกัน เพื่อให้สอดคล้องนักศึกษาต่างประเทศที่เขาจะเรียนได้ โดยไม่ต้องส่งเอกสารไป ถ้าจะเริ่มทำได้เลย ภาษาอังกฤษ ระบบ on line อาจจะใช้หลักวิชาเดียวกัน แต่แค่จัดการเรียนการสอนคู่ขนานกันไปก็ได้ และถ้าเราจะพัฒนานักศึกษาไทยเราบอกนักศึกษาไทยไปเลย ถ้าคุณพร้อมจะเรียนทางด้านภาษาอังกฤษ คุณไปลงทะเบียนเรียนภาษาอังกฤษ คนไทยนี้แหละแต่เขาอยากได้ใบประกาศเป็นภาษาอังกฤษ ก็จะเป็น certificate ใบปริญญาบัตรว่าเขาจบภาษาอังกฤษไปสมัครงาน คิดว่าเป็นช่องทางให้ มสธ. ก้าวไกลอีกก้าวหนึ่ง (กรรม)

การค้น Journals ภาษาอังกฤษ ยังต้องกระตุ้นกันอีกเยอะเพราะนักศึกษาจะชอบเป็นภาษาไทย (กานดา)

ประเด็นที่ 8: จุดแข็งและจุดอ่อนของการเรียนการสอน e-learning และการเรียนแบบ เผชิญหน้า

การเรียนการสอน e-learning นั้นมีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อน กล่าวคือ (1) จุดแข็ง คือการเรียน
ในลักษณะนี้มีความยืดหยุ่นในเรื่องเวลาและสถานที่สำหรับการเรียนการสอนและสนองตอบต่อ
แนวคิดของการศึกษาระบบทางไกลที่ว่าอยู่ที่ไหนก็สามารถเรียนได้ นอกจากนั้นยังส่งเสริมการ
เรียนการสอนในประเด็นเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ที่สามารถทำได้เป็นอย่างดี สร้างสายสัมพันธ์ภายใน
ชุมชนการเรียนรู้ มีความประหยัดสำหรับการจัดการการเรียนการสอน ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย
ในการเดินทางของนักศึกษา และอาจารย์ (2) การเรียนการสอน e-learning ทำให้ได้ใกล้ชิดรู้จัก
ตัวตนผู้เรียนและคนที่ไม่สะดวกในการมีปฏิสัมพันธ์ในทันที (3) การเรียนการสอนทางไกลแบบ
ดั้งเดิมที่มีการสัมมนาเสริมแบบเผชิญหน้ามีจุดอ่อนในเรื่องของความไม่ต่อเนื่องในกิจกรรมการ
เรียนการสอน แต่การเรียนการสอน e-learning สามารถทำให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปได้อย่าง
ต่อเนื่อง สามารถปรับองค์ความรู้ที่ล้ำสมัยได้ทันทีทันใด ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องรอให้มีการปรับ
เอกสารการสอนทุก 5 ปี ผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยได้ให้รายละเอียดจากคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

การเรียน e-learning

จุดแข็ง

เราจะสอบถามทุกคนว่าเหมือนกับถามวันว่างนะ ว่างวันไหน แล้วถ้าทุกคนว่าง
ตรงกันก็ แล้วมีจะบอกเล่าให้ต่อนะมันมีผมสอนปริญญาเอกมันมีคอร์สปริญญา
เอก ตอนนั้นมันช่วงสงกรานต์หรือปีใหม่อะไรซักอย่างเขาเดินทาง นักศึกษาคน
อื่นเขาเดินทางแบบเขาบอกว่าถ้าเดินตอนช่วงวันหยุดคนมันเยอะเขาก็เดินทาง
ก่อน เขาบอกอาจารย์เดี๋ยวหนูจะมาบอกนะคะอาจารย์นัดเวลาแล้วหนูก็พยายาม
จะขับรถไปที่ กะ ไปอเมซอนเพราะมีไวไฟ แล้วหนูก็จะเรียนตรงนั้น มีอเมซอน
เพราะมี wi-fi แล้วหนูก็จะเรียน (ยังไงคะ) ก็มีความรู้สึกว่าการเรียนการ
สอนทางไกลแล้วของเราด้วย ไซม์มัย *learn anywhere any time* นั่นคือคำตอบ
learn anywhere any time (นัท)

คือถ้าคนไหนถ้าว่าทำกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ก็คือมา e-learning ทุกอาทิตย์ ส่ง
assignment ครบ แล้วก็เข้าปีการสัมมนาเสริมสัมมนาเข้มครบทุกอย่างทุก
อย่างทำได้มันก็คือเหมือนกับได้คะแนนไปแล้วไม่เกิน ตั้งแต่ประมาณ 45-60
คะแนนเขามีโอกาสได้แล้ว ที่เหลือคือแค่มาทำข้อสอบเท่านั้นเองก็คือ

เหมือนกับว่าเป็นการช่วย ช่วยเขาในลักษณะหนึ่ง แล้วอีกอย่างหนึ่งมีความรู้สึก
ว่า e-learning ถ้าเด็กเขาเข้าไปทำบ่อย ๆ assignment บ่อย ๆ เขาก็กับตัวเอง
คะก็คือกิจกรรมหรือว่าข้อสอบในสอบได้มันก็จะคล้าย ๆ กับในที่เรานอก e-
learning นั้นแหละ คือถ้าเกิดเขาเข้ามาบ่อย ๆ มันก็คือ 1 เขาก็ได้ฝึกฝนไปได้ใน
ตัวทำการบ้านบ่อย ๆ ส่งครบ ก็คิดว่าสัดส่วนมันก็น่าจะ โอเคแล้วเหมือนกับเป็น
คะแนนช่วย เพราะบางคน เพราะอย่างของปริญญาโทคืออ้านักศึกษาขาดส่วน
ใดส่วนหนึ่งไป คือไม่มาสอบได้เราก็คือไม่สามารถเก็บคะแนนเหมือนปริญญา
ตรีอย่างนี้ใช่ไหม ปริญญาตรีสมมติถ้าเด็กมีภาคปฏิบัติแต่ว่าไม่มาสอบได้ยังเก็บ
ภาคปฏิบัติมาใช้ลงทะเบียนภาคการศึกษาต่อไปได้ ปีหน้าก็แค่สอบใหม่อย่าง
เดียว ของปริญญาโทคือมันเหมือนกับว่าต้องทำครบ ก็คือถ้าไม่มีปฏิสัมพันธ์เลย
แล้วสอบไม่ได้ 50 มันก็ตกอยู่แล้ว (พัชร)

ผมบอกตั้งแต่ต้นเริ่มพูดเลย e-learning มันทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ แทนที่ผม
จะไปโทรศัพท์หากันอีเมลหากันไม่ใช่ ในการนำเข้าสู่บทเรียนนักศึกษาเขามี
ปัญหาอะไรเขาก็ถามอาจารย์มา เรามีปัญหาอะไรเราก็ เอ้ยไม่ใช่พูดผิด เราจะ
ประกาศว่าอะไรเราก็ประกาศไปบน e-learning เพราะนักศึกษาเขาจะเปิดของ
เขาอยู่ตลอดเวลาขึ้นมาเรื่อยๆ หรือแล้วอย่างนั้นยังไม่พอเขาจะมีกลุ่มของ
เขาถูกมั้ยเราใช้วิธีกลุ่มขบวนการกลุ่ม คือพอเขาได้ข่าวจากอาจารย์ปุ๊บเขาก็จะ
ไปเผยแพร่ในกลุ่มเขาอะไรอย่างนี้ เขาก็มันทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้น ใ
ความหมายคือในกระบวนการ e-learning ตรงนี้ก็คือพูดง่าย ๆ ตอนนี้อยู่ มสธ. e-
learning มีจุดบอดตรงไหนรู้เปล่า เพราะไม่มีinteraction ที่แท้จริง (ยัง ینگคะ) ก็
เขาบ่นให้ผมฟังทั้งนั้นวิชาอื่น เพราะมันมีเฉพาะของผมเมื่อก่อน (นัท)

เห็นประโยชน์มากนะคะ ทราบว่าที่นี่ของเราเป็นระบบการศึกษาทางไกล เรา
ควรจะใช้สื่อ e-learning มันถึงจะสมกับที่ว่าเป็นมหาวิทยาลัยทางไกลที่
นักศึกษาคือหนุคิดว่าการที่นักศึกษามานั่งเรียนกับเรากับการที่เค้านั่งเรียนอยู่ที่
บ้าน นักศึกษาก็ได้ประโยชน์ พอ ๆ กัน เดียวนี้จะมีเทคโนโลยีที่เค้าสื่อสารกัน
ได้ตลอดเวลา มีทั้ง line มีทั้ง facebook ก็จะไม่ค่อยมีปัญหาว่านักศึกษแบบไม่
สนิทสนมกันเหมือนเมื่อก่อน เมื่อก่อนตอนแรกที่หนุทำก็ 3 ปีที่แล้ว นักศึกษา
ยัง comment ว่าอยากมาเจอกันตัวต่อตัว แต่พอเป็นวิชาหลัง ๆ นักศึกษาเค้าสนิท

กันแล้วก็ไม่มี comment อะไรก็ชอบรู้สึกว่าเป็นประโยชน์และก็ได้ประโยชน์

(กานดา)

โดยส่วนตัวแล้วเชื่อ 100% ที่จะลดค่าใช้จ่ายอย่างมาก ด้วยการจัดการเรื่อง e-learning 1) ใช้ครั้งแรกวันแรกกับนักศึกษา 1 คน ก็ได้ นักศึกษา 10 คน ก็ใช้ การจัดการครั้งเดียว นักศึกษา 100 คน ก็ใช้การจัดการครั้งเดียวเหมือนเดิม นักศึกษาที่หมื่นคนก็ตามก็ใช้การจัดการบน web site แค่ครั้งเดียวเหมือนกัน เทอมแรกครั้งแรกนักศึกษาที่คนก็สามารถเรียนรู้ได้ โดยไม่มีการเพิ่มต้นทุนอีก เลย ต้นทุนถูกกำหนดเพียงครั้งเดียว ครั้งแรก แล้วนักศึกษาไม่ว่าจะใช้กี่คน ต้นทุนก็ไม่เพิ่มตามนักศึกษา ซึ่งต่างจากระบบเดิม ถ้านักศึกษาจำนวนมากขึ้น ต้นทุนก็จะเพิ่มขึ้น เช่น ทุนการผลิตตำรา ก็จะเพิ่มขึ้นตามจำนวนนักศึกษา

(กรรม)

มีความสำคัญในแง่ที่ว่ามันมีส่วนช่วยในการที่เราได้ทำการปฏิสัมพันธ์กับ นักศึกษาอย่างต่อเนื่องมากกว่าการ face to face กับนักศึกษาเพียงครั้ง 2 ครั้งนะ คะ ในส่วนนี้ที่เรียกว่าความสำคัญ ในอนาคตคิดว่าคงจะใช้เครื่องมือนี้อยู่แต่คง จะใช้ควบคู่การเรียนในรูปแบบของการเรียนในห้องเรียนด้วยคะ เพราะอย่างที่ เคยกล่าวไปเมื่อครั้งที่แล้วว่า มีจุดแข็งจุดด้อยข้อจำกัดต่างกันนะคะ (โอปอล์)

มองว่า e-Learning ก็สามารถเพิ่มเติมเนื้อหาส่วนที่มันขาดไปจากในตำราได้เราก็คงใช้มา 2 ปีการศึกษาแล้วยังเพิ่มว่าให้นักศึกษาเข้ามาศึกษาเนื้อหาที่อาจารย์เค้าบรรยายแล้วตอบคำถามที่อาจารย์เค้ากำหนดไว้คะใน e-learning แต่อันนี้ไม่ใช่วิชาหนูนะคะ (กานดา)

ให้ประโยชน์หลายอย่างมาก เช่น การศึกษาที่คิดอยู่ตอนนี้ว่า ให้โอกาสกับ นักศึกษาได้มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งระบบเดิมเป็นระบบจัดส่งเอกสารยังไม่ทั่วถึง ไม่รวดเร็ว และข้อมูลที่หลากหลายพอ ซึ่งปัจจุบันเรามีแหล่ง ข้อมูลที่กว้างเยอะ มากมาย ถ้าเราใช้ระบบ e-learning ได้เราจะสามารถสนับสนุนหรือแนะนำให้นักศึกษาเราได้รับรู้ข้อมูลที่ทันสมัย ใหม่ๆ และหลากหลายได้มากกว่าระบบ เอกสารสมัยเดิม สมัยปัจจุบันที่เราใช้อยู่ แล้วเรื่องของการตอบสนองที่ทันเวลา

เช่น นักศึกษามีประเด็นปัญหา หรือมีอะไรที่ต้องติดต่อสอบถาม ระบบ *e-learning* จะทำให้นักศึกษากับมหาวิทยาลัยสื่อสารกันด้วยความรวดเร็วมากขึ้น ส่ง *e-mail* 1 วินาที ถึงทั้งผู้รับผู้ส่ง ขณะที่ส่งจดหมาย 3 วัน 7 วัน ผู้รับถึงจะรับได้ บางครั้งก็ช้าเกินเหตุ ช้าเกินการณ์ไปแล้ว ระบบของ *e-learning* จะช่วยทุกเรื่องในเรื่องของความหลากหลาย ในเรื่องของความรวดเร็ว แล้วในเรื่องของปริมาณเชื่อว่าปริมาณที่นักศึกษาจะอยู่กับเราในช่วงเวลาสั้นๆ ในระบบ *e-learning* จะทำให้ได้เยอะ ทำให้นักศึกษาคิวกับมหาวิทยาลัยค่อนข้างมากกว่าระบบไปรษณีย์แบบเก่า หรือระบบแบบเอกสารที่เราจัดส่งเดิมๆ คือไม่มีอะไรแย่ไปกว่าระบบเดิมอีกแล้ว ถ้าระบบ *e-learning* มองไม่เห็นว่าคุณค่าไหนของ *e-learning* ค้อยค่ากว่าระบบเก่า คำพูดที่ตรงมากคือ ดีกว่าทุกด้าน (กรรม)

Skype กับนักศึกษา แต่ตัวหนูไม่เคยใช้ แต่ที่สาขาหนูมีอาจารย์ที่ใช้ อย่างเช่นล่าสุดสัมมนาเข้มวิทยานิพนธ์ นักศึกษาอยู่ทางใต้แล้วเค้าไปตลอดลูกเค้าเดินทางมาไม่ได้ในคลาสสัมมนาเข้ม อาจารย์ใช้ skype นักศึกษาคนนั้นก็จะ present งานตัวเองผ่าน skype อาจารย์เค้าก็ยิ่งคุยกัน มีหนึ่งแกก็เลี้ยงลูกไปด้วย ลูก 3 คน ลูกอีก 2 คน ก็วิ่งอยู่ข้างหลัง แล้วอาจารย์ก็ comment งานเพื่อน ๆ ก็ฟังไปด้วย แล้วจอเห็นลูกเค้าบนจอ เห็นหมดว่าลูกเค้าร้องกระจองอแง ได้ใช้แต่ตัวหนูเองยังไม่ได้ใช้ค่ะ อาจารย์อาจจะได้ข้อมูลเพิ่ม รวมทั้งการสอบวิทยานิพนธ์ของอาจารย์ บางทีอาจารย์ผู้สอบเค้าไปต่างประเทศ อาจารย์ก็สอบผ่าน skype หนูเห็นประโยชน์อยู่แต่ยังไม่มีโอกาสใช้ (กานดา)

ระบบ *e-learning* หลายๆ อย่างเราสามารถ post หรือตะไกวบน web นักศึกษาจะเข้ามาเวลาไหนก็ได้ สมมติว่านักศึกษาทำงานเวลากลางวัน เสาร์อาทิตย์ก็ไม่ว่างเข้ามาอบรมก็ไม่มีเวลา เขาสามารถไปดูกลางคืน ดูวันหยุด สมมติว่าเขาหยุดวันจันทร์ อังคาร ไม่ใช่เสาร์อาทิตย์ เขาสามารถดูได้เพราะอยู่บน web ดู clip การสอน video หรือการปฐมนิเทศ เขามาไม่ได้สามารถเปิด web ดูบน clip เหมือนกันทุกอย่าง ทุกคนได้รับข้อมูลเดียวกัน ไม่มีเพี้ยน ถ้าเป็นการพูด 10 ศูนย์ รวม มสธ. ด้วย 11 ศูนย์ ไม่เหมือนกันเลย แต่ระบบบน internet ทุกคนเหมือนกันหมด เพราะฉะนั้นไม่ว่าข้อมูลอะไรสื่อให้นักศึกษาจะเข้าใจตรงกัน มสธ. ก็จะให้ข้อมูลที่จริงครั้งเดียว ไม่ต้องกังวลว่าให้ 10 ครั้งอาจจะพูดไม่

ตรงกัน พุดผัด พุดพลาด อันนี้ไม่มีปัญหา ไม่คิดว่าจะเสียเวลานะ นักศึกษาจะใช้เวลาไหนก็ได้ที่เขาสะดวก สมมติว่าเรียนหนังสือ 2 ชั่วโมง ก็ใช้เวลาครึ่งชั่วโมงดูไปก่อน พรุ่งนี้มาคุยต่อ มะรินมาคุยต่อ 4 วัน ก็ได้ 2 ชั่วโมง แทนที่จะบอกว่าไม่มีเวลา มีเวลาแค่ครึ่งชั่วโมงก็ทำได้ มองไม่เห็นนะว่าจะทำให้นักศึกษาเสียเวลา มีผลเสียอีก นั่งรถเมล์รถติดๆ เสียบหูฟัง ดู clip video ของ มสธ. รถติดชั่วโมงหนึ่ง ก็ได้เรียนรู้ชั่วโมงหนึ่ง ไม่ต้องเสียเวลาเลย เป็นประโยชน์มากกว่า ไม่เห็นประเด็นหรือข้อเสียตรงไหน ใช้เวลาบริหารจัดการเกิดประโยชน์มากกว่า (กรรม)

ที่สาขาวิชาถ้าไม่ได้คะแนน e-learning ไม่ได้คะแนนสัมมนาเสริม ตกทั้งนั้น เพราะเป็นคะแนนช่วยเต็มที่ เวลาสอบตอบไม่ได้ อดน้อยสอบไม่ได้เลย (ไทยรัฐ)

อาจารย์เล่าให้ฟังว่านักศึกษาชอบมาก เพราะว่าเค้าสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้จำนวนมาก ค่าเครื่องบิน ค่าเดินทาง ค่าที่พัก แต่เนื้อหาก็คงได้เต็มที่เพราะว่าอาจารย์ก็จะมาพูดปฐมนิเทศแถมยังแวนเอาไว้ให้มาคุยย้อนหลังได้ด้วย และนักศึกษาสงสัยอะไรก็จะส่งคำถามเข้ามาได้ทั้งทาง line คือเนื้อหานักศึกษาเค้าอ่านเองเค้าก็ได้เนื้อหาอยู่แล้วแต่ว่าตอนที่เค้ามาเรียนบน e-learning มันทำให้เค้าได้อย่างอื่นนอกเหนือจากเนื้อหา อย่างน้อยก็ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ปฏิสัมพันธ์หนูว่าสำคัญนะหนูว่าเค้าได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ (กานดา)

พอเป็นวิทยานิพนธ์เนื่องจากว่าที่ให้นักศึกษา comment อะไรเราจะไม่เป็นเกณฑ์คือวัตถุประสงค์เราจริงๆ คือเหมือนกับฝึกฝนให้เขาลองมาวิเคราะห์ที่เปอร์เท่านั้นเอง แล้วอีกอย่างหนึ่งก็คือเหมือนเพื่อให้เขาพยายามหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ให้ได้ อันนี้คือสำหรับผู้ทดลองวิทยานิพนธ์ระดับที่ 1 ชั้นแรกนี่คือวัตถุประสงค์ของเราจริงๆ แค่นั้นเอง ก็บางคนที่เก่ง ๆ เขามีหัวข้ออยู่แล้วเขาก็ได้คะแนน แบบบางทีก็เอาหัวข้อที่เขาไปหาจากการบ้านที่สองมาเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์มาเพิ่มเติมมาปรับตรงนี่มาเป็น course วิทยานิพนธ์ได้เลย (พัชร)

คือจากตรงนี้เองผมคิดว่า ณ วันนี้เราน่าจะใช้ตัวระบบเทคโนโลยีนี้มาใช้ เพราะว่านี่ผมก็ยกตัวอย่างไว้ในต่างประเทศหลายๆ มหาลัยเขาใช้อันนี้อยู่ ตา

นี่ถามว่ามันก็เหมือน *teleconference* แต่มาถึง *video conference* แล้วตรงนี้นี่มันจะเหมือนในห้องเรียนแล้วมันคิดตรงไหนมัย ตอนนี่ผมไม่ต้องไปสอนเสาร์อาทิตย์มันเหมาะกับคนทำงานนะเสาร์อาทิตย์เขาจะได้อ่างบ้าง ผมก็นัดตอนเย็นเลยหนึ่งทุ่มถึงสามทุ่มเรียนหนังสือกัน ทุกคนก็นั่งอยู่บ้าน (นัท)

จุดอ่อน

ส่วน *e-learning* ก็จะมีข้อจำกัด หรือจุดอ่อนในแง่ของการที่ไม่ได้ปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง การโต้ตอบในลักษณะ *two-way communication* ไม่ได้ทันทีทันใด เคยลองแบบทันทีทันใดแบบที่เป็น *chat* อยู่บ้างแต่ว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมมือตามเวลาที่นัดหมายไว้ แม้กระทั่งเราได้สอบถามแล้ว เวลาที่เค้าพร้อมที่สุดในตอนที่เรียน *Face to Face* ถามเค้าว่า ณ เวลานี้เข้ามามัย เค้าก็ไม่ได้เข้ามา เพราะฉะนั้นไปอาศัยการสื่อสารในรูปแบบของ *forum discussion* เองหรือว่า *web board* ก็จะไม่เป็นการโต้ตอบทันทีทันใด (โอบอล)

ไม่มั่นใจว่าคุณได้เท่ากับที่อยู่ในห้องเรียนหรือเปล่า คือเราจะเห็นพฤติกรรมเด็กตั้งแต่เดินเข้ามาในห้องอะไรอย่างนั้น เค้าอาจจะมองอย่างนั้นก็ได้ โออยู่กับเด็กตั้งแต่ 9 โมงถึง 4 โมงเย็น เห็นอะไรจากเด็กเยอะเหมือนกันในช่วง 9 โมงถึง 4 โมงเย็น (โอบอล)

อย่างที่ตัวเองใช้ด้วยความเป็น *message* ยังมองว่ามันเป็น *message* เหมือนกับสื่อสารไม่ชัดเท่าการพูด โต้ตอบเห็นหน้าเห็นตา (โอบอล)

การเรียนแบบเผชิญหน้า

จุดแข็ง

เราก็อยากคุยกับเขาแบบเห็นตัวแบบหน้าต่อหน้าเพราะบางทีเขาต้องถือคอมพิวเตอร์มา *present* งานให้ดูด้วยว่าเขาเขียนโปรแกรมไปถึงไหนแล้วมันได้อะไรออกมาปรากฏตรงหน้าจอคอมพิวเตอร์เพราะว่า มันก็พูดยากถ้าสมมติให้เขา *skype* มาเขาอาจจะต้องมานั่งเอาวิดีโอกล้องจับหน้าจอคอมพิวเตอร์เขาว่าโปรแกรมเขาเป็นแบบนี้ ๆ นะอะไรอย่างนี้ ซึ่งการทดสอบมันก็จะยิ่งยากนิดหนึ่งสู้ให้เขาหัวคอมพิวเตอร์เข้ามาทดสอบให้เราดูต่อหน้าน่าจะง่ายกว่า (พัชร)

การที่เราจะเปลี่ยนรูปแบบ e-learning นี้เนี่ยบอกได้เลยเขาทำยากมากเลยอันนี้ ขอบอกเลยว่ามันจำเป็นต้องมี face to face อย่างน้อยหนึ่งครั้งเพื่อเช็คเวลา พฤติกรรมตรงนี้แหละผมใช้ภาษานี้ เพราะเขายังอยากจะอะไรกับเราที่มันเกิดความคุ้นเคยมาก (นัท)

จุดอ่อน

ในส่วนของจุดอ่อนถ้าเป็นในส่วนของ face to face คือความต่อเนื่อง ซึ่งตรงนี้แหละเป็นข้อที่ e-learning เข้ามาช่วยได้นะคะ (โอปอล์)

ทุกวันนี้ก็เป็นลักษณะต้องเขียนหน่วยเสร็จแล้วถึงให้มาแจกแจงว่า ได้ learning out come อย่างไร แต่จริงๆ ต้องเริ่มเรียน learning out come วางแผนตั้งแต่แรก ก่อนที่เราจะเริ่มผลิตเขียนหน่วย ก็ถือว่าไม่เหมาะสำหรับการเริ่มต้น แต่ในอนาคตควรเริ่มตั้งแต่การ แต่ก็เข้าใจเพราะเรามีข้อจำกัดหลายอย่าง เช่น บางที่เนื้อหายังไม่รู้จะเขียนในลักษณะไหน อย่างไรก็ตามถ้าเรา design ตั้งแต่ต้น อาจารย์ยังไม่ค่อยจะคุ้นกับเรื่องของการวางแผนก่อนไปเขียน (ศรัณู)

ภาระเยอะ แล้วยังเขาบังคับอีกด้วยว่า 5 ปี ต้องปรับแล้ว หลักสูตรก็จะต้องปรับ หนังสือก็จะต้องปรับ ไม่ต้องทำอะไรแล้วแค่ปรับหนังสือก็ปวดหัวแล้ว (ไทยรัฐ)

โดยสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูล (1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ทั้ง 9 คน ได้บอกเล่าเรื่องราวและประสบการณ์ในการออกแบบและสร้างรายวิชา รวมทั้งประสบการณ์ในการสอนโดยกระบวนการ e-learning (2) จาก artifacts ซึ่งเป็นข้อมูลและหลักฐานทางวิชาการเช่นคู่มือการออกแบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ แผนพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 15 ปี และรวมถึงบันทึกทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน e-learning และสุดท้ายได้แก่นบันทึกทางวิชาการของผู้วิจัย (journal logs) ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน e-learning ข้อมูลทั้งหมดได้ถูกทำการวิเคราะห์ในรูปแบบ iterative analysis หรือวิเคราะห์ซ้ำเพื่อให้ได้ประเด็นสำคัญ (themes)

ที่สำคัญออกมา ซึ่งทั้งหมดมี 8 ประเด็นดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยจะนำประเด็นหลักที่ปรากฏออกมานั้นไปตอบประเด็นปัญหาการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ต่อไป

